

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investieringud
maapiirkondadesse

ÜLLATAV EESTI LEADER

SURPRISING ESTONIAN LEADER

LEADER
EESTI

Väljaandja: Maamajanduse Infokeskus
Publisher: Rural Economy Research Centre
Tekstid *Texts*: Ave Bremse
Toimetajad *Editor*: Ave Bremse, Helene Kõiv
Keeletoimetaja *Language editor EST*: Krista Valdvee
Tõlge inglise keelde *English translation* Anneli Saluste
Kujundaja *Design*: Koidu Pilve / Pinnamuster OÜ
Küljendus *Layout*: Sigrid Kink
Trükk *Print*: AS Pajo

ISBN 978-9949-9871-0-8 (trükis)
ISBN 978-9949-9871-1-5 (pdf)

Trükist on toetatud Eesti maaelu arengukava 2014-2020 tehnilise abi vahenditest
maaeluvõrgustiku tegevustele
*The publication has received support from the Estonian Rural Development Plan 2014 - 2020
through the technical assistance resources allocated to activities of the Estonian Rural Network Unit*

© Maamajanduse Infokeskus 2016 Jäneda

ISBN 978-9949-9871-0-8

9 789949 987108

Kümme edukat LEADERi aastat

Kogumikus „Üllatav Eesti LEADER“ on 52 lugu toredatest ja erilistest Eesti maapiirkondade projektidest. Neid ühendab see, et kõik on saanud Eesti maaelu arengukava 2007-2013 (MAK) LEADER-meetmest arengutoetust.

LEADERi toetusprogrammi aluseks on koostöö kolme sektori - kohalikud omavalitsused, ettevõtjad ja kodanike ühendused - vahel, kes kohaliku omapära ja vajadusi arvestades loovad arengustrateegia ning osalevad selle alusel ühiselt toetuste määramisel. Taoline partnerlusel põhinev süsteem sai Euroopa Liidu pilootpiirkondades alguse juba 1991. aastal. Meetod osutus edukaks ning sai osaks kõikide liikmesriikide maaelu arengukavadest.

Partnerluse ideed jõudsid Eestisse juba varem, kuid ametlikult alustati LEADER-meetmega 2006. aastal. Seega saame kogumikuga tähistada kümnet aastat edukat LEADERit! Täna on LEADER-meetme toetuste jaoks Eestis tegutsemas 26 piirkondlikku kohaliku tegevusgruppi, kelle töö tulemusena sai aastatel 2009-2014 toetust 7051 projekti. Siia kogumikku on neist jõudnud ainult väike osa.

Kogumiku lugude saamisel osalesid projektide elluviijad ja Eesti kohalikud tegevusgrupid. Kokkupanekul abistas Maamajanduse Infokeskuse maaeluvõrgustik, kes on varasemalt välja andnud mitmeid LEADERi toetuste edulugusid: „Leaderi EDU. Eesti Leader 2007-2010“ (2010), „Märka Leaderit“ (2011) ja „LEADER - Kohaliku toidu arengus“ (2012).

2016-2017 on üle-euroopalise LEADERi tegevusgruppide katusorganisatsioon Euroopa LEADER Ühendus Maaelu Arenguks (ELARD) presidentuur Eesti kanda ja presidendiks on Kristiina Tammets, Tartumaa Arendusseltsi tegevjuht.

Soovime Eesti LEADERile - ära väsi üllatamast!

Ten Successful Years of LEADER

The publication “Surprising Estonian LEADER” includes 52 stories about amazing and special projects carried out in Estonian rural areas. There is one aspect uniting all these projects - they all have been granted development support from the LEADER measure of the Estonian Rural Development Plan (RDP) 2007-2013.

LEADER support programme is based on the cooperation between three sectors - local governments, entrepreneurs and citizens' associations. They elaborate the development strategy taking into consideration the local characteristics and needs and make joint decisions on granting the support on the basis of this strategy. Such system based on partnership was initiated in European pilot regions in 1991. The method proved to be successful and was included in the rural development plan of all member states.

The official launching of the LEADER measure was in 2006; however, the ideas of partnership were introduced earlier. Therefore, with this publication we can celebrate ten successful years of LEADER in Estonia! Today 26 regional Local Action Groups in Estonia are actively working for implementing LEADER measure. As a result of their work 7051 projects were granted support within the period of 2009-2014. This publication can present only a fraction of all these projects.

The stories in this publication have been collected with the help of the implementers of the projects and Estonian Local Action Groups. The rural network of the Rural Economy Research Centre has assisted with the compiling of the publication. The rural network has previous experience in the publication of several success stories of the LEADER measure: “Success of Leader. Estonian Leader 2007-2010” (2010), “Notice Leader” (2011) and “LEADER - for the Development of Local Food” (2012).

2016-2017 is the period of Estonian Presidency of the European-wide umbrella organisation - the European LEADER Association of Rural Development (ELARD). The president is the manager of the Local Action Group Tartu Rural Development Association Kristiina Tammets.

We wish that Estonian LEADER never ceases to surprise us!

Raamatust <i>Introduction</i>	1
Sisukord <i>Table of Contents</i>	2
Maaeluministri tervitus <i>Introductory Words by Minister of Rural Affair</i>	4
PRIA peadirektori tervitus <i>Introductory Words by Director General of Estonian Agricultural Registers and Information Board</i>	5
ELARDi presidendi tervitus <i>Introductory Words by President of ELARD</i>	6
LEADER arvudes <i>Statistics of Estonian LEADER</i>	8
Maaeluvõrgustiku eesmärk -tihe koostöö maaelu arendajate vahel! <i>The Aim of Rural Network - Close Cooperation between the Developers of Rural Life</i>	12
Mulgimaa Arenduskoda <i>LAG Mulgimaa Development Centre</i> Karksi keskaja päevad ja raudrüü <i>Karksi Middle Age Days and Armour</i>	16
Männiku Metsatalu <i>Männiku Forest Farm</i>	18
Võrtsjärve Ühendus <i>LAG Võrtsjärve Association</i> Lase liugu, Võhma! -Võhma parafiinist uisuväljaku arendus <i>Glide, Võhma! Development of Võhma Paraffin Wax Ice Skating Rink</i>	20
Valma Seikluspark <i>Valma Adventure Park</i>	22
Põlvamaa Partnerluskogu <i>LAG Põlva County Partnership Board</i> Ridali lennuklubi klubihoone <i>Clubhouse of Ridali Gliding Club</i>	24
Wiera küünlakoda <i>Wiera Candle Cottage</i>	26
Põhja-Harju Koostöökogu <i>North-Harju Partnership</i> Ajaveski kunsti- ja käsitöökodus <i>Ajaveski Handicraft and Art Centre</i>	28
Raplamaa Partnerluskogu <i>LAG Raplamaa Partnership Registered Association</i> Minna Sahrvi marmelaadikommid <i>Jelly Candies of Minna's Pantry</i>	30
Eesti Papagoi Keskus <i>Estonian Parrot Centre</i>	32
Nelja Valla Kogu <i>LAG Nelja Valla Kogu</i> Esko talu uued tooted <i>New Products of Esko Farm</i>	34
Vaela külakoda <i>Vaela Community House</i>	36
Võrumaa Partnerluskogu <i>LAG Võrumaa Partnership Assembly</i> Juraski pargi hõljud <i>Hovercrafts of Juraski Park</i>	38
Pillimeister August Teppo lootsamuuseum <i>The Musical Instruments Craftsman August Teppo's Farm Museum</i>	40
Järva Arengu Partnerid <i>LAG Järva Development Partners</i> Avatud Talude Päev Järvamaal <i>Open Farm Days in Järva County</i>	42
Kilplaste teemapark <i>The Theme Park of Gothamites</i>	44
Peipsi-Alutaguse Koostöökoda <i>LAG Peipsi-Alutaguse Chamber of Cooperation</i> Avinurme rong <i>Avinurme train</i>	46
Õppe- ja seiklusmaja Harakapesa <i>Training and Adventure House Magpie's Nest</i>	48
Järuska katusega puitsild <i>Järuska Covered Wooden Bridge</i>	50
Jõgevamaa Koostöökoda <i>LAG Jõgevamaa Cooperation Chamber</i> Jõgevamaa rahvarõivaraamat <i>Book of the National Costumes of Jõgeva County</i>	52
Peipsi romantika <i>Peipsi Romance</i>	54
Hiidlaste Koostöökogu <i>LAG Hiiumaa</i> Halulaeva ehitus <i>Firewood Ship Building</i>	56
Orjaku sadama-ala ja külamaja <i>Orjaku Harbour and Community House</i>	58
Valgamaa Partnerluskogu <i>LAG Valga County Partnerships Board</i> Jaagu Annemäe talu veiniköök <i>The Wine Kitchen of Jaagu Annemäe Farm</i>	60
Noorsootöö võrgustiku arendamine <i>Developing the Youth Work Network</i>	62

Lõuna-Järvamaa Koostöökogu <i>LAG South-Järvamaa Partnership</i> Piimandusmuuseumi koolitused	
<i>Trainings of the Estonian Dairy Museum</i>	64
Mesilasvahast kärjepõhja tootmisliin <i>Beeswax Honeycomb Production Line</i>	66
Pärnu Lahe Partnerluskogu <i>LAG Pärnu Bay Partnership</i> Biohumuse tootmine vihmausside Staratel basil	
<i>Biohumus Production on the basis of Staratel Earthworms</i>	68
Hapukurgifestival <i>Pickled Cucumber Festival</i>	70
Lääne-Harju Koostöökogu <i>LAG Western-Harju Partnership</i> Koplimaldise talumuuseum <i>Koplimaldise Farm Museum</i>	72
Mobiilse veterinaariateenuse osutamine hobustele <i>Provision of Mobile Equine Veterinary Service</i>	74
Rohelise Jõemaa Koostöökogu <i>LAG Green Riverland Partnership</i> Topiste valmistamise tehnoloogia kaasajastamine	
<i>Modernisation of the Taxidermy Technology</i>	76
Suure-Jaani järve ümbruse puhke- ja spordiala <i>Recreation and Sports Area around Suure-Jaani Lake</i>	78
Saarte Koostöökogu <i>LAG West-Estonian Islands Partnership</i> Film traditsioonilisest lubjapõletamisest Saaremaal	
<i>Film about Traditional Lime Burning in Saaremaa</i>	80
Saaremaa tooteid tutvustava brändi loomine <i>Development of a Brand Introducing Saaremaa Products</i>	82
Arenduskoda <i>LAG Development Center</i> Telesari “Hummeri jälgedel” TV serial “ <i>In Hummer’s Footsteps</i> ”	84
HUUM saunatooted <i>HUUM Sauna Products</i>	86
Partnerid <i>LAG The Partners</i> Sõmeru lambafestival <i>Sõmeru Sheep Festival</i>	88
Erivajadustega inimeste keskus Johanna <i>Johanna Centre for People with Special Needs</i>	90
Kodukant Läänemaa <i>LAG Kodukant Läänemaa</i> Roomikmasin Mülkameister <i>Multifunctional Crawler Mülkameister</i>	92
Koluvere küla välisvalgustus <i>Koluvere Village Outdoor Lighting</i>	94
Kirderanniku Koostöökogu <i>LAG Partnership of North-East Coast</i> Smart House’i lahenduste rakendamine Pühajõe Motovillas	
<i>Smart House solutions in Pühajõe Motovilla</i>	96
E-lugeri ja tahvelarvuti soetamine Jõhvi Keskraamatukogus <i>Purchase of eBook Readers and Tablet Computers in Jõhvi Central Library</i>	98
PAIK <i>LAG PAIK</i> Sepipaja ehitamine ja keraamikatoa sisustamine <i>Building a Smithy and Purchasing Equipment for the Ceramics Workshop</i>	100
Virumaa Koostöökogu <i>LAG Viru Region Cooperation Council</i> Ojasaare spordiplats <i>Ojasaare Sports Ground</i>	102
Jõefestival PurFest <i>Festival of Purte River “PurFest”</i>	104
Ida-Harju Koostöökoda <i>LAG East-Harju Partnership</i> Tammiku kaasaegse kunsti keskus <i>Tammiku Contemporary Art Centre</i>	106
Tootmishoone mööblitettevõttele <i>New Premises for Furniture Business</i>	108
Piiriveere Liider <i>LAG Borderlands Leader</i> Lavastus „Kuidas müüa setot” <i>A performance „How to Sell a Seto”</i>	110
Portaal „Tule maale“ <i>Portal “Back to the Countryside”</i>	112
Tartumaa Arendusselts LAG Tartu Rural Development Association Elu kahe maailma piiril <i>“Living on the Edge”</i>	114
Andre talu meierei juustuvõlmistamise seadmed <i>Cheese-making Equipment of Andre Farm Dairy</i>	116
Rahinge ekstreempark <i>Rahinge Extreme Park</i>	118
Märksõnad <i>Keywords</i>	120
Kohalike tegevusgruppide nimekiri perioodil 2007-2014 <i>List of Estonian Local Action Groups in 2007-2014</i>	122

Tugev kogukond tagab jätkusuutliku maapiirkonna

Eesti alustas LEADER-lähenemise rakendamisega kümme aastat tagasi. Selle aja jooksul on väikesest pilootprogrammist kasvanud välja üks peamisi laiemaa arengu toetamise instrumente. Ükskõik millise näitaja abil me LEADER-lähenemise edukust mõõdame, olgu selleks projektide arv või loodud töökohad, siis ilmselt ei osanud ka kõige suuremad optimistid LEADER-lähenemise rakendamisega alustades oodata nii kiiret arengut ja nii mõjusaid tulemusi.

Maapiirkonnad seisavad silmitsi väga erinevate väljakutsetega, alustades majandustegevuse ja inimeste koondumisest linnadesse, muudatustest tööhõive struktuuris, vajadusega leida uusi alternatiivseid teenuste osutamise lahendusi ja lõpetades vananeva elanikkonnaga. Nendega tegelemine vajab uusi ideid ja lähenemist.

LEADER-meetme mõju Eesti maapiirkondadele on selgelt tuntav. Elukõige seisneb edukus selles, et otsused piirkonna arenguvajaduste ning nende lahendamiseks valitavate meetmete ja projektide osas tehakse kohalike kogukondade poolt. Kui inimesed tunnetavad, et neil on võimalus kohalikul tasandil kaasa rääkida ja kui eesmärgid on ühiselt seatud, siis ollakse valmis läbi kogukonna nende saavutamisse ka panustama.

Koostöös sünnib uusi ideid ja seeläbi tuuakse piirkonda uusi teadmisi ja oskusi. Tänapäev väljakutsete juures saab maapiirkond olla jätkusuutlik, kui ta on avatud mõtteviisiga, paindlik ja mitmekesiseid võimalusi pakkuv. LEADER-lähenemine on omalt poolt sellesse väga olulise panuse andnud. Loodan, et see areng siinkohal ei peatu ja maapiirkonna potentsiaal saab läbi kogukondade heaoluks rakendatud maksimaalselt.

Urmas Kruise,
maaeluminister

Strong Communities are a Key to Sustainable Rural Area

Estonia started with the implementation of LEADER approach ten years ago. Within this period the small pilot programme has grown into one of the main instruments supporting the broader development of rural development. No matter which indicator we use for the measuring of the success of LEADER, either the number of implemented projects or the number of created workplaces, such rapid development and powerful results have exceeded the expectations of even the greatest optimists when launching the LEADER approach.

Rural areas are facing extremely different challenges starting from the concentration of economic activities and people in the cities, changes in the structure of employment, necessity to find new alternative solutions for the provision of services and finishing with the aging population. Innovative ideas and approaches are needed for meeting these challenges.

The impact of the LEADER measure on Estonian rural areas is distinctly perceived. First and foremost, the measure is successful because the decisions on the development needs of the areas, as well as the measures and projects to be implemented for meeting these needs are made by local communities. People realise that their opinion matters on the local level and when common objectives have been set, they are ready to participate in meeting these objectives for the benefit of the community.

New ideas are generated as a result of cooperation and this way new knowledge and skills are introduced in the area. Today the rural area can be sustainable and meet the challenges only when being open-minded, flexible and providing diverse possibilities. LEADER approach has made a significant contribution to achieve all this. I hope the development will continue and maximum use of the potential of rural areas for the benefit of rural communities will be made.

Urmas Kruise
Minister of Rural Affairs

Empowerment of People and Detecting Innovation are Only a Couple of Key Words LEADER has Made a Contribution to

Inimeste kaasamine ja uuenduste leidmine on vaid mõned märksõnad, millesse LEADER on panustanud

Juba enam kui dekaadi jagu on möödunud ajast, mil aktiivsed maainimesed vabaihendustest, omavalitsustest ja ettevõtetest tulid kokku ning otsustasid koos oma piirkondi edendada. Suurimaks muudatuseks võrreldes varasemate toetusmeetmetega oli tegevuste rakendamine kohalike vajaduste ja eesmärkide heaks ning koostöös kohalike tegevusgruppidega.

LEADERi suureks väärtuseks on tõsiasi, et see andis kogukonna liikmetele võimalusi ise midagi kodukoha jaoks ära teha. Algatused töid juurde palju uusi toetusesaajaid.

LEADER-meede on otsekui maa sool, mis võimaldab maapiirkonnas toetada kõike ja piire otsekui pole. Kogukond teab ise kohapealseid kitsaskohti ja vajadusi, saab planeerida ja rakendada tegevusi elu edendamiseks. Kõrge elukvaliteediga jätkusuutlik maaelanikkond ja meie oma toit on väärtused, mille nimel pingutada.

Piirkondade elujõulisus, konkurentsivõime suurendamine, inimeste kaasamine ja uuenduste leidmine on vaid mõned märksõnad, millesse LEADER on panustanud. Oluline on ka kogukonda siduvate ja elavdavate ürituste korraldamine.

Eelmisel perioodil sai Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti vahendusel toetuse rohkem kui 7000 erinevat projekti. See on kõnekas number, mille üle võib Eesti ka Euroopas väga uhke olla. Hea algus on tehtud. Kõik 26 kohalikku tegevusgruppi on saanud heakskiidu ja eelarve üheskoos elu edendamiseks ka alanud perioodil.

JAAN KALLAS,
PRIA peadirektor

More than a decade has passed since active rural people from citizens' associations, local governments and enterprises convened and decided to develop their areas together. The main difference in comparison with earlier support measures was turning the focus of the actions on the benefit of local needs and objectives, as well as cooperation with Local Action Groups.

The greatest value of LEADER is the provision of the members of local communities with a possibility to do something for their home place. The initiatives have contributed to an increase in the number of beneficiaries.

LEADER measure is like the salt of the Earth which enables to support any activity in the rural area as if limits do not exist. Local communities know best what are the bottlenecks and needs in the area and thus, they can plan and implement relevant activities for the development of rural life. Sustainable rural population with high quality of life and our own food are the values worth making an effort.

Viability of the areas, enhancement of competitive capacity, involvement of the rural population and detecting innovations are only some of the keywords LEADER has contributed to. Also, organisation of events linking and enlivening the communities are of great importance.

In the previous period the Estonian Agricultural Registers and Information Board has granted support to over 7000 different projects. This is a significant number and Estonia can be very proud of it in Europe. It is a good beginning. All 26 Local Action Groups have been approved and got a budget for joint improvement of rural life in the new period.

JAAN KALLAS
Director General of the Estonian Agricultural Registers
and Information Board

LEADER – maaelu arendaja Eestis ja Euroopas

Aastal 2016 tähistab enamus Eesti kohalikke tegevusgruppe esimest suuremat sünnipäeva. Kümme aastat! Võiks öelda, et seda on parasjagu omandamiseks kogemusi ja kasvatamiseks tarkust. Täna on kohalikud tegevusgrupid oma piirkondades arvestatavad maaelu arendajad.

Praegune programmeerimine seab meid taas uute proovikivide ette. Regionaalsed klastrid, maapiirkondade ja linnade koostöö, rohemajandus, sotsiaalne sidusus ja migratsiooniteemad, IT-lahenduste ja uue tehnoloogia kaasamine kohaliku ressursi efektiivsemaks kasutamiseks on valdkonnad, mille tähtsus kasvab kiiresti. Tuleb teha aktiivset koostööd teadus- ja arendusasutustega, ning teiste arendajatega nii Eestis kui väljaspool. Rahvusvahelise koostöö kaudu tuuakse maale uusi teadmisi ja oskusi.

Täna Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika on fokusseeritud regionaalsele arengule, milles on tähtis roll just sünergial, mis tekib erinevate osapoolte koostööst ning olemasolevate ressursside ja potentsiaali koostoimest.

LEADER Creates Balance Between Tradition and New Focus

I am proud to say that this year we celebrate 25 years of implementing the LEADER method in Europe. At the same time the Republic of Estonia as well as other Baltic States celebrate the 25th anniversary of regaining their independence. This parallel gives us an idea of how much can change and what is possible to be accomplished within a 25-year time period. 25 years ago we started building up our own country from scratch and today we are widely known for our IT solutions and development of smart and innovative technologies.

LEADER has been a very successful method throughout 25 years and effective instrument to bring the decision making to the very local level. Local communities have taken the responsibility to decide and design their own living and working environment. They have implemented projects that have created new, effective solutions and strengthened their areas in a bottom up way.

ESTONIAN PRESIDENCY 2016-2017

Maaelu integreeritud ja jätkusuutliku arengu tagamiseks multifondide toel on Euroopa Komisjon ellu kutsunud toetuskeemi kogukonna juhitud kohalik areng (CLLD), mis on 25-aastase LEADERi meetodi laiendamine. Kui siiani toimus LEADERi vahendite jagamine projektitoetusena vaid Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi toel, siis nüüd on avanenud vahendid ka Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF), Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) ja Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) eemärkide elluviimiseks. Mitmekülgsem rahastamine aitab läheneda maapiirkonna arengu väljakutsetele senisest komplekssemalt. Eesti liitumist multifondide rakendamisega ootame programiperioodiks 2021-2027.

Uuenduste keskel tuleb meil aga hoida tasakaalu kõige uue ja LEADER-lähenedamise juurte vahel: alt üles lähenemine, arengustrateegiad, partnerlus, võrgustumine ja koostöö, maaelu integreeritud areng, innovatsioon ning horisontaalne juhtimine.

Tugevad puud kasvavad tänu tugevatele juurtele!

Elagu LEADER!

Kristiina Tammets,
Euroopa LEADER ühendus maaelu arengu president

This programming period the LEADER approach has gained broader perspective and greater potential under the CLLD (Community-Led Local Development) umbrella. The importance of regional clusters, rural-urban linkages, social inclusion and IT technologies is growing. CLLD and multi-funding approach create new possibilities to assure an integrated and sustainable rural development.

In the middle of changes we need to keep in mind the balance of new that is coming in and the roots and principles of the LEADER approach. New LEADER is on a crossroads of new, innovative solutions, new forms of cooperation, collaboration of different funds and seven key principles of LEADER.

Strong trees can only grow if they have strong roots. Our roots are the bottom-up approach, area-based local development strategies, public-private partnership, innovative, integrated and multi-sectoral approach, networking and cooperation, decentralized administration.

Viva LEADER and its roots!

Kristiina Tammets
President of European LEADER Association for Rural Development

LEADER arvudes

Eestis sai LEADER alguse 2006. aastal „Eesti riikliku arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks - ühtne programm-dokument 2004-2006“ raames kui „Kohaliku initsiatiivi arendamine - LEADER-tüüpi meede“. Tegevust alustas 24 kohalikku tegevusgruppi, mis hõlmasid ligi 93% maapiirkonnast. Välja maksti 1,7 miljonit eurot, peamiselt strateegiatega ettevalmistamiseks. Kolm varasemat partnerluse kogemust omavat piirkonda Kagu-Eestis said esimestena strateegiaid ka projektidena ellu viia.

Eesti maaelu arengukavas 2007-2013 (MAK) rakendati LEADER-meedet neljanda telje raames alates 2008. aastast. Perioodi algul lisandus kaks uut tegevusgruppi. Nende arv - 26 - on tänaseni jäänud samaks, hõlmates 99% kogu maapiirkonna pindalast (41 859,6 km²).

Esimesel kahel aastal oli meede tegevusgruppidele avatud arengustrateegiatega väljatöötamiseks, projektitaotlusi võeti vastu 2009-2014. Kokku oli LEADERi eelarve 85,7 miljonit eurot, mis moodustas MAKi eelarvest 9,3%.

Perioodil 2007-2014 esitati LEADERi raames 7533 projektitaotlust, kogusummas 78 075 124 eurot ja 54 projektitaotlust kohalike tegevusgruppidele, summas 16 296 624 eurot. Toetus määrati neist 7472 projektile kogusummas 92 669 515 eurot. Väljamakseid tehti 7051 projektile kogusummas 85 163 074 eurot, millest 68 130 341 eraldas Euroopa Liit ja 17 032 733 eurot kaasrahastas riik. Eestis täideti LEADERi eelarve 99,1%, kasutamata jäi ainult 0,9%.

7051 LEADERi
projekti ja
85,16 miljonit
eurot toetusi

465 uut
töökohta

7051 LEADER
projekti ja
85.16 million
in grants

465 new jobs
created

Statistics of Estonian LEADER

In Estonia LEADER was launched in 2006 within the framework of the „Estonian National Development Plan for the Implementation of European Union Structural Funds - Single Programming Document 2004-2006“ as the „Development of Local Initiative - LEADER Type Measure“. The activities of 24 local action groups covering about 93% of rural areas were launched. 1.7 million euros was paid, mostly for the development of strategies. The three areas in South East Estonia with earlier partnership experience were the first areas to get a possibility to implement their strategies.

Within the framework of Estonian Rural Development Plan 2007-2013 (RDP) the LEADER measure was launched under axis IV measure in 2008. At the beginning of the period two new action groups were added. To date the number of action groups - 26 - has remained unchanged - covering 99% of the total rural area - 41 859.6 km².

In the first two years the measure was open for the action groups to apply for support for the drafting of development strategies, project applications were submitted from 2009 to 2014. The total LEADER budget was 85.7 million euros contributing to 9.3% of the budget of RDP.

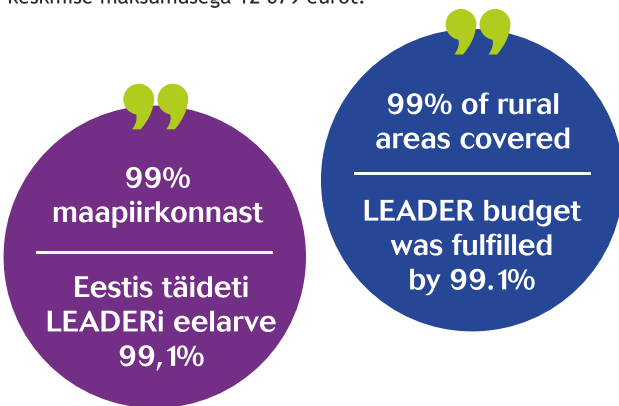
Within the period 2007-2014 7533 project applications were submitted within the framework of the LEADER measure worth 78 075 124 euros and 54 project applications from local action groups worth 16 296 624 euros. Support was granted to 7472 projects worth 92 669 515 euros. Total of 85 163 074 euros were paid to 7051 projects of which 68 130 341 euros were paid from the EU funds and 17 032 733 euros was co-financed by the state. In Estonia the implementation of the LEADER budget accounted for 99.1% of total budget; thus, only 0.9% of the budget was not used.

Tartu Rural Development Association is the largest local action group in terms of the number of the population - 41 368 inhabitants. The smallest local action group is Peipsi-Alutaguse Chamber of Cooperation with 6948 inhabitants. On average, 18 000 people live in the area of a local action group.

Piirkonna elanike arvu järgi on kõige suurem tegevusgrupp 41 368 elanikuga Tartumaa Arendusselts. Kõige väiksem aga Peipsi-Alutaguse Koostöökoda 6948 elanikuga. Keskmiselt elab Eesti kohaliku tegevusgrupi piirkonnas 18 000 inimest.

Ühe kohaliku tegevusgrupi keskmine liikmete arv on 69. Liikmeskonnast 51% moodustavad vaba- (mittetulundusühingud ja sihtasutused), 38% era- ja 11% avaliku (kohalikud omavalitsused) sektori esindajad.

Projektide arv oleneb peamiselt kohaliku tegevusgrupi suuruselt, kõige suurem väljamakstud projektide arv oli Tartumaa Arendusseltsil - 489 ja kõige väiksem Virumaa Koostöökogul - 95 projekti. Projektide keskmiseks arvuks tegevusgrupi kohta kujunes 271, keskmise maksumusega 12 079 eurot.

96% LEADERi projektidest oli suunatud MAKi kolmanda telje - maapiirkondade elukvaliteedi ja maamajanduse mitmekesistamise - ja 4% esimese telje - põllumajandus- ja metsandussektori konkurentsi-võime parandamise - tegevustele.

Kõige enam toetati kohalikku kultuuri (36% projektidest) ja turismi (19% projektidest). Arvestataval määral ka kohalike toodete (9% projektidest) ning teenindussektori arendamist (8% projektidest). Toetust said noortele (laagrid, ringid, rulapargid, mänguplatsid jms), kogukondadele (õppereisid, ühisüritused jms) ning ettevõtjatele suunatud tegevused, aga ka ühisturundust, aktiivset puhkamist ja sporti edendavad projektid. Perioodi jooksul loodi LEADERi meetme abiga 465 uut töökohta.

Kõige rohkem projekte - 4860 - viisid perioodi kestel ellu vaba-sektori esindajad. Ettevõtjad tegid kokku 1528 ja kohalikud oma-valitsused 609 projekti.

Ellu viidi 28 rahvusvahelist koostööprojekti, maksumusega 941 274 eurot. Kuue projekti puhul oli juhtpartneriks Eesti kohalik tegevus-grupp. Siseriiklikke koostööprojekte viidi ellu 31, neis osales kokku 20 tegevusgruppi.

One local action group has 69 members on average. 51% of the members are representatives of citizens' associations (non-governmental organisations and foundations), 38% of the members are private associations and 11% of the members are representatives of the public sector (local governments).

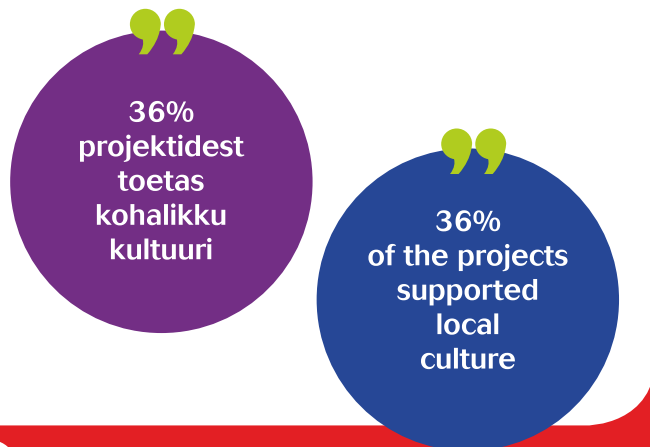
The number of projects was mostly related to the size of the local action group. The biggest number of projects (489) received support in Rural Development Association and the smallest (95) in Viru Region Cooperation Council. On average, 271 projects euros per local action group, each worth 12 079 euros on average were carried out.

96% of LEADERi projects were targeted at the implementation of the activities of axis III of the RDP - improving the quality of life in rural areas and diversification of the rural economy. 4% of the activities were focusing on the activities of axis I - improving the competitiveness of agricultural and forestry sector.

The most popular activities were related to supporting local culture and tourism (36% and 19% of the projects, respectively). The share of the projects supporting the development of local products and service sector was 9% and 8%, respectively. Also, support was granted for projects targeted at the youth (camps, clubs, skate-parks, playgrounds etc), communities (study tours, joint events) and entrepreneurs. In addition, support was granted for joint marketing, active leisure activities and enhancement of sports activities. During the period 465 new workplaces were created with the support from the LEADER measure.

In terms of beneficiaries the representatives of citizens' associations carried out the biggest number of projects (4860) in the period under consideration. Entrepreneurs implemented 1528 and local governments 609 projects.

Total of 28 international cooperation projects worth 941 274 euros were carried out. In case of six projects the lead partner was an Estonian local action group. 31 national cooperation projects with the participation of 20 action groups were implemented.

LINC Eesti avamine LINC 2012 opening
Tartu 2012

28 transnational
cooperation
projects

31 national
cooperation
projects

28 rahvusvahelist
koostööprojekti

31 siseriiklikku
koostöö-
projekti

LEADERi meetme pikaajalise edu on taganud põhimõte, et iga kohalik tegevusgrupp koostab vastavalt piirkonna arengustrateegiale ise oma meetmed, jaotab nende vahel eelarve ja kuulutab taotlusvoorud piirkonnale sobival aegadel (ka rahvusvaheliste koostööprojektide puhul).

LEADER mõjus väga positiivselt kolme sektori vahelisele koostööle. Ühine toimetamine kujunes harjumuseks ja juurutas piirkonnaülese mõtteviisi. Algatati mitmeid traditsioonilisi üritusi, nagu näiteks mitmetes paikades aset leidvad kohvikute päevad, alguse said tootarenduskeskused, kus tegutsevad erinevate valdkondade ettevõtjad ning toimivad koostöövõrgustikud. Koos tegutsemist soodustati ka läbi suhtlemise, koosolekute, õppereiside, messide, koolituste, ühisturunduse ja ettevõtlusnädalate.

Uuel programmiperioodil jätkab LEADER Eesti maaelu arengukava 2014-2020 meetme 19 „Toetus LEADERi kohalikule arengule” raames, mille kasutada olev 90 miljonit eurot moodustab kogu MAKi eelarvest 10%. Koostatud ja kinnitatud on uued piirkondade arengustrateegiad juba on toimunud esimesed taotlusvoorud ning viiakse ellu uusi projekte.

Maaelu arengule on antud hea start.

The long-term success of LEADER in Estonia is related to the principle that every local action group can develop its own measures according to the local development strategy, allocate the budget between the measures and open the call for project proposals at the time convenient for the region (also in case of international cooperation projects).

LEADER had a very positive impact on the cooperation between the three sectors areas of activity. Carrying out joint activities became a habit and introduced cross-regional way of thinking. A number of traditional events were initiated, for example, pop-up cafe days in several locations; also, product development centres with active entrepreneurs of different areas of activity and functioning cooperation networks. Local cooperation was encouraged by means of communication, meetings, study tours, fairs, trainings, common marketing and entrepreneurship weeks.

In the new programme period LEADER will continue within the measure 19 “Support for LEADER local development (CLLD - community-led local development)” of the Estonian Rural Development Plan 2014-2020 with the budget of 90 million euros contributing to 10% of the total budget of RDP. New local development strategies have been elaborated and confirmed, the first calls for proposal have been declared and new projects are being carried out.

Rural development has made a good start.

Konverents "Euroopa Päeva Leaderiga"
 Conference "Europe Day and LEADER"
 Tallinn 2012

Suveseminar Summer Seminar
 Eisma 2014

Maaeluvõrgustiku eesmärk – tihedat koostööd maaelu arendajate vahel!

Riiklike maaeluvõrgustike moodustamine kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides sai alguse perioodil 2007-2013. Eestis täidab alates 2007. aastast seda rolli Maamajanduse Infokeskus. Maaeluvõrgustiku tegevuskava pannakse kokku koostöös maaeluministeeriumiga, nõuandvaks organiks on maaeluvõrgustiku koostöökoda. Tihedat koostööd tehakse Euroopa maaelu arengu võrgustiku ning Põhja- ja Baltimaade maaeluvõrgustikega. Eestis üksuses on ametis kaheksa töötajat.

Maaeluvõrgustiku peamised eesmärgid on nii parandada maaelu arengukava (MAK) rakendamise kvaliteeti, kui ka kaasata ja teavitada huvigruppe ning üldsust maaelu arengu suundadest. Samuti aidata kaasa innovatsiooni edendamisele põllumajanduses, toidutootmises, metsanduses ja maapiirkonnas laiemalt.

Maaeluvõrgustiku tegevused on MAKi projektinädete kogumine ja levitamine, LEADER võrgustikutöö, teabevahetus ja koolitustegevus. Oluliseks tegevuseks on ka koostöö rahvusvahelistes võrgustikes.

LEADERi võrgustikutöö tegevused olid perioodil 2007-2013 ühed olulisemad. Meetme võimalikult sujuvaks rakendamiseks korraldati igal aastal koostöös ministeeriumi ja makseasutusega keskmiselt neli infopäeva. Läbi viidi temaatilisi ja arenguseminare, innovatsioonilaagreid, suveseminare ja õppereise. Kõigi ürituste materjalid on saadaval Maamajanduse Infokeskuse kodulehel.

The Aim of Rural Network – Close Cooperation between the Developers of Rural Life

Establishment of national rural networks was initiated in European Union within the period of 2007-2013. In Estonia the Rural Economy Research Centre has performed the role of the Estonian Rural Network since 2007. The action plan of the Rural Network is compiled in cooperation with the Ministry of Rural Affairs and the Cooperation Chamber is the advisory body. Active cooperation is carried out with the European Network for Rural Development (ENRD) and the rural networks of the Nordic and Baltic countries. Eight employees work for the Rural Network.

The main objectives of the Estonian Rural Network are to improve the quality of the implementation of the Rural Development Plan (RDP), as well as involve the stakeholders and the general public and inform them about the development trends of rural life. Also, another objective is to enhance innovation in agriculture, food production, forestry and within the rural area in general.

The main activities of the rural network are collection and dissemination of project examples, LEADER network activities, exchange of information and training activities. An important activity is cooperation with other rural networks.

The networking activities of LEADER were great significance in the period of 2007-2013. Every year four information days were organised on average in cooperation with the ministry and the paying

Krista Kõiv juhatab maaeluvõrgustikku alates asutamisest
Krista Kõiv the head of Rural Network from the beginning

2011. aastal korraldas maaeluvõrgustik Eesti LEADERi projektinäidete konkursi. Mitmeid üritusi tehakse koostöös - 2012. aastal korraldati Lõuna-Eesti kohalike tegevusgruppidega rahvusvaheline konverents „LINC 2012 - LEADER ja vabatahtlik töö“ Tartus ning 2013 Põhja- ja Baltimaade maaeluvõrgustikega LEADERi rahvusvaheliste koostööprojektide konkurs ning konverents „Jagatud kogemused - mitmekordne kasu“ Tallinnas.

Olulisel kohal on koguda ja tutvustada projektinäiteid, mis on samuti leitavad kodulehel olevast andmebaasist. 2011. aastal koostati LEADER-piirkonna projektinäiteid tutvustav rändnäitus, mida sai näha paljudes paikades üle Eesti. Välja on antud mitu LEADERi edulugude trükist nii eesti kui inglise keeles. Poola maaeluvõrgustiku üksus tõlkis LEADERi Põhja- ja Baltimaade rahvusvaheliste koostööprojektide edulugude trükise ka poola keelde, et väärt kogemuste levitamist hõlbustada.

Koostöös Eesti Rahvusringhäälinguga toodeti aastatel 2008-2013 mitmeid maaelu arengukava edulugude videoklippe, mille hulgas oli palju LEADERi projektinäiteid.

Maaeluvõrgustik jätkab tegutsemist ja maaelu hüvanguks uute ideede edasiarendamist ka perioodil 2014-2020.

Maaeluvõrgustik
teeb enamusi üritusi
koostöös

Cooperation
is an important
element
of the events

agency to ensure smooth implementation of the LEADER measure. Also, thematic and development seminars, innovation camps, summer seminars and study tours were carried out. The information material on these events is available on the webpage of the Rural Economy Research Centre.

In 2011 the Estonian Rural Network organised a competition of Estonian LEADER projects. Cooperation is an important element of the events: in 2012 an international conference “LINC 2012 - LEADER and Voluntary Work” was organised with South Estonian local action groups in Tartu. In 2013 The Nordic-Baltic Leader Cooperation Award was carried out together with neighbouring rural networks. The Award events and the conference “Shared Experience - Multiple Benefit” took place in Tallinn.

It is important to collect and disseminate projects which can also be found in the database on the webpage of the Rural Economy Research Centre. In 2011 a travelling exhibition on projects of different LEADER areas was organised and it was possible to visit it in a number of places across Estonia. Several publications of LEADER success stories both in Estonian and English have been issued. The Polish Rural Network translated the publication of the Nordic-Baltic Leader Cooperation Award into Polish to facilitate the dissemination of valuable experience.

In cooperation with Estonian Public Broadcasting several video clips about the success stories of the Rural Development Plan, including a number of LEADER project cases were produced in 2008-2013.

Rural Network continues with carrying out activities and generation of new ideas for the benefit of rural life also in 2014-2020.

Koostöökoja istung
The Cooperation Chamber meeting
 Jäned 2015

Maaturismi näitus liigub järgmise kohta
Travelling exhibition on the move
 Rocca al Mare 2016

Maeluvõrgustiku tiim lumel *Estonian Network Unit team on snow*
Valgehobusemäe 2011

LEADER Laat *LEADER TNC Fair*
Jäeneda 2016

Suvisedminar *Summer Seminar*
Eisma 2014

Kohaturundus
Kultuuripärand
Turism

Place marketing
Cultural inheritance
Tourism

Mulgimaa Arenduskoda

LAG Mulgimaa Development
Centre

www.mulgimaa.ee/mak

Toetuse saaja: MTÜ Karksi Ordumeistrid
Projekti asukoht: Karksi-Nuia, Viljandimaa
Kontaktisik: Almar Kalam
www.kultuurikeskus.karksi.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2012
Toetused kokku: 3842 eurot

Beneficiary: NGO Karksi Masters of the Order
Project location: Karksi-Nuia, Viljandi county
Contact person: Almar Kalam
www.kultuurikeskus.karksi.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER-measure
support 2012
Total support: 3842 euros

Jõulumaal
eksponeeritud
raudrüü oli
isegi jõuluvanast
populaarsem

The armour
displayed in
the Christmas Land
was even more
popular than
Santa Claus

Karksi keskaja päevad ja raudrüü

Karksi-Nuia on väike kena roheline linn iidsete ordulinnuse varemetega Halliste jõe Karksi ürgoru maalilistel kallastel. Mitteilundusühing Karksi Ordumeistrid tegutseb eesmärgiga säilitada ja arendada Lõuna-Mulgimaa omapära ja tutvustada seda turismi sihtkohana. Üheks tegevuseks on sündmuste korraldamine Karksi ordulinnuses.

Keskaja sündmusi kajastavate ürituste elavdamiseks taotleti LEADERi toetust, et osta raudrüü, mida saab nii eksponeerida kui ka selga panna. Esimest korda kasutati seda Karksi-Nuia gümnaasiumi keskaja seikluslaagris 2012. aastal. Tänapäeval on raudrüüid eksponeeritud ja kasutatud keskaja jõulumaal, ordulinnuse keskaja-teemalistel sündmustel ning laenatud ka piirkonna teistele üritustele. Soomusrüü kasutamine on alati tekitanud elevust igas eas osalejate seas. Rüüd on eksponeeritud ka turismimesil, kus see on osutunud külalistajate üheks suuremaks lemmikuks. Viimasel jõulumaal oli see populaarsem isegi jõuluvanast - enamik külalistajaid soovis end raudrüü kõrval pildistada lasta.

Karksi Middle Age Days and Armour

Karksi-Nuia is a nice small green town with the ruins of an old order castle on the banks of the scenic old Karksi valley of Halliste river. The aim of the activities of the NGO Karksi Masters of the Order is to preserve and develop the characteristic features of Southern Mulgimaa and present it as a tourism destination. One of the activities is organisation of events in the order castle.

LEADER support was applied to carry out events enlivening the Middle Ages and buy the armour which can be displayed and tried on. The armour was first used in the adventure camp of Karksi-Nuia gymnasium in 2012. To date the armour has been displayed and used in the Medieval Christmas Land and during the medieval events of the order. Also, it has been lent to other events of the area. Using the armour has always been exciting to the participants of all ages. The armour has also been exhibited in the tourism fair where it has turned out to be one of the most favourite objects for the visitors. Last year in the Christmas Land it was even more popular than Santa Claus - most visitors wanted to have a photo taken posing at the armour.

Toetuse saaja: Männiku Metsatalu OÜ
Projekti asukoht: Intsu küla, Viljandi vald, Viljandimaa
Kontaktisik: Ene Sillamaa, metsatalu@metsatalu.ee
www.metsatalu.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetused 2009-2012
Toetused kokku: 37 138 eurot

Beneficiary: Männiku Metsatalu LLC
Project location: Intsu village, Viljandi rural municipality, Viljandi county
Contact person: Ene Sillamaa, metsatalu@metsatalu.ee
www.metsatalu.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2009-2012
Total support: 37 138 euros

Ettevõtlus
Kultuuripärand
Turism

Entrepreneurship
Cultural inheritance
Tourism

Männiku Metsatalu

Männiku Metsatalu asub looduslikult kaunis kohas metsade keskel kümne kilomeetri kaugusel Viljandist. Turismitaluna tegutsetakse alates aastast 2000. Pakutavad teenused on seotud kohaliku kultuuripärandi ja loodusega. Lisaks tavapärastele üritustele ja seminaridele korraldatakse ka käsitööseminare, koostöös Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiaga toimuvad suvekursused ning Ugala teater on taluõue kasutanud suvelavastuse mängupaigana.

Pärandkultuuri eksponaadid täidavad Männikul kõik oma tegelikke funktsioone ja külatajateni jõuab sellest läbi erinevate meelte vahetu emotsioon. Võimalus on nautida suitsusauna. Menüü pakub maitseelamusi kohalikest toorainest. Männiku Metsatalu teeb koostööd teiste ettevõtjatega ja on avatud uudsetele ideedele. Osaletakse aktiivselt nii maaturismi kui piirkonna arendamisel, ollakse MTÜ Eesti Maaturismi ja kohaliku tegevusgrupi liikmed.

LEADERi toetuste abiga on taastatud ja sisustatud vana ait, milles voodid on kaetud piirkonna mustreid kandvate katetega. Majutusait, käsitööait ja suitsusaun pakuvad nii sisu kui vormi poolest pärandkultuuri terviklahendusi. Esimeses neist on kasutatud ainult naturaalseid materjale.

Pärandkultuuri
esemed
ei ole siin
ainult
eksponaadid

The objects of
cultural inheritance
do not only have
the role of
exhibits here

Männiku Forest Farm

Männiku Forest Farm is located in a scenic place amidst the forest about ten kilometres from Viljandi. It has been operating as a tourist farm since 2000. The services provided by the farm are related to local cultural inheritance and nature. In addition to regular events and seminars, handicraft seminars are organised. Summer courses are held in cooperation with University of Tartu Viljandi Culture Academy. Ugala Theatre has used the farmyard as a location for its summer performances.

The exhibits of cultural inheritance are actually used according to their function and thus, the visitors get immediate emotions through using different senses. There is also a possibility to enjoy smoke sauna. The menu provides tasting experiences from local food. Männiku Forest Farm is cooperating with other entrepreneurs and is open to innovative ideas. The farm is actively participating in the development of rural tourism and local area. The farm is a member of the NGO Estonian Rural Tourism and Local Action Group.

LEADER support has contributed to the restoration and furnishing of the old granary. The beds in the granary are covered with bedding quilt covers with local patterns. The accommodation granary, handicraft granary and smoke sauna provide integrated solutions of cultural inheritance in terms of content and form. In the accommodation granary only natural materials have been used.

Lapsed
Noored
Sport

Children
Young people
Sports

Võrtsjärve Ühendus

LAG Võrtsjärve Association

www.vortsjarveyhendus.ee

Toetuse saaja: MTÜ Sinule

Projekti asukoht: Võhma linn, Viljandimaa

Kontaktisik: Elke Wüthrich, sinule@vohma.net

www.sinule.org

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetused 2010-2012

Toetused kokku: 85 662 eurot

Beneficiary: NGO Sinule

Project location: Võhma town, Viljandi county

Contact person: Elke Wüthrich, sinule@vohma.net

www.sinule.org

Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2010-2012

Total support: 85 662 euros

Uisuliug
Eesti ainsal
küünlalõhnalisel
väljakul on
huvitav kogemus

Gliding on the
only ice rink
smelling like a
candle is a
unique experience
in Estonia

Lase liugu, Võhma! –Võhma parafiinist uisuväljaku arendus

Mittetulundusühingu Sinule peamine tegevusala on abivajajate aitamine, heategevuslike ja vabaaja ürituste korraldamine ning projektitöö. Ühingu asutajad Elke ja Peter Wüthrich on rajanud Võhmasse küünlavabriku ja tegelevad ettevõtlusega. Lisaks töökohtade loomisele oli neil soov tegeleda ka piirkonna arengu ning heategevuse, eriti laste ja noortega. Soov Võhma linna ja ümbruskonna laste-noorte elu mitmekesistada tõi idee ehitada eriline, parafiinist uisuväljak. Tegu on Eestis ainulaadse ja uudse tehnoloogiaga. Spetsiaalse parafiinkattega uisuväljakut saab kasutada aastaringselt ning lisaks on see ökoloogiline lahendus. Omanäoline uisuväljak pakub sportimise ja vaba aja veetmise võimalusi nii noortele kui ka vanadele ning on muutnud piirkonna atraktiivsemaks.

LEADERi toetusega on uisuväljakut laiendatud, soetatud väljaku seadmed, spetsiaalsed uisud, uisuteritamise masinad ja muud inventari ning rahastatud nende transport Šveitsist Eestisse. Eesti riik tunnustas 2015. aastal liuvälja ehitust kui ühte parimat regionaalarengut toetavat algatust Regionaalmaasikaga.

Glide, Võhma! Development of Võhma Paraffin Wax Ice Skating Rink

The main activity of the NGO Sinule is helping those in need, organising charity and leisure events and project work. The founders of the NGO Elke and Peter Wüthrich have set up a candle factory in Võhma and are entrepreneurs. In addition to creating workplaces they are willing to participate in the development of the local area and charity, particularly in the activities targeted at children and young people. Elke and Peter wished to diversify the life of the children and young people at Võhma and thus, came up to the idea of building a special ice rink of paraffin wax. This is a unique and innovative technology in Estonia. The ice rink with a special paraffin wax cover can be used all year round. The more so, it is an ecological solution. The special ice rink provides possibilities for going in for sport and spend leisure time both for young people and adults and thus, the area has become more attractive.

LEADER support has been used for extending the ice rink; also, special equipment for the ice rink, special skates, skates' sharpening equipment and other special supplies have been purchased. Also, the transport of the equipment from Switzerland to Estonia has been financed. In 2015 the project received the special award of Regional Strawberry as recognition for the construction of the ice rink as one of the best initiatives supporting regional development.

Toetuse saaja: Osäühing Peetrimõisa Villa
Projekti asukoht: Valma küla, Viljandi vald, Viljandimaa
Kontaktisik: Kalle Kütt, kalle@valma.ee
www.valma.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetused 2009-2014
Toetused kokku: 136 635 eurot

Beneficiary: LLC Peetrimõisa Villa
Project location: Valma village, Viljandi rural municipality, Viljandi county
Contact person: Kalle Kütt, kalle@valma.ee
www.valma.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2009-2014
Total support: 136 635 euros

**Aktiivne puhkus
Kohalik areng
Turism**

**Active holidays
Local development
Tourism**

Valma Seikluspark

Seikluspark on osa Valma puhkelaagrist, mis asub kauni Võrtsjärve kaldal. Puhkekompleks sobib ürituste korraldamiseks ja majutuseks ligemale sajale osalejale. Tegeletakse ka seiklusturismi ja matkateenuste arendamisega.

Valma seikluspark on enam kui 50 takistusrajaga ronimisseinte, 2 km pikkuse *zipline*'i laskumislüüsi ja kõrge vaatetorniga ronimiskompleks. Seikluspargi muudab omanäoliseks asjaolu, et see pole rajatud kõrghaljastuse külge nagu teised Eesti pargid. Kõrgrada on projekteeritud tehismastidele ning takistusrajad on kohati neljakorruselise maja kõrgused, mis muudab tehnilise läbitavuse põnevamaks. Raja läbimine vajab tasakaalutunnetust ja julgust.

LEADERi toetust kasutati 2011. aastal avatud seikluspargi väljaehitamiseks, matkatoodete väljaarendamiseks ning spordiväljaku ja kámpingumajade ehitamiseks. Valma seikluspargi avamine on oluliselt elavdanud piirkonna elu ja turismi. Külastajate arv on tõusnud kümne tuhandeni aastas. Sellest on saanud populaarne laste- ja noortelaagrite korraldamise koht.

**Julgust nõudev
seikluspark
toob piirkonda
10 000 külastajat
aastas**

**The adventure
park for the bold
brings about
10 000 visitors
to the area
a year**

Valma Adventure Park

The adventure park is a part of Valma Holiday Camp located at the Lake Võrtsjärv. The holiday camp is suitable for organising events and providing accommodation for almost a hundred participants. Also, the holiday village is engaged in adventure tourism and development of hiking services.

Valma Adventure Park is a climbing complex with over 50 obstacle courses, climbing walls, a 2 km zipline and a tall viewing tower. The adventure park is unique because it has not been constructed to the trees like other adventure parks in Estonia. The obstacle courses have been constructed to artificial poles and are four stories above the ground in some places which makes the technical performance very exciting. Climbing of the obstacle course requires good sense of balance and courage.

LEADER support was used in 2011 to construct the open-air adventure park, development of hiking products and construction of the sports ground and camping houses. The opening of Valma Adventure Park has significantly enlivened the life and tourism of the area. The number of visitors has increased up to ten thousand a year. It has become a popular place for organising camps for children and the youth.

Lennundus
Sport
Kohalik areng

Aviation
Sports
Local development

Põlvamaa Partnerluskogu

LAG Põlva County
Partnership Board

www.partnerluskogu.ee

Toetuse saaja: MTÜ Ridali Lennuklubi
Projekti asukoht: Ridali küla, Laheda vald, Põlvamaa
Kontaktisik: Einar Viin, info@purilend.ee
www.purilend.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2009
Toetused kokku: 60 368 eurot

Beneficiary: NGO Ridali Gliding Club
Project location: Ridali village, Laheda rural municipality, Põlva county
Contact person: Einar Viin, info@purilend.ee
www.purilend.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER
measure support 2009
Total support: 60 368 euros

Ridali
sportlik purilend
on
maailmakaardil

Ridali
sports gliding
is on the
world map

Ridali lennuklubi klubihoone

Eestis suurim purilennuga tegeleja - Ridali Lennuklubi - toimetab Põlva ja Võru vahel asuval Ridali lennuväljal. Klubi käsutuses on suur lennukipark, mis võimaldab nii algväljaõpet kui ka professionaalsel tasemel lendamist. Küllastajatelegi pakutakse võimalust huvilendusid väike- ja purilennukil kaasa teha. Lennuvälja kasutatakse ka mudellennukite lennutamiseks ja langevarjuhüpeteks. Ridali Lennuklubi hoone on mõnus kokkusaamiskoht klubiliikmetele ja ka mugav peatuspaik mööda õhuteid üle maailma kohale saanud külalistele. Koos mittetulundusühinguga Lahedalt Lendama korraldatakse rahvarohkeid kogupere lennupäevi.

LEADERi toetusega ehitatud lennuklubi hoone on üks suurimaid Põlvamaa Partnerluskogu projekte. Vastvalminud maja pakub võimalusi väiksemate seminaride ja koosviibimise korraldamiseks, välja on ehitatud lennusimulaator ning kaasaegsed sanitaarruumid. Tulevikuplaanidesse kuulub soov arendada toitlustus- ja majutus-teenuseid ning idee rajada interaktiivne lennundusmuuseum.

Clubhouse of Ridali Gliding Club

Ridali Gliding Club is the largest operator of gliders and has the gliding site between Põlva and Võru. The club has a large airfield and a fleet which enables to organize training for beginners and flights for professionals. Visitors are welcome - sightseeing flights are provided with small planes and gliders. The airfield is also used for the flying of model planes and parachute jumping. The clubhouse of Ridali Gliding Club is a convenient meeting place for club members and visitors arriving at Ridali by air routes from different places all over the world. Together with an NGO Lahedalt Lendama Ridali Gliding Club organizes flying days which are family events with numerous participants.

The building of Ridali Gliding Club constructed with LEADER support is one of the biggest projects of LAG Põlva County Partnership Board. The new house provides possibilities for organising small seminars and meetings, there is a flight simulator and contemporary lavatories. In the future catering and accommodation services will be provided. Also, there is an idea to set up an interactive aviation museum.

Toetuse saaja: OÜ Wiera Natural
Projekt asukoht: Viira küla, Veriora vald, Põlvamaa
Kontaktisik: Merilin Alve
www.wiera.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 19 912 eurot

Beneficiary: LLC Wiera Natural
Project location: Viira village, Veriora local municipality, Põlva county
Contact person: Merilin Alve
www.wiera.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013
Total support: 19 912 euros

Ettevõtlus
Kohaturundus
Uuenduslikkus

Entrepreneurship
Place marketing
Innovation

Wiera küünlakoda

Osaühing Wiera Natural loodi pereettevõttena 2013. aastal. Peamiseks tegevuseks on puidust tahi ja omapäraste nimedega küünalde valmistamine.

Puidust tahiga küünalde tootmise tehnoloogia väljatöötamiseks teeb ettevõtte koostööd Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Tallinna Tehnikaülikooliga. Eesmärgiks on valmistada tahte Eestis kasvavast puidust. Küünlakoda ja selles valmivad erilised küünlad on osutunud menukaks. Sortimendis on 30 erineva aroomi ja värviga küünalt, mida iseloomustavad toodete nimed, näiteks Savvusann või Rabamänd Wiera Naturali küünlad on saanud üheks Põlvamaa kaubamärkidest, mis ei puudu kunagi maakonna esinduslikust kinke-meenekorvist.

LEADERi toetust saadi küünlakoja ehituseks. Wiera küünlakoja hoone on lisaks tootmispaigale muutunud ka mõnusaks ja populaarseks õpitubade läbiviimise paigaks. Küünlakoda on unikaalne oma asukoha poolest - maailmas ei leidu naljalt noore pere poolt loodud ja edukat ettevõtmist, mis asub ürgse raba ja jõe vahel.

Puidust tahiga
küünalde nimed
rõhutavad
kohalikku kultuuri
ja loodust

The names of
timberwick candles
emphasise
the local culture
and nature

Wiera Candle Cottage

The LLC Wiera Natural was founded as a family business in 2013. The main activity is making timberwick candles with specific names. The company cooperates with Enterprise Estonia and Tallinn University of Technology in terms of the development of the technology of producing timberwick candles. The idea is to produce timberwick candles from Estonian timber.

The candle cottage and its candles have become very popular. The candle selection includes 30 types of candles with different aroma and colour characterized by their names such as Savvusann (Smoke Sauna) and Rabamänd (Bog Pine). The candles of Wiera Natural have become one of the brands of Põlva county and they can always be found in the gift baskets.

LEADER support was used for the construction of the candle cottage. The building of Wiera candle cottage is also a cosy and popular craft room. The candle cottage is unique in terms of its location - you can hardly find anywhere else in the world a successful business founded by a young family that is located between an old bog and river.

Kohalik areng
Turism
Uuenduslikkus

Local development
Tourism
Innovation

Põhja-Harju Koostöökogu

North-Harju Partnership

www.leaderph.eu

Toetuse saaja: MTÜ Ajaveski

Projekti asukoht: Loo küla, Jõelähtme vald, Harjumaa

Kontaktisik: Margit Pärtel

www.ajaveski.eu

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2010-2014

Toetused kokku: 124 493 eurot

Beneficiary: NGO Ajaveski

Project location: Loo village, Jõelähtme rural municipality, Harju county

Contact person: Margit Pärtel

www.ajaveski.eu

Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
support 2010-2014

Total support: 124 493 euros

Varem pole
hollandi-tüüpi veskit
uues arhitektuurses
võtmes
restaureeritud

Never before
a Dutch type
windmill has been
reconstructed in a
contemporary
architectural
form

Ajaveski kunsti- ja käsitöökeskus

Kostivere mõisa vana veskivare moodustab koos moodsa klaasist arhitektuuriga pilkupüüdiva koosluse - Ajaveski. Eesmärk oli tuuleveski üles ehitada, restaureerida ning avada uuenduslikku lahendust pakkuva kunsti- ja käsitöökeskusena. Arendamine algas 2010. ja alates 2014. aastast on veski avatud tegevuspaigana kultuuri-, loodus- ja loomemehvilistele. Lisaks kohalikele inimestele on veskisse tee leidnud huvilised pealinnast ning piirkonda väisavad sise- ja välis turistid. Mittetulundusühing osaleb kohalikel külapäevadel ja üritustel ning teeb tihedat koostööd teiste seltside ja turismitegevõtetega. Ajaveskis tegutsevad kunstiringid, korraldatakse kontserte ja mitmesuguseid üritusi. Veski neljas korrus on kasutusel piirkonnas seni puudunud vaatetornina.

LEADERi toetust kasutati tuuleveski rekonstrueerimisprojekti koostamiseks, veski korrastamiseks „Suvenäitus 2011” tarbeks, kunsti- ja käsitöökojaks restaureerimiseks, kultuuriruumi loomiseks ning invatualeti rajamiseks. Projekti tulemusel säilib veski - nii Loo küla kui ka Eesti külamaastiku üks olulisemaid miljööväärtuslikke elemente.

Ajaveski Handicraft and Art Centre

The ruins of an old windmill in Kostivere manor in combination with modern glass architecture is an eye-catching building Ajaveski. The aim was to reconstruct the old windmill, restore and open it as an art and handicraft centre offering innovative solutions. The reconstruction began in 2010 and since 2014 the windmill has been a place welcoming people interested in culture, nature and creativity. In addition to local people, visitors come from the city. Also, the place is popular among domestic and foreign tourists. The NGO participates in local village days and events and is actively cooperating with other associations and tourism businesses. Ajaveski accommodates handicraft classes, exhibitions and various concerts and events are organized there. The third floor of the windmill functions as a watchtower which was missing in the area.

LEADER support was used for the reconstruction project of the windmill, arranging the windmill for “Summer exhibition 2011”, reconstruction of the mill and converting it into handicraft and art centre and cultural space, as well as for the construction of a toilet for people with disabilities. As a result of the project the windmill has been preserved. The mill is one of the most important elements of milieu value both in Loo village and Estonian rural landscape.

Ettevõtlus
Naised
Uuenduslikkus

Entrepreneurship
Women
Innovation

Raplamaa Partnerluskogu

LAG Raplamaa Partnership
Registered Association

www.raplaleader.ee

Toetuse saaja: Minna Sahver OÜ
Projekti asukoht: Valtu küla, Raplamaa
Kontaktisik: Siret Elmi, minnasahver@gmail.com
www.minnasahver.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 5033 eurot

Beneficiary: Minna's Pantry LLC
Project location: Valtu village, Rapla county
Contact person: Siret Elmi, minnasahver@gmail.com
www.minnasahver.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
support 2013
Total support: 5033 euros

Gurmeehõngulised
tooted
on mõeldud
nautimiseks

Gourmet-flavoured
products
are meant for
enjoyment

Minna Sahvri marmelaadikommid

Minna Sahvri äriidee sündis 2010. aastal, mil asutaja Siret Elmi hakkas koduköögis hobikorras marmelaadikomme valmistama. Täna on ettevõtte laienenud oma tootmispinnale ja kommid tulevad juba väikeselt tootmisliinilt.

Minna Sahvri toodanguks on 20 erinevat sorti marmelaadikomme, mis on tänaseks müügil üle Eesti. Marmelaadi valmistamisel ei kasutata säilitus- ega kunstlikke värvaineid. Oluline on, et kommade valmistamisel kasutatakse kohalikku tooret, erinevaid marju ja puuvilju. Maitseelamust pakkuvad kommid saab köögiviljadest - peet, porgand, kõrvits ja spinat - valmistatud püreedest. Koostöös Leedri küla ettevõtlike naistega valmib Saaremaa kadakamarmelaad. Kui esialgu andis ettevõtte tööd vaid omanikule, siis nüüd pakutakse ametikohti kokku kolmele inimesele.

LEADERi toetust saadi keedukatla ja marmelaadivormide soetamiseks. Otsiva ning loova vaimuga, pidevas arenemises olev Minna Sahver on piirkonnas ainus omalaadne tootmisettevõtte.

Jelly Candies of Minna's Pantry

The idea of Minna's pantry was born in 2010 when the founder of the business Siret Elmi started with her hobby - making jelly candies in her kitchen. Today the production has expanded to a larger production space and candies are coming from a small production line.

The assortments of Minna's Pantry consists of 20 different types of jellies and are sold all over Estonia. The raw material of jelly candies does not include any preservatives and artificial colours. The candies offering a unique tasting experience are made from the puree of vegetables - beetroot, carrot, pumpkin and spinach. Saaremaa juniper jelly is made in cooperation with entrepreneurial women of Leedri village. Initially the business involved only one workplace for the owner, today three people are employed.

LEADER support was used for purchasing a cauldron and jelly moulds. Minna's Pantry with its searching and creative nature is one-of-a-kind production enterprise in the area.

Toetuse saaja: Eesti Papagoi OÜ
Projekti asukoht: Konuvere küla, Märjamaa vald, Raplamaa
Kontaktisik: Katarina Kadri Vanker
www.papagoi.ee
Eesti maaelu arengukava 2007 - 2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 22 494 eurot

Beneficiary: Eesti Papagoi LLC
Project location: Konuvere küla, Märjamaa rural municipality, Rapla county
Contact person: Katarina Kadri Vanker
www.papagoi.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013
Total support: 22 494 euros

**Ettevõtlus
Lemmikloomad
Naised**

**Entrepreneurship
Pets
Women**

Eesti Papagoi Keskus

Papagoi Keskus on 2015. aastal avatud unikaalne vabaaja- ja õppekeskus. Selle eesmärk on ühendada isikuid, kelle tegevus või harrastus on seotud papagoidega. Keskuse juures on avatud Eesti ainus papagoide hotell. Papagoi Keskus pakub linnuomanikele kõiksugu papagoidega seotud teenuseid. Linnuhuvilistel on võimalus osaleda keskuses korraldatavatel teemaüritustel, saada abi ning nõustamist.

Keskuse teenuste valikusse kuulub ka ürituste ja õppeseminaride korraldamine lastele ja kooliõpilastele, põhiteemadeks papagoide uurimine, kaitse, heaolu edendamine ja tutvustamine.

LEADERi toetusega teostati koolituskeskuse ja hotelli ruumide remont. Papagoi Keskus on ainulaadne nii Eestis kui ka kogu Baltikumis. Loodud on küll varjupaiku ning hotelle kassidele ja koertele, kuid nüüd on ka linnuomanikel võimalus oma lemmik vajadusel hoiule viia.

**Nüüd on ka
linnuomanikel
võimalus oma
lemmik
hoiule anda**

**Bird owners
have a unique
opportunity to use
the services of
a bird hotel**

Estonian Parrot Centre

The Parrot Centre is a unique leisure and education centre. The aim of the centre is to unite people whose activity or hobby is related to parrots. The centre also includes the only parrot hotel in Estonia. The parrot centre provides bird owners with all kind of activities related to parrots.

People interested in birds have a possibility to participate in thematic events organised by the centre, get assistance and advice. The services provided also include organisation of seminars and events for schoolchildren. The main topics covered are an overview of parrots, parrot research, protection and enhancement of welfare.

LEADER support was used for the repairs of the training centre and hotel rooms. The Parrot Centre is unique both in Estonia and the Baltic states. Shelters have been established for cats and dogs but now the bird owners have a possibility to take their pet to the hotel if needed.

**Mahetooted
Põllumajandus
Turundus**

**Organic products
Agriculture
Marketing**

Nelja Valla Kogu

LAG Nelja Valla Kogu

www.4kogu.ee

Toetuse saaja: Esko Talu OÜ

Projekti asukoht: Kajamaa küla, Saku vald, Harjumaa

Kontaktisik: Gunnar Eensalu, info@eskotalu.ee

www.eskotalu.ee

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013

Toetused kokku: 6632 eurot

Beneficiary: Esko Talu LLC

Project location: Kajamaa village, Saku rural municipality, Harju county

Contact person: Gunnar Eensalu, info@eskotalu.ee

www.eskotalu.ee

Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
support 2013

Total support: 6632 euros

Kliendini jõuavad värsked tooted, sest tootmis- ja tarneahel on lühike ja kiire

The client receives fresh products because the production and supply chains are short

Esko talu uued tooted

Esko talu tegeleb piimakarjakasvatuse ja piimasaaduste tootmisega. Saadused on puhtad ja naturaalse koostisega ning toodetud traditsioone austades. Lisaks senisele edukale juustutootmisele otsiti võimalust tootevaliku laiendamiseks. Valik langes käsitööjäätiise ja rõösakoorevõi kasuks.

LEADERi toetusega soetati piima pastöriseerimise seade ning võimasin taluvõi ja tardjogurti valmistamiseks. Jogurtist ja rõösast koorest valmistatakse rõösakoorevõid ning käsitööjäätiist. Tänu uudsele tootevalikule on kasvanud ettevõtte käive ning tuntus. Rõösakoorevõi on klientide seas võitnud populaarsust nii maitsekuu ka määrdemaduste tõttu. Pakendid on kaunid ja kaasaegsed, nende väljatöötamisel tehti koostööd tootedisaineritega. Tooted on kliendini jõudes alati värsked, sest tootmis- ja tarneahel on lühike ja kiire. Turundus on kaasaegne - oskuslikult kasutatakse kodulehte ja sotsiaalmeediat - ning tarbija ootusi on tabatud väga täpselt.

Esko talu metsmustika jogurtijäätiis pärjati 2016. aastal Tunnustatud Eesti Maitse märgiga.

New Products of Esko Farm

Esko Farm is engaged in the production of dairy cattle and dairy products. The products are pure and of natural ingredients and produced according to traditions. The farm was considering the expanding of the product selection and in addition to successful cheese production it was decided to launch the production of sweet cream butter and homemade ice cream.

LEADER support was used for the purchase of the milk pasteurisation equipment and butter-making machine to produce butter and acid-coagulated yogurt on the farm. Yogurt and fresh cream are used for making sweet cream butter and homemade ice cream. The new product selection has increased the turnover and popularity of the farm. The sweet cream butter has won popularity among the clients for its good taste and spreading characteristics. The packages designed in cooperation with product designers are beautiful and modern. The farm products are always fresh because the production and supply chains are short and quick. The farm uses skillfully contemporary marketing channels - the webpage and social media - as a result, the expectations of the clients are very well met.

The wild blueberry yogurt ice cream was awarded with the label of Acknowledged Estonian Taste in 2016.

Toetuse saaja: MTÜ Vaela Külakoda
Projekti asukoht: Kiili, Harjumaa
Kontaktisik: Heiki Mikomägi
www.vaelakulakoda.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetused 2010-2013
Toetused kokku: 248 534 eurot

Beneficiary: NGO Vaela Külakoda
Project location: Kiili, Harju county
Contact person: Heiki Mikomägi
www.vaelakulakoda.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2010-2013
Total support: 248 534 euros

Kogukonna areng
Kaugtöö
Külamaja

Community
development
Distance working
Community house

Vaela külakoda

MTÜ Vaela Külakoda liikmeteks on kohalik omavalitsus, ettevõtted ja vabasektor. Tegu on koostööga, mille eesmärgiks on külaelu mitmekesistamine läbi kultuuri, spordi ja ühistegevuse.

LEADERi toetusega projekteeriti ja ehitati Vaela külaplats ning külakoja viis etappi. Esimesena valmis 2011. aastal tenniselplats, mis on leidnud aktiivset kasutamist. 2014. aastal avas külamajas uksed koostöökeskus, kus piirkonna väikeettevõtjad ja loomeinimesed leiavad endale võimaluse töötamiseks. Koostöökeskuse loomise eesmärk oli pakkuda võimalust töötada kodule lähemal. Maja ülemisel korrusel on ruume 20 töökohale, alumisel korrusel aga konverentsisaal koosolekute, seminaride, koolituste jms läbi viimiseks, koos köögi kasutamise võimalusega kuni 40 inimesele. Ruumid sobivad ka rühmategevustele nagu beebikool või jooga. Käsitöö- ja kunstihuvilistel on võimalus kasutada kahte käsitööklassi.

Vaela külakoda ehitati liginullenergiahoonena.

Külakojas
leiavad koha
kõik head
mõtted
ning uued
ideed

The community
house is
accommodating
all good and
innovative ideas

Vaela Community House

Local municipality, entrepreneurs and civil society are the members of the NGO Vaela Community House. The aim of such cooperation is to diversify village life by means of culture, sports and cooperation.

LEADER support was used for designing and construction of Vaela community ground and the community house in five stages. First, the tennis court was opened in 2011 and is being actively used. In 2014 the cooperation centre was opened in the community house. Small entrepreneurs and creative people can use the premises for working. The aim of the cooperation centre is to provide possibilities for working closer to home. On the first floor of the house there is space for 20 workplaces whereas the conference room for carrying out meetings, seminars, trainings and other events on the ground floor accommodates up to 40 people. Also, it is possible to use the kitchen during these events. The premises are also suitable for all kind of group activities such as the baby school or yoga. People interested in handicraft or art can use two handicraft classes.

Vaela community house has been constructed as a near zero energy building.

Aktiivne puhkus
Ettevõtlus
Turism

Active holidays
Entrepreneurship
Tourism

Võrumaa Partnerluskogu

LAG Võrumaa Partnership Assembly

www.voruleader.ee

Toetuse saaja: Juraski Park OÜ

Projekti asukoht: Juraski küla, Vastseliina vald, Võrumaa

Kontaktisik: Vello Hinn

www.juraskipark.ee

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2011-2012

Toetused kokku: 46 319 eurot

Beneficiary: Juraski Park LLC

Project location: Juraski village, Vastseliina rural municipality, Võru county

Contact person: Vello Hinn

www.juraskipark.ee

Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER-measure
support 2011-2012

Total support: 46 319 euros

Maale
töökohtade
loomisel tuleb
ära kasutada
piirkondlikku
eripära

Local unique
characteristics
should be taken
advantage of when
creating workplaces
in rural areas

Juraski pargi hõljukid

Lõuna-Eestis, Vastseliina valla Juraski küla kuppelmaastikul elav Vello Hinn otsis võimalust tegeleda ettevõtlusega, et esivanemate talus ära elada.

Tuli mõte pakkuda midagi erilist - hõljukisõitu. Hõljuk on õhkpadjal sõiduk, mis on mõeldud liikuma aasta ringi nii maismaal kui vees, murul või mudas. Kuppelmaastikul on hõljukisõit palju põnevam kui tasasel maal. Mäkketõusud ja laskumised pakuvad väga suuri elamusi. Hõljuk liigub maapinnast 20 cm kõrgusel, kaasaegsed masinad on väga hästi balansseeritud ja kukkuda pole eriti võimalik. Kuigi sõit on turvaline, vajab see siiski harjutamist ja kindlat kätt.

LEADERi toetust kasutati hõljukipargi rajamiseks ja arendamiseks. Juraski pakub turistidele elamusi viie hõljukiga. Tegu on ainulaadse projektiga Eestis ja Baltikumis. Euroopas muutuvad hõljukitega peetavad spordiüritused üha populaarsemaks ja ajaga kaasas käimine loob piirkonnale positiivse kuvandi.

Hovercrafts of Juraski Park

Vello Hinn lives on hilly landscape in South Estonia in his ancestors' farmhouse and was looking for possibilities to make a living in the remote area.

He came to an idea of providing a special service - hovercrafting. Hovercraft is an air-cushion vehicle capable of travelling over land and water, grass and mud. Hovercrafting is much more fun on hilly landscape than on level ground. Ascending and descending hills offers real excitement. Hovercraft moves 20 cm above the ground. Contemporary machines are well balanced and it is almost impossible to fall over. Although the ride is safe it takes a steady hand and some time to practice

LEADER support was used for the establishment and development of the hovercraft park. Juraski provides hovercraft experience with five hovercrafts. It is a unique project in Estonia and the Baltic States. In Europe sports events with hovercrafts are becoming increasingly popular and keeping up with the times creates a positive image for the region.

Toetuse saaja: MTÜ August Teppo Lõõtsatalu
Projekti asukoht: Loosu küla, Võru vald, Võrumaa
Kontaktisik: Priidu Teppo ja Kadri Mähar, info@lootsatalu.ee
www.lootsatalu.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetused 2009-2014
Toetused kokku: 101 951 eurot

Beneficiary: NGO August Teppo Lõõtsatalu
Project location: Loosu village, Võru rural municipality, Võru county
Contact person: Priidu Teppo and Kadri Mähar, info@lootsatalu.ee
www.lootsatalu.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2009-2014
Total support: 101 951 euros

Ajalugu
Muuseum
Rahvakultuur

History
Museum
Folk culture

Pillimeister August Teppo lõõtsamuuseum

Pillimeister August Teppol ja tema lõõtsapärandil on väga eriline koht nii Võrumaa kui ka kogu Eesti kultuurielus. Meister oli legendaarne mitte ainult oma pillide, vaid ka lahke ning sõbraliku loomu poolest. August Teppot peetakse teppo-tüüpi lõõtspilli loojaks. Tema valmistatud pille eristab teistest lõõtsadest ülimalt puhas heli, kaunis tämber, vastupidavus ja peen ornamentika.

Lapselapselaps Priidu võttis ette ja asutas 2008. aastal kodutalus muuseumi, kus uuritakse, säilitatakse ja eksponeeritakse August Teppo lõõtsapärandit. Korraldatakse ka kultuuriüritusi, koolitusi ja kontserte.

LEADER-toetustega sai võimalikuks tellida lõõtsatalu renoveerimisprojekt ja ellu viia enamus renoveerimis-, elektri- ja tuleohutuse tagamise töid ning paigaldada ekspositsioon koos audio-videosüsteemiga. Rahastuse toel on uuritud ka lõõtsapärandit ja koostatud muuseumi voldik.

Lõõtsamuuseumi avamine on elavdanud Võrumaa ja kogu Eesti kultuurielu.

August Teppo
lõõtsapärand
ehedas
keskkonnas

August Teppo's
instruments in
authentic
environment

The Musical Instruments Craftsman August Teppo's Farm Museum

Musical instruments' craftsman August Teppo and his hand harmonica inheritance has got a very special place both in the cultural life of Võru county and Estonia. The craftsman was legendary not only for his musical instrument but also for his kind and friendly nature. August Teppo is considered the creator of a special type of musical instrument - Teppo's *lõõts*. His musical instruments differed from others by extremely clear volume, endurance and fine copper ornaments.

His great-grandchild Priidu Teppo initiated the establishment of the museum in his ancestors' farm on 2008 to explore, maintain and exhibit August Teppo's instrument inheritance. Also, cultural events, trainings and concerts are organised on the farm.

LEADER support enabled the beneficiary to finance the renovation project of the Farm Museum and carry out the majority of renovation, electricity and fire safety works, as well as install the exhibits and the audio and video system. Also, the research in Teppo's *lõõts* inheritance and compiling of museum information leaflets has been financed with the LEADER measure support.

Opening of the August Teppo's Farm Museum has enlivened the cultural life in Võru county and Estonia.

AVATUD TALUDE PÄEV
19. ja 20. juulil 2014 Järvamaal

Lõuna-Järvamaa talud Türi vallas
Elise Aed Retla külas
Jõeäärne talu Kirna külas
Põllemaa-Saare talu Põikva külas
Takkasaare talu Karjakülas
Wile farm Poska külas
on avatud 19. juulil kell 10 - 17

Põhja-Järvamaa talud
Otsa talu Abaja külas
avatud 19. ja 20. juulil

Kargumäe talu Salutaguse külas
Käpa talu Tudre külas
Lepiku talu Kihme külas
Sotniku talu Kaanuka külas
Rebase talu Määrjandi külas
Kubja Ürditalu Karinu külas
on avatud 20. juulil
kell 10 - 17

Täpsem teave:
www.koostookogu.ee
www.jap.org.ee

LEADER

Leader toetusegruppide Lõuna-Järvamaa
Koostöökoogu ja Järva Arengu Partnerid
koostööprojekt.

**Koostööprojekt
Põllumajandus
Siseturism**

**Cooperation project
Agriculture
Domestic tourism**

Järva Arengu Partnerid

LAG Järva Development Partners

www.jap.org.ee/

Toetuse saaja: Järva Arengu Partnerid ja Lõuna-Järvamaa Koostöökoogu
Projekti asukoht: Järvamaa
Kontaktisik: Silva Anspal, jap@jap.org.ee
www.jap.org.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2012-2013
Toetused kokku: 27 592 eurot

Beneficiaries: Järva Development Partners and LAG South-Järvamaa
Partnership
Project location: Järva county
Contact person: Silva Anspal, jap@jap.org.ee
www.jap.org.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER
measure support 2012-2013
Total support: 27 592 euros

Avatud Talude Päev
sai alguse
Järvamaalt!

Open Farm Days
were initiated
in Järva county!

Avatud Talude Päev Järvamaal

Avatud Talude Päevast on saanud populaarne üle-eestiline suur-üritus. Esimene piirkond, kus talude ukсед ühiselt avati, oli Järvamaa aastail 2012-2014. Eestvedajateks toona piirkonna mõlemad kohalikud tegevusgrupid. Idee saadi samasugusest üritusest Ahvenamaalt.

Esimest 30 avatud ustega talu käis uudistamas 15 000 külastajat. Tutvuda sai vilja-, looma- ja taimekasvatusega, tehnika- ja masinapargiga, kuulata lugusid talude ajaloost ja tänapäevast.

LEADERi toetusega loodi ühtne sümboolika, viidi läbi koolitusi ja toetati osalevaid talusid. Üritus oli taludele parim reklaam - külastajad said kaasa osta talukaupa ja talud luua klientidega uusi otse-kontakte. Kohalikud tegevusgrupid on kogunud tust kui piirkonna arendajad ja maaelu mainekujundajad. Järvamaa Avatud Talude Päevast kasvas 2015. aastal välja üle-eestiline Avatud Talude Päev, millel osales rohkem kui 100 põllumajandusettevõtet ja üle 40 000 külastaja.

Open Farm Days in Järva County

Open Farm Days has become a popular event all over Estonia. In 2012-2014 Järva county was the first region to open the farm doors to the public. The initiators of the event were both Local Action Groups. The idea came from a similar event in Åland.

15 000 people visited the first thirty farms with open doors. It was possible to get an overview of crop and animal production and agricultural machinery, listen to the stories about the history and present day of the farms.

LEADER support was used for establishing common symbolism, carrying out trainings and supporting participating farms. The event was the best advertisement for the farms - visitors could buy farm products and farms got direct contacts with new clients. Local Action Groups have gained popularity as the developers of the region and creators of the image of rural life. In 2015 the Open Farm Days of Järva county expanded to Open Farm Days across Estonia involving over 100 agricultural holdings and 40 000 visitors.

Toetuse saaja: Kilplane OÜ
Projekti asukoht: Müüsleri, Kareda vald, Järvamaa
Kontaktisik: Helena Siiroja, kilplased@kilplased.ee
www.kilplased.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2009-2011
Toetused kokku: 29 430 eurot

Beneficiary: Kilplane LLC
Project location: Müüsleri, Kareda rural municipality, Järva county
Contact person: Helena Siiroja, kilplased@kilplased.ee
www.kilplased.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2009-2011
Total support: 29 430 euros

Kohalik areng
Siseturism
Töökohtade loomine

Local development
Domestic tourism
Creating workplaces

Kilplaste teemapark

Kilplaste lugusid tunti Saksamaal juba 400 aastat tagasi. Eesti rahvuseepose looja Friedrich Reinhold Kreutzwald tõlkis kilplaste lood eesti keelde 1857. aastal. Tema nägemuses elasid kilplased Järvamaal Peetri kihelkonnas Uppakallo külas. Just see saigi kilplaste muistenditega seotud absurdihuumoril põhineva teemapargi loomise idee aluseks.

Kilplala tegevus on lõbusa meelelahutuse pakkumine. Lisaks teemapargi külastamisele on võimalus osta meeneid või tellida ruume seminaride ja ürituste korraldamiseks.

Visiooniks on arendada Kilplaste teemapargist nii eestlaste kui ka välismaalaste hulgas tuntud ja tunnustatud reisisihtkoht ning aastaringne vaba aja veetmise paik.

LEADERi toetusega rekonstrueeriti Kilplaste Koja hoone, osteti sisustus, osaleti messidel ning valmistati reklaam- ja infomaterjale. Piirkonnas arenes välja atraktiivne ja omanäoline mitmekülgseid teenuseid pakkuv maaturismi objekt, mida on korduvalt auhindadega tunnustatud. Teemapargi arendus on piirkonda loonud nii hooajalisi kui ka pöhitöökohti.

Kilplala on
absurdihuumoril
põhinev
teemapark

The Park of
Gothamites is a
theme park
based on
nonsensical
humour

The Theme Park of Gothamites

Gothamite stories were known in Germany already 400 years ago. The author of the Estonian national epic Friedrich Reinhold Kreutzwald translated the Gothamite stories into Estonian in 1857. According to the writer the Gothamites lived in Uppakallo village Peetri parish Järva county. This fact was the basis for the idea of establishing a theme park related to the folk legend of Gothamites based on nonsensical humour.

The activities of the Park of Gothamites are aiming to provide amusing entertainment. In addition to visiting the theme park it is possible to buy souvenirs or rent rooms for organising seminars and events.

According to the vision the Gothamite Park will be developed into a popular and acknowledged tourist destination among domestic and foreign tourists, as well as an all-year -round place for spending leisure time.

LEADER support was used for the reconstruction of the Gothamite Cottage, purchasing new furniture, participation in fairs and preparing information material. In the region an attractive and unique object of rural tourism was developed and it has been awarded with several prizes as recognition for the work done. The development of the theme park has created both seasonal and full-time workplaces.

Foto: Lii Roosa

Foto: Lii Roosa

Kohalik areng
Kohaturundus
Turism

Local development
Place marketing
Tourism

Peipsi- Alutaguse Koostöökoda

LAG Peipsi-Alutaguse
Chamber of Cooperation

www.pakmty.ee

Toetuse saaja: MTÜ Avijõe Selts
Projekti asukoht: Avinurme, Ida-Virumaa
Kontaktisik: Eve Strauss
www.puiduait.ee/muuseumrong
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2014
Toetused kokku: 6481 eurot

Beneficiary: NGO Avijõe Association
Project location: Avinurme, Avinurme rural municipality, Ida-Virumaa
Contact person: Eve Strauss
www.puiduait.ee/muuseumrong
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
support 2014
Total support: 6481 euros

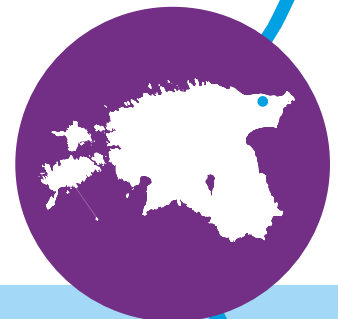

Foto: Lii Roosa

Lühim
raudtee
Eestis

The shortest
railway
in Estonia

Avinurme rong

Avinurme asula piiril asuv kitsarööpmeline, 178 meetri pikkune raudtee koos rongiga on mälestus kunagisest Mustvee-Sonda liinist. See on üks väheseid töötavaid kitsarööpmelisi muuseum-ronge Eestis. Aastatel 1926-1972 oli liin 57 km pikk ja teenindas nii reisi- kui ka kaubaronge. Laiali veeti metsa, liiva ja ka Avinurmes toodetud puunõusid. Praegu koosneb rong vedurist ja kahest vagunist ning teeb soovijatele huvisõite. Avijõe seltsi peamiseks tegevuseks on kunagise raudtee arendamine. Piirkonnale olulise tähtsusega objekt on toimunud tänu seltsi vabatahtlikule tööle ja erinevatele projektidele.

Aastast 2014 võttis selts ette uue suurema eesmärgi - pikendada raudtee lõik 1 km pikkuseks. Teele on planeeritud mitmeid temaatilisi peatusi. LEADERi toetust kasutatakse Avinurme kitsarööpmelise raudtee pikendamiseks.

Avinurme train

The narrow-gauge 178-metre long railway together with the train is a reminiscent of the once existing Mustvee-Sonda railway line. It is one of the few operational narrow-gauge museum trains in Estonia. In 1926-1972 the line was 57 km long and was servicing both the passenger trains and freight trains. The freight trains transported logs, sand and wooden vessels produced at Avinurme.

Today the train consists of an engine and two carriages and welcomes those interested in making a ride. The main activity of Avijõe Association is the development of the old railway. The object once very important for the region has been operating thanks to the voluntary work of the association and different projects.

In 2014 the association set a new objective - to lengthen the section of the railway up to one kilometre. It has been planned to establish several thematic stops along the railway. LEADER support is used for the lengthening of the narrow-gauge railway.

Toetuse saaja: MTÜ Mäekeskus
Projekti asukoht: Pannjärve küla, Illuka vald, Ida-Virumaa
Kontaktisik: Peeter Kümmel
www.alutaguse.com
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 4045 eurot

Beneficiary: NGO Mäekeskus
Project location: Pannjärve village, Illuka rural municipality, Ida-Viru county
Contact person: Peeter Kümmel
www.alutaguse.com
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013
Total support: 4045 euros

Kohalik areng
Turism
Uuenduslikkus

Local development
Tourism
Innovation

Õppe- ja seiklusmaja Harakapesa

MTÜ Mäekeskus on võtnud eesmärgiks arendada seiklus- ja vabaaja-tegevusi Illukal Alutaguse Puhke- ja Spordikeskuse seikluspargis. Ühingu liikmed on koos kohaliku vallaga investeerinud Pannjärvele nii hoonete, spordi- ja seiklusradade kui ka teenuste arendamisse. Kogu keskus on mõne aastaga kujunenud piirkonna üheks suurimaks turismi tõmbenumbriks ning teenuste pakkujaks.

LEADERi toetus saadi Harakapesa õppe- ja seiklusmaja ehitamiseks. Puu otsa ehitatud „harakapesa“ on mõeldud loodus- ja seiklusprogrammide läbiviimise ja seminaritoaks, mis lisab tegevustele veelgi atraktiivsust. Teadaolevalt on see ainust puu otsa ehitatud õpperuum, kuhu mahub kuni 25 inimest. Kuigi looduslik ja huvitava välimusega, on ruum varustatud kõige seminariks vajalikuga, nagu tahvlid, ekraan ja projektor.

It is possible
to learn
in a tree
at Alutaguse!

Training and Adventure House Magpie's Nest

The aim of NGO Mäetaguse is to develop adventure and leisure time activities in the adventure park at Illuka Alutaguse Recreation and Sports Centre. Members of the NGO in cooperation with the local municipality have invested in the development of the buildings, sports and adventure trails, as well as in the provision of services at Lake Pannjärve. The centre has developed into one of the largest tourism magnets and service providers of the area.

LEADER support was granted for the construction of the training and adventure house the Magpie's Nest. The Magpie's Nest has been built in the tree and is a seminar room for carrying out nature and adventure programmes. A training room for 25 persons in the tree makes the activities more attractive. Confessedly it is the only classroom built in the trees. The room is natural and looks fascinating; however, it is equipped with everything necessary for carrying out a seminar such as a board, screen and Data projector.

Alutagusel
võib
puu otsas
õppida!

Toetuse saaja: MTÜ Tuletorn
Projekt asukoht: Lemmaku küla, Tudulinna vald, Ida-Virumaa
Kontaktisik: Signe Roost
lemmaku.ee/lemmaku-kulaselts
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetused 2010-2013
Toetused kokku: 23 682 eurot

Beneficiary: NGO Tuletorn
Project location: Lemmaku village, Tudulinna rural municipality, Ida-Viru county
Contact person: Signe Roost
lemmaku.ee/lemmaku-kulaselts
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2010-2013
Total support: 23 682 euros

Kogukonna areng
Koostöö
Siseturism

Community
development
Cooperation
Domestic tourism

Järuska katusega puitsild

Rannapungerja jõel asub Eestis ainulaadne ja senini ainus katusega puitsõrestiksild, mis ühendab kahel pool jõge paiknevat Lemmaku küla. Silla pikkus on 26,4, laius 4,7 ja kõrgus 6,7 meetrit. Tegemist on 80% liimpuidust sillaga, mis on ühendatud suures osas raudpoltidega, katusekonstruktsioonide juures on aga kasutatud klassikalist tappühendust. Katus on sillal mitte romantilisel, vaid praktilisel eesmärgil. Sild on liiga pikk ja kandevõimet napib, selleks et traktor saaks talvel lund lükata. Lisaks pikendab katus puidu eluiga.

Silla ehitus sai alguse praktilisest vajadusest kui suurvesi vana silla minema viis. Külaelanikud panustasid palju aega, raha ja tööjõudu. Puidu silla ehituseks võtsid kohalikud mehed endi metsadest. Lisaks spetsialistidele kaasati puitosa ehitamiseks tudengeid ja vabatahtlikke. Sillaehituse rahvusvahelistes õpikodades osales ligi sada vabatahtlikku USA-st, Inglismaalt, Prantsusmaalt ja Eestist.

LEADERi toetusega ehitati silla puidust pealisosa ning paigaldati liikluskorralduse märgid ja viidad. Sild avati 28. juunil 2013.

Kogukonna
initsiatiivil ehitatud
Järuska sillast
sai piirkonna
turismimagnet

Järuska bridge
built on the
community initiative
has become
a tourist magnet
in the area

Järuska Covered Wooden Bridge

Rannapungerja River can boast with a unique and the only covered wooden lattice bridge in Estonia connecting the both parts of Lemmaku village. The length of the bridge is 26.4 m, the width 4.7 m and the height 6.7 m. 80% of the bridge is a laminated wooden bridge which is mostly connected with iron bolts; however, in the roof construction the classic dovetail joint has been used. The bridge is covered with a roof not for romantic but practical purpose: the bridge is too long and the carrying capacity is not big enough for a tractor to shovel snow in the wintertime. Also, the roof enables to prolong the lifetime of the bridge.

The construction was initiated as a result of practical considerations after the former bridge was swept away by spring floods. The village people contributed to the construction of the bridge with a lot of their time, money and labour. The timber for the bridge construction was taken from the forest of the local people. In addition to specialists students and volunteers participated in the construction of the wooden part of the bridge. Almost a hundred volunteers from the USA, England, France and Estonia participated in the international bridge building workshops.

LEADER support was used for the construction of the upper wooden part of the bridge and for the installation of traffic signs and guideposts. The bridge was opened in 28. June 2013.

Foto: Arvet Mägi

Haridus
Käsitöö
Rahvakultuur

Education
Handicraft
Folk culture

Jõgevamaa Koostöökoda

LAG Jõgevamaa
Cooperation Chamber

www.jogevamaa.com

Toetuse saaja: Jõgevamaa Koostöökoda

Projekti asukoht: Jõgevamaa

Kontaktisik: Aive Tamm

www.jogevamaa.com

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013

Toetused kokku: 11 500 eurot

Beneficiary: Jõgevamaa Koostöökoda

Project location: Jõgeva county

Contact person: Aive Tamm

www.jogevamaa.com

Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013

Total support: 11 500 euros

Raamat annab aimu, kui põnev on teekond meie rahvakultuuri ajalukku

The book gives a hint how fascinating the road to the history of Estonian folk culture is

Jõgevamaa rahvarõivaraamat

Raamatu „Rahvarõivaid Vooremaa veerelt” on loogiline jätk Jõgevamaa Koostöökoja LEADER-projektile Rahvarõivakool, kus Jõgevamaa naised valmistasid endale oma kodukoha rahvarõivad.

Rahvariidekool viidi läbi koostöös Eesti Rahva Muuseumi, Rahvakultuuri Keskuse ja Tartumaa Rahvakultuuri Keskusega.

Üks oluline osa koolitusest oli muuseumi kogudes oma rahvarõivakomplekti kokkupanek ja uurimistöö. Viimaste põhjal rahvarõivaraamat valmiski. Samas ei ole tegemist puhtalt käsitöö- ega ajaloo- raamatuga, vaid antakse suuniseid ja tekitatakse huvi, paikkonna kohta edasise info otsimiseks. Raamatu tekstid kirjutas Tiina Kull. Nimekirja kõigist, kes raamatu valmimisse panustasid, on väga pikk. Projekt annab rahvakultuurihuvilistele - koolidele, tantsukollektiividele, lauljatele jne - võimaluse valida piirkonnas kantud rahvarõivaste seast sobivad.

Raamatu koostamiseks ja trükkimiseks saadi toetust LEADER-meetmest ja Eesti Kultuurkapitalilt. Raamat pärvis Jõgeva maavanema tunnustuse Hea Piirkonna Edendaja 2014.

Vasakul ülemisel fotol raamatu koostaja Tiina Kull koos ühe kaasautori Kaja Arroga

Book of the National Costumes of Jõgeva County

The book “National Costumes from the Verge of Vooremaa” is a logical sequence to Jõgeva Cooperation Chamber’s LEADER training project “National Costume School” carried out in cooperation with the Estonian National Museum, Estonian Folk Culture Centre and Tartu Folk Culture Centre.

An important part of the training was to put together one’s own national costume and the research. The research was the basis for compiling the book of national costumes. At the same time, it is not just a handicraft or history book. The idea is also to arouse interest in the area and get guidance and encouragement to look for more information about the local area. The texts of the book were written by Tiina Kull. The list of all persons who contributed to the publication of the book is very long. The project gives those interested in folk culture - schools, folk dance groups and singers - a possibility to choose suitable national costumes from those worn by the people in the area in the past.

Compiling and publication of the book was financed by LEADER measure support and Estonian Capital of Culture. Jõgeva county governor awarded the book with the title “A Good Promoter of the Region 2014”.

Toetuse saaja: MTÜ Parim Valik
Projekti asukoht: Kasepää vald, Jõgevamaa
Kontaktisik: Hannes Soosaar
www.facebook.com/PeipsiRomantika
Eesti maaelu arengukava 2007 - 2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 4904 eurot

Beneficiary: NGO Parim Valik
Project location: Kasepää rural municipality, Jõgeva county
Contact person: Hannes Soosaar
www.facebook.com/PeipsiRomantika
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013
Total support: 4904 euros

Festival
Kohalik areng
Kontsert

Festival
Local development
Concert

Peipsi romantika

Peipsi järve ääres Kasepää Tiheda vabaõhulaval on kolmel aastal (2013-2015), korraldatud suvist kontsertõhtut „Peipsi romantika“. Üritus toob piirkonda esinema populaarseid artiste, kes muidu sinnakanti ei satu: Ivo Linna, Jaan Tätte, Ott Leppland jt. Tähtede kõrval esinevad ka kohalikud tantsu- ja liikumisrühmad. Lisaks muusikale on kavas ka sõnaline osa -mereteemalised vested ja luuletused. Ettevõtmise tulemusel on suurenenud avalikkuse teadlikkus Peipsi piirkonnast, ajaloost, kultuurist ning looduslikust eripärast, mis kutsub endaga põhjalikumalt tutvuma. Kuna tegemist on kahepäevase üritusega, suureneb nii vaatamisväärsuste külastatavus, kohalike traditsiooniliste toodete - suitsukala, hapukurgi ja sibula - müük ning kohalike majutusasutuste käive.

LEADER-meetmest toetati ürituse korraldamist 2013. aastal. Korraldaja, MTÜ Parim Valik põhitegevuseks on maaelu arendamisega seotud ettevõtmised, muu hulgas tehakse projekte ka erivajadusega inimestele.

Üritusest on saanud hästi organiseeritud populaarne kogupere sündmus.

Suvine
kontserdiõhtu
„Peipsi romantika“
toob piirkonda
turiste

Summer
evening concert
“Peipsi Romance”
brings tourists
to the region

Peipsi Romance

At Kasepää on Tiheda open-air stage by Lake Peipus a summer evening concert “Peipsi Romance” has been organised three times (2013-2015). The event hosts popular Estonian artists who do not give concerts in the area very often: Ivo Linna, Jaan Tätte, Ott Lepland and others. In addition to famous singers local dance groups have a chance to perform. Also, poems and stories about the sea are recited. As a result of these events the awareness about Lake Peipus area, the history, culture and unique nature has increased and aroused interest in people to learn more about the region. As it is a two-day event, the visitation of sights increases, sale of local products such as smoked fish, pickled cucumber and onions increase; also, the turnover of local accommodation providers rises.

LEADER measure support was used for organising the event in 2013. The main area of activity of the NGO Parim Valik is organising events related to the development of rural life; also, projects for people with special needs are carried out.

“Peipsi Romance” has become a well-organised popular family event.

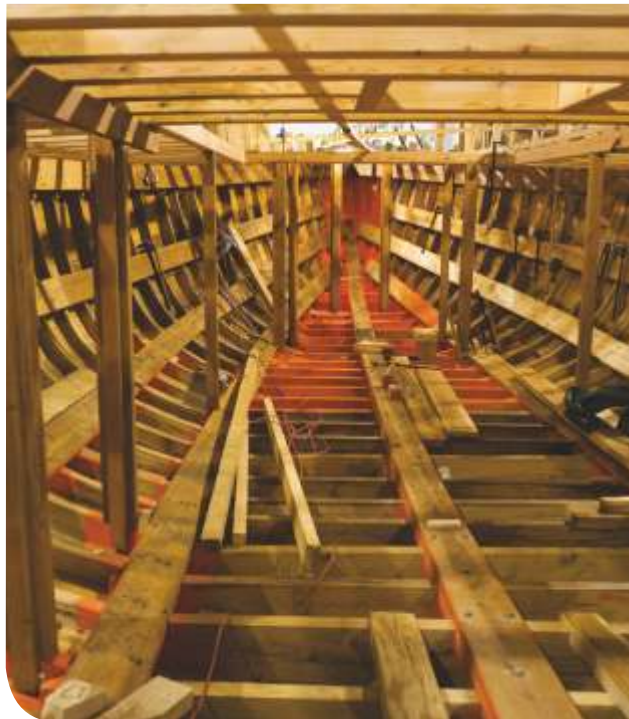

Fotod: Liina Laurikainen

Fotod: Toomas Kokovkin

Kultuuripärand
Käsitöö
Merendus

Maritime
Handicraft
Cultural inheritance

Hiidlaste Koostöökogu

LAG Hiiumaa

www.kogu.hiiumaa.ee

Toetuse saaja: MTÜ Halulaev
Projekti asukoht: Suuresadama, Pühalepa vald, Hiiumaa
Kontaktisik: Marek Rätsep
www.halulaev.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2010-2013
Toetused kokku: 64 904 eurot

Beneficiary: NGO Halulaev
Project location: Suuresadama, Pühalepa rural municipality, Hiiu county
Contact person: Marek Rätsep
www.halulaev.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
support 2010-2013
Total support: 64 904 euros

Foto: Toomas Kokovkin

Laevaehitus- ja meresõiduoskused olid omal ajal hiidlaste elatisvahendid

Shipbuilding and seamanship skills were once the main means for Hiiumaa people to make their living

Halulaeva ehitus

Merekultuuri arendav MTÜ Halulaev taaselustab seitsmekümne aasta tagust laevaehituse oskust, mis omal ajal andis hiidlasele nii sissetulekut kui ka meresõidu kogemust. Halulaeva ehitatakse mitme fondi toel, kuid LEADER on puitmaterjalide, purjede ja jõuseadme ostuks toetuse saamiseks ainus koht toetust saada. Lisaks on koolitatud ehitajaid ja tulevasi meresõitjaid, saadud rahvusvahelisi kogemusi ning välja antud trükiseid. Halulaeva ehitustööd said võimalikuks ka tänu Innove ja Kärkla-Käina ühisprojektile. MTÜ O Ring Dageida Divers Club võimaldab halulaeva ehitada Suuresadama merekultuuri keskuse ellingus, mida on samuti arendatud LEADERi toel.

Vaid vähestes Eestimaa paikades on ehitamisel päris oma laev - emapuu langetamisest mastipuu tipu otsani välja. Halulaeva ehitab oma saare rahvas - mehed ja naised -, taastades oskusi, mis vahepeal kaotsi läinud.

Kui merejumalad armulikud on, näeb halulaev merd 2017. aasta talvel.

Firewood Ship Building

NGO Halulaev founded to develop the marine culture is reviving seventy-year-old shipbuilding skills which were once vital for Island Hiiumaa people to make their living and get navigation skills. Building of the Firewood ship is supported from several funds; however, LEADER support has been vital for purchasing timber, sails and the engine installation. In addition, training has been provided for builders and future sailors, international experience has been gained and several publications have been issued. The building works of the Firewood ship have become possible thanks to Innove and Kärkla-Käina joint project. The NGO O Ring Dageida Divers Club has provided the shipbuilder with a possibility to build the ship in the slipway of Suuresadama Maritime Culture Centre which has also been developed with LEADER support.

Only a few places in Estonia can take pride in their own ship built from beginning to end - from felling the mother tree to the tip of the mast. The ship is built by the island community - men and women - restoring the skills that have been lost over time.

If Gods of the Sea show some mercy the Firewood ship will set sail in winter 2017.

Toetuse saaja: MTÜ Orjaku Külaselts
Projekti asukoht: Orjaku küla, Käina vald, Hiiumaa
Kontaktisik: Margit Kääramees
www.orjaku.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2009-2013
Toetused kokku: 42 110 eurot

Beneficiary: NGO Orjaku Külaselts
Project location: Orjaku village, Käina rural municipality, Hiiu county
Contact person: Margit Kääramees
www.orjaku.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2009-2013
Total support: 42 110 euros

Kogukonna areng
Koostöö
Merendus

Community
development
Cooperation
Maritime

Orjaku sadama-ala ja külamaja

MTÜ Orjaku Külaselts panustas jõuliselt sadama muutmisele oma küla inimeste kooskõimise kohaks ja külaliskeskuseks. Õnnestunud arhitektuurne lahendus on sidunud sadamaümbruse majad ning vees olevad kaid ja laevad.

Külaseltsi rajatud matkarada koos muulil asuva taastatud loodimajaga annavad külastajale tegevust. Sadama-alalt leiab nii infomaja, käsitöö müügipunkti kui ka restorani. Pea iga nädal korraldatakse Orjaku külamajas mõni koolitus, seminar või kokkusaamine. Kassari Kultuurineljapäevakud on aset leidnud juba kolm aastat, ikka maist septembrini. Kõigile avatud koolitused ja kultuuri-sündmused on tõstnud Orjaku külastuste sihtpunktiks, eriti just turismihooaja väliselt.

LEADERi toetusega laiendati puhkeala, projekteeriti külamajad ja teise etapina ehitati külaseltsi- ja sadamahoone. Arendamise juures on oluline hea koostöö omavalitsuse, külaseltsi, LEADERi ja Euroopa Kalandusfondiga. Ettevõtmiste toetamiseks on abi saadud ka teistest maaelu arengukava meetmetest.

Muret, et
külamajad
jäävad tühjaks,
Hiiumaal
ei tunta

There is no
concern in Hiiumaa
that community
houses will be
empty

Orjaku Harbour and Community House

The NGO Orjaku Külaselts made powerful efforts to convert the harbour to a community centre, as well as a visitor centre. The architectural design has successfully linked the houses around the harbour, the piers and ships in the water.

The hiking trail established by the Village Association together with the restored sounding weight house on the seawall keep the visitors busy. In the territory of the harbour there is also an information house, handicraft shop and a restaurant. Almost every week a training, seminar or meeting is organised in Orjaku community house. Kassari Cultural Thursdays have been carried out from May to September for three years. Trainings and cultural events open to all community people have turned Orjaku into a centre of visitation, particularly off-season.

LEADER support has been used for expanding the recreation area and designing the village houses. In the second stage of the project the community house and harbour building were constructed. The development has been successful thanks to good cooperation between the local government, LEADER and the European Fisheries Fund. The activities have also been supported from other measures of the Rural Development plan.

Ettevõtlus
Põllumajandus
Veinitootmine

Agriculture
Entrepreneurship
Wine production

Valgamaa Partnerluskogu

LAG Valga County
Partnerships Board

www.valgaleader.ee

Toetuse saaja: FIE Jaagu Annemäe Talu
Projekti asukoht: Annemäe talu, Arula küla, Otepää vald, Valgamaa
Kontaktisik: Jaak Eensalu
jaaguviinamegi.blogspot.com.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2009
Toetused kokku: 3276 eurot

Beneficiary: Self-Employed Entrepreneur Jaagu Annemäe Farm
Project location: Annemäe farm, Arula village, Otepää rural municipality, Valga county

Contact person: Jaak Eensalu
jaaguviinamegi.blogspot.com.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013
LEADER measure support 2009
Total support: 3276 euros

Päris vein
on ikkagi
viinamarjast

The real wine
is made
from grapes

Jaagu Annemäe talu veiniköök

Eestis, kus veini on tehtud peamiselt sõstardest ja õuntest, tundub mõte enda kasvatatud viinamarjadest ja kohapeal tehtud viinamarjaveinist pigem veider. Õigete viinapuude leidmiseks tuli ringi vaadata ja uurida, millised veiniks sobivad sordid tuleksid siin kasvatamiseks kõne alla. Uuriti viinamarjade kasvatamise kogemuste kohta Rootsis, Norras ja Inglismaal. Lõpuks leiti õiged sordid ja 2005. aastal istutati esimesed taimed. Tänapäevaks laiuvad Otepää kuppelmaastikul viinapuuväljad, mis meenutavad pigem mõne veinimaa maastikku. Katsetajaid on teisigi ning mujalgi Eestis leidub veinitalusid ja viinamarjaistandusi.

LEADERi toetusega soetati ettevõttele veiniköögi seadmed, mis võimaldavad toota veini kohapeal kasvatatud viinamarjadest.

Tegemist on esimese ametliku viinamarjaveiniga Eestis, mida on võimalik tellida lisaks Otepää ümbrusele ka mõnes Tallinna restoranis. Ettevõtte areneb ning kavas on istutada juurde nii viinapuid kui ka laiendada veinikööki.

The Wine Kitchen of Jaagu Annemäe Farm

Traditionally in Estonia wine has been made from currants and apples; therefore, the idea of making wine from the grapes grown in your own yard seems rather odd. It took some time to find the varieties of wine grapes that would be suitable for growing in our climate. Some research on grape production in Sweden, Norway and England was made. Finally, in 2005 the right varieties were found and the first grapevines were planted. Today one can see an extensive vineyard on Otepää hills reminding rather of the landscape of a traditional wine country. There are also other wine farms and vineyards in Estonia testing wine production.

LEADER support was used for purchasing the equipment for the wine kitchen to be able to produce wine from the grapes grown on site. The wine produced in the farm kitchen of Jaagu Annemäe Farm is the first official wine made from grapes in Estonia and in addition to the restaurants around Otepää, it is possible to order it in some restaurants in Tallinn.

The business is developing and the farm is planning to expand both the vineyard and the wine kitchen.

Toetuse saaja: Valgamaa Partnerluskogu
Projekti asukoht: Valgamaa
Kontaktisik: Aile Viks, Marek Mekki
www.valgaleader.ee ja TANKLA.net
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2009-2014
Toetused kokku: 84 626 eurot

Beneficiary: Valgamaa Partnerluskogu
Project location: Valga county
Contact person: Aile Viks, Marek Mekki
www.valgaleader.ee and TANKLA.net
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2009-2014
Total support: 84 626 euros

Lapsed
Noored
Kohalik areng

Children
Youth
Local development

Noorsootöö võrgustiku arendamine

Valgamaa Partnerluskogu viis ellu 13 projekti noorsootöö võrgustiku arendamiseks. Loodi toimiv võrgustik, kuhu kuuluvad noortega tegelevad inimesed ja noored üle maakonna. Regulaarselt ilmub noorteleht TANKLA ning tegutseb TANKLA TV - <http://tankla.net/tankla/tv.html>.

Järeikasvule mõeldes käivitati meediaring TANKLA Mini, kus lapsed saavad omandada uusi oskusi ajalehe ja telesaadete tegemisel. Noorteportaali TANKLA.net kaudu on aastate jooksul saanud uusi teadmisi, oskusi ja kogemusi paljud noored, kellest tänaseks on sirgunud valitud aladel edukalt toimetulevad inimesed. Võrgustiku liikmetele korraldatakse seminare, koolitusi ja õppereise, osaletakse haridusmessidel. 2014. aastal korraldati Valgamaa lähipiirkonnas elavatele 15-20aastastele noortele TANKLA õpilasmalev.

Tulemuslik noorsootöö vajab pikemaajalist visiooni ja järjepidevat elluviimist. Tulemuseks on toimiv ja arenev võrgustik, mis toetab noorte arengut ning mida käiakse uuendamas ka mujalt Eestist.

Iga arendustöö
juures on oluline
omada
pikemaajalist
visiooni

Every
development
project
requires
a long-term
vision

Developing the Youth Work Network

LAG Valga County Partnerships Board carried out 13 projects for the development of Youth Work Network. The Partnership established a functioning network concentrating people engaged in organising activities for the youth, as well as young people. The youth paper TANKLA is issued regularly and also, TANKLA TV has been initiated <http://tankla.net/tankla/tv.html>.

In addition, the next generation has not been forgotten - TANKLA Mini has been launched to enable children to acquire skills in issuing a newspaper and a TV broadcast. The youth portal TANKLA.net is a portal where numerous young people have got new knowledge, skills and experience from for years and today they are grown-ups working successfully in their chosen field of activity. Seminars, trainings and study trips are organised for the network members and they participate in education fairs. In 2014 TANKLA schoolchildren brigade was organised for 15-20-year-old schoolchildren who lived in Valga county and nearby.

Productive youth work requires a long-term vision and persistent implementation. The result is a functioning and developing network supporting the development of young people. The network is a good example for others in Estonia.

Fotod: Timo Arbeiter

Haridus
Kohalik tooraine
Muuseum

Education
Local raw material
Museum

Lõuna- Järvamaa Koostöökogu

LAG South-Järvamaa
Partnership

www.koostookogu.ee

Toetuse saaja: MTÜ Eesti Piimandusmuuseumi Sõprade Selts
Projekti asukoht: Imavere, Järvamaa
Kontaktisik: Mai Kukk
www.piimandusmuuseum.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2010
Toetused kokku: 4374 eurot

Beneficiary: NGO Eesti Piimandusmuuseumi Sõprade Selts
Project location: Imavere, Järvamaa
Contact person: Mai Kukk
www.piimandusmuuseum.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
support 2010
Total support: 4374 euros

Tegelikult on piimast ja koorest lihtne tooteid valmistada

In fact, it is easy to make products from milk and cream

Piimandusmuuseumi koolitused

Lõuna-Järvamaa on Eesti piimatootmise keskpunkt. Eesti Piimandusmuuseumi Sõprade Seltsi tegevuse eesmärk on Eesti Piimandusmuuseumis korraldatavate tegevuste arendamine.

LEADER-projekti peamine eesmärk oli arendada piimandusmuuseumi, Eistvere külaseltsi ning C. R. Jakobsoni talumuuseumi inimesi piimandustehnoloogia ning piima- ja pagaritoodete praktilises valmistamises. Koolitus oli vajalik täiendamaks töötajate oskusi jäätise, kohukeste ja sõira valmistamise ning karaski küpsetamise töötubade läbiviimiseks ja juhendamiseks. Aastas korraldatakse muuseumis ligi 160 töötuba ja osaletakse keskmiselt kolmekümne viiel suurüritusel üle Eesti. Piirkonnas tegutsev Eistvere külaselts küpsetab leiba ning korraldab leivapäevi. Töötubades osaleb inimesi igast vanuserühmast ja igalt elualalt. Tagasisidest on saadud teada, et osalejad on hakanud ka ise kodus erinevaid piimatootmeid valmistama.

2015. aastal kutsuti piimandusmuuseum oma töötubadega Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja partneriks. Teavitusprogrammis „Piim - päeva pärl” osalemisega on projekti kandepind oluliselt laienenud.

Trainings of the Estonian Dairy Museum

The southern part of Järva county is the centre of milk production. The aim of the activities of Eesti Piimandusmuuseumi Sõprade Selts is to develop the activities organised in Estonian Dairy Museum.

The objective of the LEADER project was to develop the Dairy Museum and carry out workshops to provide practical training for the people of Eistvere Village Association and C.R. Jakobson Farm Museum in dairy technology and making dairy products and pastries. The training was necessary for improving the skills of the employees in making ice cream, glazed curd bars and sour milk cheese and baking scon. Annually 160 workshops are organised in the museum and the museum participates in about 35 larger events all over Estonia. Eistvere Village Association is baking bread and organises bread days. People of different ages and areas of activity participate in the workshops. The museum has got feedback that people have started to make different dairy products at home.

In 2015 the Dairy Museum with the workshops was invited to become a partner of the Estonian Chamber of Agriculture and Commerce. The information programme “Milk - the Pearl of the Day” has made the project more widely known.

Toetuse saaja: Nordic Bee Center OÜ
Projekti asukoht: Lokuta küla, Türi vald, Järvamaa
Kontaktisik: Tarmo Jaanisk
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2014
Toetused kokku: 26 150 eurot

Beneficiary: Nordic Bee Center LLC
Project location: Lokuta village, Türi rural municipality, Järva county
Contact person: Tarmo Jaanisk
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2014
Total support: 26 150 euros

**Ettevõtlus
Mesindus
Töökohad**

**Entrepreneurship
Apiary
Workplaces**

Mesilasvahast kärjepõhja tootmisliin

Mesilasvahast kärjepõhja tootmise liini soetamine LEADERi toetusega võimaldas ettevõtjal hakata valmistama kärjepõhjasid erinevate kärjeraamide tarvis. Käivitati ka mesilasvaha käitlemise töökoda, millega loodi ettevõttesse juurde kaks püsivat töökohta naistele. Ühtlasi võimaldati mesinikele senisest kiirem ja odavam teenus - võimalus lasta käidelda isiklikku mesilasvaha, soetada vajaminevat taruinventari ning müüa ära oma vaha ülejääk.

Investeering võimaldab toota kärke mistahes erinevas standardses moodsus, mida Eestis seni pole olnud võimalik teha. Uue vahakoja loomine ühtlustab mesilasvaha toorme ostuhinda ning seega toodete müügi lõpphinda kogu Eestis, aidates samas rahuldada ka ekspordinõudlust.

Projekti toel loodi Türi valda mesinduskeskus, mis pakub klientidele võimalust soetada kogu vajalik inventar ühest kohast ja saada vajadusel ka nõustamist.

**Beeswax
treatment workshop
contributed to the
development of
local beeswax
products**

Beeswax Honeycomb Production Line

Beeswax honeycomb production line purchased with LEADER support enabled the entrepreneur to start producing honeycombs for different types of honeycomb frames. The beeswax treatment workshop was launched creating two permanent workplaces for women. More so, the workshop provided beekeepers with a service of treatment of their beeswax. The service was quicker and cheaper than elsewhere and also, they could buy necessary equipment for beehives and sell the surplus of beeswax.

The investment enables to produce honeycomb in different standard sizes that was not possible in Estonia before. The establishment of the new beeswax workshop unifies the purchase price of the raw material of beeswax and thus, the final price of the products in Estonia and at the same time, helps to satisfy the export demand.

The project supported the setting up of the apiary centre in Türi rural municipality. The centre provides the clients with a possibility to purchase all equipment from one place and also, get advice if necessary.

**Vahakäitlemise
töökoda
aitas kaasa
kohalike
mesilasvahatoodete
arendamisele**

Ettevõtlus
Põllumajandus
Uuenduslikkus

Entrepreneurship
Agriculture
Innovation

Pärnu Lahe Partnerluskogu

LAG Pärnu Bay Partnership

www.plp.ee/net2

Toetuse saaja: OÜ Ökomuld

Projekti asukoht: Hõbesalu küla, Varbla vald, Pärnumaa

Kontaktisik: Veiko Alberg, okomuld@gmail.com

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2010-2013

Toetused kokku: 36 351 eurot

Beneficiary: LLC Ökomuld

Project location: Hõbesalu village, Varbla rural municipality, Pärnu county

Contact person: Veiko Alberg, okomuld@gmail.com

Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2010-2013

Total support: 36 351 euros

Vihmaussisõnnik on uus põllumajandusliku suunaga tootmine Eestis

Earthworm compost production is a new type of agricultural production in Estonia

Biohumuse tootmine vihmausside Staratel baasil

Noor pere kolis linnast maale, esivanemate kodukohta. Soov oli tegeleda millegi uue ja põnevaga, et maal ära elada. Silma hakkasid vihmaussid, kes valmistavad sõnnikust ja biojääkidest biohumust ehk vermikomposti. Tulem on viljakas, looduslik ja lõhnatu aine, mis sobib kasutamiseks nii toa- kui õuetaimede kasvatamiseks. Läheduses tühjalt seisvad vanad karjalaudad tundusid ettevõtmise jaoks sobivat, nii vajatigi veel ainult usse.

Esimesed 200 kilogrammi Eestisse „tööle“ saanud vihmausse olid selleks Venemaal spetsiaalselt aretatud. Täna on usse juba tonne ja aastas toodavad nad ligi 200 tonni mulda.

LEADERi toetusega renoveeriti karjalaut, uuendati põrandad ja soojustati seinad. Järgneva projektiga uuendati katus. Tegu on uue põllumajandusliku tootmise suuna loomisega Eestis.

Täna on biohumuse usside abil tootjaid teisigi ning loodud on ka Eesti Vihmaussi Kasvatajate ja Biohumuse Tootjate Liit.

Biohumus Production on the basis of Staratel Earthworms

A young family moved from the city to the countryside in the forefather's home. The young couple wanted to do something new which enabled them to earn their own living. They discovered earthworms producing biohumus from manure and biowaste. The product is fertile, natural and odourless substance suitable for growing both houseplants and garden plants. The family found suitable empty cattle barns and started to look for earthworms.

The first 200 kg of earthworms breed specifically for the production of biohumus in Russia arrived in Estonia to do the required "job". Today there are tons of earthworms already and they produce annually approximately 200 tonnes of soil.

LEADER support was used for renovating the cattle barn, building the new floor and insulating the walls. Support granted for the next project was used for the construction of a new roof. Earthworm compost production is a new type of agricultural production in Estonia.

Today there are more biohumus producers in Estonia and they have set up the Earthworm and Biohumus Producers Association.

Toetuse saaja: MTÜ Tahkurandlane
Projekti asukoht: Võiste küla, Tahkuranna vald, Pärnumaa
Kontaktisik: Raili Mengel
www.facebook.com/Hapukurgifestival
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2011
Toetused kokku: 8048 eurot

Beneficiary: MTÜ Tahkurandlane
Project location: Võiste village, Tahkuranna rural municipality, Pärnu county
Contact person: Raili Mengel
www.facebook.com/Hapukurgifestival
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2011
Total support: 8048 euros

**Festival
Kogukonna areng
Külamaja**

**Festival
Community
development
Community house**

Hapukurgifestival

Hapukurgifestivali ellukutsumise põhjuseks oli luua uus traditsiooniline sündmus, mis aitaks kaasa piirkonna tuntuks ja toetaks ühistegevust. Kurk on olnud paljude Tahkuranna inimeste elatusallikas, kunagi kasvatati isegi kohalikku kurgisorti „Muuromi“. Kogukonnas elab tänaseni palju tõsielulugusid ja legende kurgist ning selle kasvatamisest.

LEADERi toetuse abil korraldati suursündmuseks kujunenud Hapukurgifestival, mis tugevdas ka Romantilise Rannatee ühist identiteeti ja turundust.

Hapukurgifestival algab igal aastal Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamise päeval president Konstantin Pätsi platsil mälestusseremooniaga. Tegevused jätkuvad Via Baltica ääres Tahku Tares, kus leiavad aset kurkide müük, lustakad üritused ja erinevad töötod. Aasta-aastalt on festival kasvanud üha populaarsemaks, suuremaks ning iseseisvamaks. Täna on Hapukurgifestivalil pakutav Tahkuranna marineeritud kurk pärilvinud Eesti Talupidajate Keskliidu tunnusmärgi „Ehtne talutoit“, mis kinnitab veelgi kurgi auväärset positsiooni piirkonnas.

**Kurk on
Tahkuranna kandis
olnud paljude
inimeste
elatusallikas**

**Cucumber
has been the
source of living
for numerous
people around
Tahkuranna**

Pickled Cucumber Festival

The reason for the initiation of the Pickled Cucumber Festival was to start with a new tradition which could contribute to the popularity of the region and support cooperation. Cucumber has been a source of living for numerous people around Tahkuranna, once even a local cucumber variety “Muuromi” was cultivated. Today the community still recalls real-life stories and legends about the cucumber and production of cucumbers.

LEADER support was used to organise the Pickled Cucumber Festival which turned out to be a huge success and also, strengthened the common identity and marketing of the Romantic Coastline.

Pickled Cucumber Festival takes place on the day of the restoration of independence in Estonia and starts with the memorial ceremony on Konstantin Päts square. The activities continue in Tahku Cottage by Via Baltica where cucumbers are sold, entertaining events and different workshops are carried out. From year to year the festival has gained popularity and independence and grown in size. Tahkuranna pickled cucumber of the Pickled Cucumber Festival has been awarded with the Estonian Farmers Federation's recognition label “Authentic Farm Food” which confirms the honourable position of the cucumber in the area.

Foto: Merike Aasa

Foto: Rein Holtsmann

Foto: Triin Türk

Museum
Põllumajandus
Turism

Museum
Agriculture
Tourism

Lääne-Harju Koostöökogu

LAG Western-Harju Partnership

www.vomentaga.ee

Toetuse saaja: MTÜ Uuevana

Projekti asukoht: Maeru küla, Keila vald, Harjumaa

Kontaktisik: Raido Notton, taluturism@koplimaladise.ee

<http://koplimaladise.ee>

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetused 2011-2012

Toetused kokku: 65 997 eurot

Beneficiary: NGO Uuevana

Project location: Maeru village, Keila rural municipality, Harju county

Contact person: Raido Notton, taluturism@koplimaladise.ee

<http://koplimaladise.ee>

Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER-measure
support 2011-2012

Total support: 65 997 euros

Ehedas
turismitalus
peab olema
ka õige taluelu
ja -töö

An authentic
tourism farm
is about
genuine farm life
and work

Koplimaldise talumuuseum

Koplimaldise talukoht pärineb aastast 1892. Pereettevõttena peetava talu ülesehitamise ja arendamisega on palju vaeva nähtud. Talus tegeletakse looma- ja teraviljakasvatusega ning hoitakse ja väärtustatakse ka vanu esemeid.

LEADERi toetusel renoveeriti vana maakivist laut, mis oli 2010. aastal kasutuseta jäänud. Laudahoonest sai ürituste läbiviimise koht ning talumuuseum, kus eksponeeritakse vanu esemeid.

Koplimaldisel soovitakse olla ehe turismitalu, kus turistide võõrustamiseks reaalset toimivad talus. Vanas ja ruumikas hoones saavad õpilased või kruise turistid proovida eestlaste talutööd: vilja peksmine ja jahvatamine, leivaküpsetus, puutöö jne. Hoonesse saab sisse sõita lausa hobuvankri või autoga, mis võimaldab üritustesse, seminaridesse ja pidudesse põnevust lisada. Maaturismi ettevõtetele pole just palju saale, kus aastaringselt saab vastu võtta kuni 200 inimest. Nii aitab vana lauda arendus rohkem sündmusi Tallinnast maapiirkonda tuua. Samuti peetakse Koplimaldisel oluliseks, et pakutav toit oleks kohalikku päritolu.

Koplimaldise Farm Museum

The farmstead of Koplimaldise Farm dates back to 1892. A lot of work and effort have been put into the establishment and development of the family farm. The fields of activity of the farm are cattle breeding and grain production; also, the farm preserves and values items from the past.

LEADER support was used for the renovation of the old quarry stone barn which was left out of use in 2010. The old barn was converted into a large room for carrying out events; also, it functions as a farm museum where old farm equipment is exhibited.

The aim of Koplimaldise Farm is to be an authentic tourism farm where tourists are hosted in an actually functioning farm setting. In the old and spacious room schoolchildren or cruise tourists can try out old Estonian farm works: threshing and grinding grain, baking bread, carpentry etc. One can drive into the building by carriage or by car which can add excitement to any event - a seminar or a party. There are not many rural tourism enterprises with large halls that can accommodate up to 200 people all year round. Thus, development of the old barn enables to attract more people from the city to the countryside. Also, Koplimaldise takes pride in offering food of local origin.

Toetuse saaja: OÜ Triin Tohver Hoburavi
Projekti asukoht: Kernu vald, Harjumaa
Kontaktisik: Triin Tohver
www.tohver-veterinary.com
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2012
Toetused kokku: 31 830 eurot

Beneficiary: LCC Triin Tohver Veterinary
Project location: Kernu rural municipality, Harju county
Contact person: Triin Tohver
www.tohver-veterinary.com
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2012
Total support: 31 830 euros

Hobused
Ettevõtlus
Uuenduslikkus

Horses
Entrepreneurship
Innovation

Mobiilse veterinaariateenuse osutamine hobustele

Triin Tohver Hoburavi on hobuste raviga tegelev veterinaaripraksis Kernu vallas, mis on koos naabervaldadega üks Eesti tihedaima tallide võrguga piirkond. Hoburavil on erivarustusega sisustatud väikebuss, mis võimaldab ravi läbi viia hobuse kodutallis. Tegeletakse ka hobuste ja väikeloomade kiropraktikaga. Eesmärk on pakkuda Lääne-Euroopa tasemel kõrgekvaliteedilist veterinaariateenust, järgides hea ja modernse meditsiini standardeid.

Hobusekasvatavate teadlikkuse tõstmine ning hobuste hea tervis tagavad tallide edukuse ning paremad sportimise ja vabaaja veetmise võimalused nii kohalikele kui ka külastajatele kaugemalt. Lisaks korraldatakse hobuste esmaabi koolitusi ja mitmeid seminare hobusehuvilistele.

LEADERi toetuse abil soetati juurde mobiilset meditsiinitehnikat: röntgeniaparatuur ja -ilmuti ning ultraheliaparatuur, et tõhustada diagnostikat hobustele veterinaariateenuse pakkumisel. Tänu projektile on esmakordselt Eestis võimalik osutada nii mitmekülgset mobiilset ortopeediaalast veterinaariateenust.

Eesti esimene
erivarustusega
veterinaariabuss

The first
veterinary bus
with special
equipment
in Estonia

Provision of Mobile Equine Veterinary Service

Triin Tohver Veterinary is an equine veterinary practice in Kernu rural municipality which together with the neighbouring rural municipality is an area with densely occurring stables. The equine practice has a small bus with special equipment which enables to provide treatment in the home stable of a horse. Also, the services include chiropractic of horses and small animals. The objective is to provide a veterinary service of high quality following the West European standards of good and contemporary medicine.

Raising the awareness of horse breeders and the good health of horses ensure that stables are successful and provide better possibilities for sports and leisure both for locals and visitors from other places. In addition, trainings on the first aid for horses and seminars for people interested in horses are organized.

LEADER support was used for complementing the mobile medical equipment: digital x-ray and display equipment and ultrasound equipment were purchased to increase the efficiency of the diagnostics of horses when providing the veterinary service. Thanks to the project it is possible to provide such diverse mobile orthopaedic veterinary service for the first time in Estonia.

Foto: Ago Ruus

Foto: Ago Ruus

Foto: Reet Herm

Käsitöö
Loodustooted
Taksidermia

Handicraft
Natural products
Taxidermy

Rohelise Jõemaa Koostöökogu

LAG Green Riverland
Partnership

www.joemaa.ee

Toetuse saaja: FIE Janno Langi Jaht ja Mööbel
Projekti asukoht: Kergu küla, Vändra vald, Pärnumaa
Kontaktisik: Janno Lang
www.jannolang.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2011
Toetused kokku: 2117 eurot

Beneficiary: Self-employed entrepreneur Janno Lang Jaht ja Mööbel
Project location: Kergu village, Vändra rural municipality, Pärnu county
Contact person: Janno Lang
www.jannolang.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER-measure
support 2011
Total support: 2117 euros

Kvaliteetne looma- või linnutopis on väärtuslik õppeeksponaat

A stuffed animal or bird of good quality is a valuable learning exhibit

Topiste valmistamise tehnoloogia kaasajastamine

Janno Lang tegutseb jahitrofeede vääristaja ja taksidermistina aastast 1996. Ta on piirkonnas ainus selle valdkonna professionaalne ettevõtja. Ürgset loodust väärindav tegevus on piirkonna ettevõtlust rikastunud ja atraktiivsemaks muutnud. Janno Langi töid leidub Tallinna loomaaias, loodusmajades ja erakolleksioonides. Ta on trofeede hindamise CIC-kategooria ekspert ja oskab anda esmast hinnangut looma või linnu väärtuse kohta.

Suure osa trofeede ja loomatopiste püsiekspositsioonist moodustavad Janno Langi enda kütitud ning pargitud ja topisteks valmistatud eri mandrite loomad. Üks uhkemaid vaatamisväärsusi on üheksapealine hundikari. Küllastajaid leidub nii Eestist kui ka välisriikidest.

LEADERi toetusega soetati uued nahatöötlemisseadmed, mis muudavad töö efektiivsemaks ja keskkonnasõbralikumaks. Uue tehnoloogia kasutusevõtuga on aeganõudev käsitöö muutnud kiiremaks ja topiste kvaliteet tunduvalt paranenud.

Modernisation of the Taxidermy Technology

Janno Lang has been working as a valuator of hunting taxidermy trophies and a taxidermist since 1996. He is the only professional entrepreneur in this field in the region. The activity of valuating wildlife has enriched entrepreneurship in the area and made it more attractive. The works of Janno Lang can be found in Tallinn Zoo, nature houses and private collections. He is a CIC category expert in valuating hunting trophies and is able to give an initial appraisal about the value of a bird or an animal.

A great part of the permanent exhibition of trophies and stuffed animals from different continents have been hunted, tanned and stuffed by Janno Lang himself. One of the most gorgeous exhibits is a pack of 9 wolves. Visitors come to the exhibition from Estonia and abroad.

LEADER measure was used for purchasing new leather processing equipment which makes the work more efficient and environmentally friendly. Also, the quality of stuffed animals has significantly improved.

Toetuse saaja: MTÜ Kalastusklubi Suure-Jaani Säga
Projekti asukoht: Suure-Jaani, Viljandimaa
Kontaktisik: Aino Viinapuu
www.suurkala.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2011
Toetused kokku: 69 431 eurot

Beneficiary: NGO Fishing Club Suure-Jaani Säga
Project location: Suure-Jaani, Viljandi county
Contact person: Aino Viinapuu
www.suurkala.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER-measure support 2011
Total support: 69 431 euros

Kohalik areng
Puhkealad
Sport

Local development
Recreation areas
Sports

Suure-Jaani järve ümbruse puhke- ja spordiala

Kalastushuvilisi liikmeid koondav MTÜ Kalastusklubi Suure-Jaani Säga tegutseb aastast 1999. Klubi on võtnud eesmärgiks Suure-Jaani järve eest hoolitsemise - heakorrastamise, kalavarude täiendamise ja kalapüügiõiguste korraldamise. Samuti on võetud südameasjaks, et Suure-Jaani kuue hektari suurune paisjärv pakuks silmailu nii oma linna elanikele kui ka külalistele.

LEADERi toetusega rajati korrastatud, vabaõhu-trenažööridega tervisepark-virgestusala, spordiväljak, supluskoht ja paadisild. Uue puhkeala, varem valminud laululava, muusikateemalise mänguväljaku ja Kondase pargiga on Suure-Jaani järv ning selle ümbrus kujunenud mõnusaks vaba aja veetmise paigaks.

Projekti elluviimisse panustasid nii omavalitsus, ettevõtjad kui ka kohalikud elanikud. Ala korrashoidu panustatakse ühiselt talgute käigus tänaseni. Välitrenažööridega virgestusala oli rajamisel piirkonnas ainulaadne, nüüdseks saanud aga heaks eeskujuks paljudele.

Värske õhk
looduskaunis
järveümbruses
kutsub
aktiivsele
tegevusele

Fresh air and
the scenic
landscape
around the lake
encourage the
enjoying of
physical
activities

Recreation and Sports Area around Suure-Jaani Lake

The Fishing Club Suure-Jaani Säga concentrating hobby fishermen was founded in 1999. The club has taken responsibility for taking care of the lake - doing the maintenance works, replenishing the fish stock and organising fishing competitions. Also, the club members are concerned about the aesthetic value of the Suure-Jaani Lake - they want the lake to be a beautiful sight to look at both for the town people and the visitors.

LEADER support was used for establishing a health and recreation park with open air exercise devices, sports ground, bathing area and boat landing. Suure-Jaani Lake and the surroundings with the new recreation area and the earlier constructed choir stand, the playground with the music theme and Kondas park have become a pleasant place for spending leisure time.

Local municipality, entrepreneurs and local people have contributed to the implementation of the project. The area is maintained together on a voluntary basis. The recreation area with open air exercise devices was unique at the time of establishment; today it has become a good example and has been followed by a number of communities.

Foto: Leili Kuusk

Foto: Leili Kuusk

Ajalugu
Film
Muuseum

History
Film
Museum

Saarte Koostöökogu

LAG West-Estonian Islands
Partnership

www.skk.ee

Toetuse saaja: MTÜ Lümada Muuseum
Projekti asukoht: Lümada, Lääne-Saare vald, Saaremaa
Kontaktisik: Priit Penu, limex@limex.ee
www.limex.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2009
Toetused kokku: 10 508 eurot

Beneficiary: NGO Lümada Museum
Project location: Lümada, Lääne-Saare rural municipality, Saare county
Contact person: Priit Penu, limex@limex.ee
www.limex.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
'support 2009
Total support: 10 508 euros

Lubjapõletamise traditsioonidest valmis film „Lubjaringis“

The film “In the Lime Ring” was made about the traditions of lime burning

Film traditsioonilisest lubjapõletamisest Saaremaal

Lümanda kandi Mõisaküla piirkond on ajalooliselt tuntud lubjakivi kaevandamise ja lubjapõletuse alana. Lubja põletati talude väikeses maa-alustes lubjapõletusahjudes. Praeguseks on talumaadel taastatud vanade lubjaahjude varemed, kus lubja toodetakse esivanemate moel.

LEADERi toetuse abiga valmis lubjapõletamisest film „Lubjaringis“. Filmi on jagatud õppematerjalina muuseumidele, koolidele, ehitusettevõtetele, arhitektidele ja teistele huvigruppidele. Linatöese eesmärk oli jäädvustada vanadel traditsioonidel põhinev protsess, et seda saaks kasutusele võtta tänapäeva nõuetele vastava toote valmistamisel. Filmi valmimise eestvedajad olid Lümanda muuseum ja kohalik ettevõtte AS Limex, kes on ainus traditsioonilistes maaahjudes lubja tootja Eestis. Töö kõik etapid - pae murdmine, ahjude täitmine, puudega kütmine, lubja käsitsi kustutamine ja lubjaaukudes laagerdamine - tehakse nagu vanasti ja on kirjeldatud ka filmis. Ajaloolise tehnoloogia abil valmib väga kvaliteetne ja tööstuslikust tootmisviisist erinev ökoloogiline ehitus- ja viimistlusmaterjal.

Film about Traditional Lime Burning in Saaremaa

The surroundings of Mõisaküla near Lümanda are historically known as an area of limestone excavation and lime burning. Lime was burnt in small underground lime kilns. Now the ruins of old lime kilns in farmlands have been restored and lime is being produced according to old traditions.

LEADER support has been used for producing a film about lime burning “In the Lime Ring”. The film has been distributed to the museums, schools, construction companies, architects and other interest groups as a study material. The objective of the film is to record the old traditional process of lime burning to be able to use the knowledge in the production of a product meeting contemporary requirements. The initiators of the film were Lümanda Museum and the local business Limex Ltd that is the only company in Estonia producing lime in traditional underground kilns. All the stages of the work are carried out in the old traditional way and are demonstrated in the film: breaking and extracting lime from mines, filling of lime kilns, manual slaking and maturing in the lime holes. The historical technology enables to produce ecological construction and finishing material of high quality. The material is different from industrially produced material.

Toetuse saaja: MTÜ Saarte Turismiarenduskeskus, MTÜ Saarte Koostöökogu,
MTÜ Saaremaa Ettevõtjate Liit
Projekti asukoht: Saaremaa
Kontaktisik: Ahti Kuris, info@skk.ee
www.ehtne.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2009-2014
Toetused kokku: 158 772 eurot

Beneficiary: NGO Saarte Turismiarenduskeskus, LAG West-Estonian Islands Partnership,
NGO Saaremaa Ettevõtjate Liit
Project location: Saare county
Contact person: Ahti Kuris, info@skk.ee
www.ehtne.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2009-2014
Total support: 158 772 euros

Kohalik märgis
Koostöö
Turundus

Local label
Cooperation
Marketing

Saaremaa tooteid tutvustava brändi loomine

LEADERi toetuse abil loodi Saaremaa ettevõtjate toodangut tutvustav omanäoline ja eristuv piirkonnamärgis ning tehti esimesed sammud märgise tutvustamisel ja rakendamisel. MTÜ Saarte Koostöökogu on registreeritud kaubamärgi „Saaremaa ehtne toode“ omanik ning praeguseks on märgikandjaid juba rohkem kui 70. Märgis kinnitab, et toode on valmistatud Saaremaa puhtas keskkonnas ning annab eheduse garantii. Tarbijale loob aga võimaluse kvaliteetne Saaremaa toode lihtsalt üles leida ja ära tunda.

Märgist kandvad ettevõtjad korraldavad ühiselt degustatsioone, tegevusi müügi edendamiseks ning kaubamärgi tutvustavaid üritusi. Märgikandjate olulisimaks peoks on kujunenud igal sügisel Kuressaare kesklinnas korraldatav Suur Turupäev, kus kohalikud talunikud, toidutootjad ja käsitöölised tulevad müüma enda kasvatatud ja valmistatud tooteid. Loodud on ka märgist tutvustav ning infot koondav koduleht www.ehtne.ee.

LEADERi toetused anti Saaremaa tooteid tutvustava brändi ning selle kasutusõiguse korra ja järelevalve põhimõtete väljatöötamiseks, brändi edasiarendamiseks piirkonnamärgiseks ning turundamiseks.

Märgis kinnitab,
et toode on
valmistatud Saare
maakonnas,
Saaremaa inimeste
töö ja
kogemustega

The label
confirms that the
product has been
produced in Saare
county with the work
and experience
of Saare
people

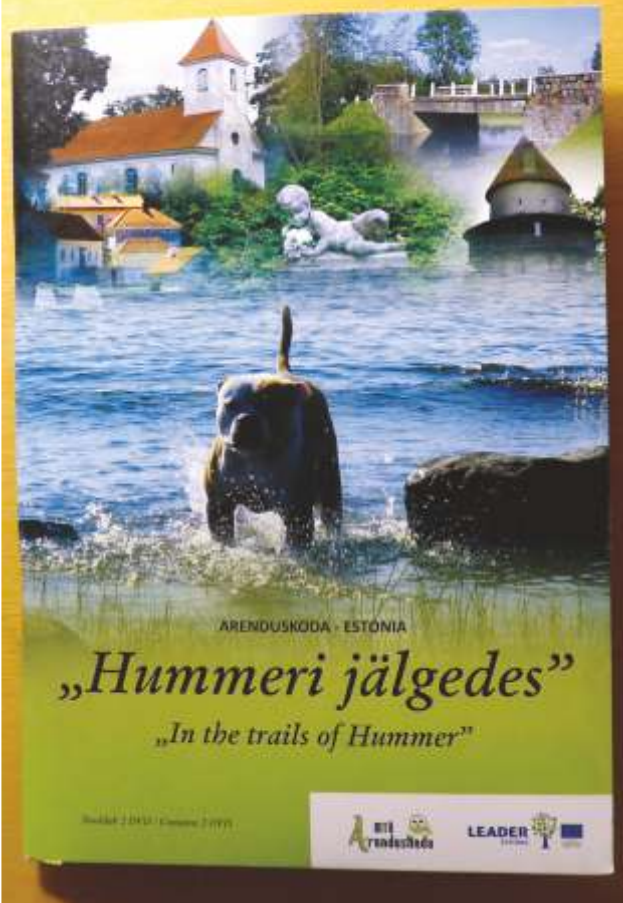
Development of a Brand Introducing Saaremaa Products

LEADER support was used for creating a unique and distinctive local label introducing the production of Saaremaa entrepreneurs. Also, the first steps were taken in introducing and implementing the label. The LAG West-Estonian Islands Partnership is the owner of the registered label “Authentic Saaremaa Product” („Saaremaa ehtne toode”) and as of today, over 70 products have been awarded with the label. On the one hand, the label confirms that the product has been produced in Saaremaa clean environment and grants the authenticity of the product and on the other hand, consumers can easily find and recognise Saaremaa products of good quality.

The enterprises awarded with the label organise joint degustation of their products, activities for enhancing sales and events introducing the label. The most important event for the label holders is the annual Big Market Day organised in Kuressaare town centre. Local farmers, food producers and handicraft makers come together to sell their own produce. Also, the homepage www.ehtne.ee has been set up to introduce the label and provide information.

LEADER support was granted for the development of a brand introducing Saaremaa products and elaboration of the procedure for the right to use; as well as for the drafting of the principles of supervision and further development of the brand into a regional label and the marketing of the label.

Film
Turundus
Koostöö

Telefilm
Marketing
Cooperation

Arenduskoda

LAG Development Center

www.arenduskoda.ee

Toetuse saaja: MTÜ Sääsküla Huviklubi
Projekt asukoht: Harjumaa ja Lääne-Virumaa
Kontaktisik: Arlet Palmiste, palmistearlet@gmail.com
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2011-2012
Toetused kokku: 46 311 eurot

Beneficiary: NGO Sääsküla Huviklubi
Project location: Harju county and Lääne-Viru county
Contact person: Arlet Palmiste, palmistearlet@gmail.com
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2011-2012
Total support: 46 311 euros

Piirkonda tutvustav video läbi koer Hummeri mõttemaailma

A video introducing the region through the eyes of the dog called Hummer

Telesari „Hummeri jälgedel“

Telesari „Hummeri jälgedes“ salvestati kohaliku tegevusgrupi Arenduskoda piirkonda tutvustava 6-osalise sarjana, iga osa pikkus 50 minutit. Eesmärk on tutvustada piirkonda läbi toidutegemise. Sarja tegelased satuvad erinevatesse toitlustusasutustesse ning turismi- ja aiandusaludesse ning otsivad kokku vajalikke kohalikke toiduaineid. Peategelane on koer Hummer, kelle pilgu läbi kõike kommenteeritakse. Kuna keegi ei tea, kuidas koer maailma ja inimesi tegelikult näeb, leiti sel viisil võimalus anda kommentaaridele veidi vildakas ja humoorikas sisu. Saatesarja valmimise, stsenaariumi ja tootmisega olid seotud kohalikus tegevuspiirkonnas elavad inimesed.

LEADERi toetuse abil valmis telesari, mis jõudis ETV eetrisse 2012. aasta kevadel ja sai laialdaselt tuntuks, tuues kasu ka piirkonnale. Sarjast valmisid ka DVD ja raamat, mis tutvustab valdade kaupa piirkonna toitlustus- ja majutusasutusi, vaatamisväärsusi, ajalugu ja ka LEADERi tegevusi.

TV serial “In Hummer's Footsteps”

The TV serial “In Hummer's Footsteps” was recorded as a six-part serial where each part is 50 minutes introducing the region of the Local Action Group. The idea was to introduce the area through making food. The characters of the serial go to different catering establishments, tourism and horticulture farms in search of necessary local foodstuffs. The main character is the dog Hummer and the activities are commented as if seen through his eyes. As nobody knows how a dog actually sees the world and people, it gives a good opportunity to make twisted and humorous comments. People living in the area participated in the production of the scenario and film.

LEADER support was used to produce the TV serial which was broadcasted in spring 2012 and reached to a wide audience which was useful to the region. Also, a DVD and a book were issued, introducing the catering and accommodation establishments, sights, history and LEADER activities in the area by rural municipalities.

Toetuse saaja: OÜ Asine
Projekti asukoht: Jäneda, Tapa vald, Lääne-Virumaa
Kontaktisik: Siim Nellis, siim@saunapood.ee
www.saunapood.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 35 485 eurot

Beneficiary: LCC Asine
Project location: Jäneda, Tapa rural municipality, Lääne-Viru county
Contact person: Siim Nellis, siim@saunapood.ee
www.saunapood.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013
Total support: 35 485 euros

Ettevõtlus
Töökohad
Uuenduslikkus

Entrepreneurship
Workplaces
Innovation

HUUM saunatooted

Soome-ugri ja vene kultuuriruumis on saunaskäimine iseenesest mõistetav elu osa. Muu põhjapoolne Euroopa on selle osaliselt omaks võtnud, mis on hea lähtekoht saunatooteid eksportivatele Eesti ettevõtetele.

Asine on saunatooteid, eelkõige keriseid tootev ettevõte. Välja töötati uudsed elektrikerised Laine ja Linda, mida klient saab ise kokku panna. Samuti interaktiivne elektrikerise juhtpult Uku koos riistvara ja nutiseadme kasutajaliidesega, mis võimaldab suhelda võrku liidestatud kerisega. Lihtsalt paigaldatavale juhtpuldile ei eksisteeri hetkel ühtegi võrdväärset lahendust. Lisaks on toodetel ka ilus disain.

LEADERi projektiga rekonstrueeriti olemasolev hoone tootmisele sobivaks, töötati välja innovaatiliste toodete tootmisahel ja juurutati see maakoha ettevõttesse. Loodi kolm uut töökohta ning koolitati personali. Äririske maandab oluliselt intellektuaalomandi - kaks tööstusdisaini lahendust, kaks kasulikku mudelit ja kaubamärk - kaitsmine, mida tehti samuti toetuse abil.

Saunakultuuri
uuenduslikud
lahendused –
kaugjuhitavad
elektrikerised

Innovative
solutions for
sauna culture –
remote control
electrical sauna
heaters

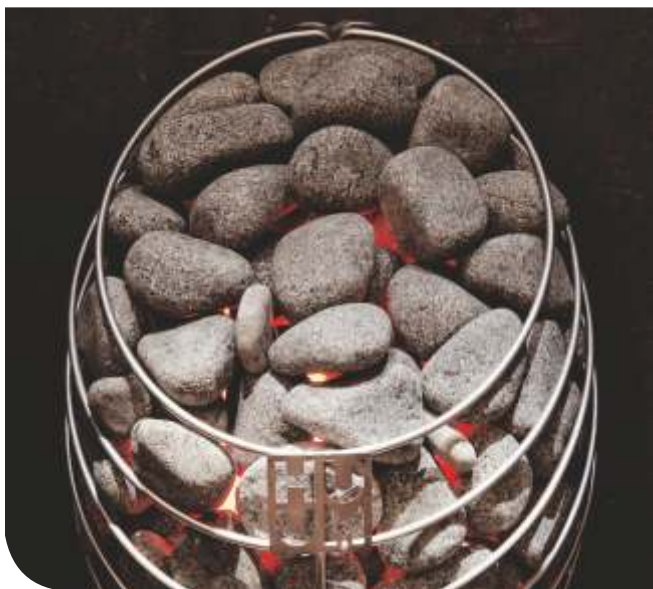
HUUM Sauna Products

It goes without saying that sauna is a part of one's everyday life in Finno-Ugric and Russian culture. A part of Northern Europe has also accepted sauna culture which is a good starting point for an Estonian company exporting sauna products.

Asine is a company producing sauna products, particularly sauna heaters. Asine has designed innovative sauna heaters Laine and Linda which can be assembled by the client himself/herself. Also, Asine has designed the interactive remote control of sauna heater Uku together with hardware and the user interface of the connected device enabling the client to communicate with the sauna heater which is connected to the network.

The remote control is very easily installed and there is no similar solution at the moment. In addition, the product has a beautiful design.

LEADER support was used to reconstruct the existent building to meet the requirements of the new production; work out the production chain of innovative products and apply in the rural enterprise. Three new workplaces were created and the personnel were trained. LEADER support was also used for reducing the business risks by means of the protection of two industrial design solutions, two useful models and a brand.

Festival
Kohalik areng
Siseturism

Festival
Local development
Domestic tourism

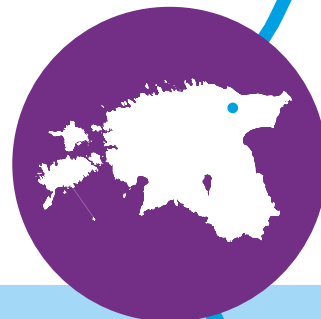
Partnerid

LAG The Partners

www.mtupartnerid.eu

Toetuse saaja: Sõmeru Vallavalitsus
Projekti asukoht: Sõmeru, Lääne-Virumaa
Kontaktisik: Maia Simkin
<http://someru.kovtp.ee>
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 4537 eurot

Beneficiary: Sõmeru local government
Project location: Sõmeru, Lääne-Viru county
Contact person: Maia Simkin
<http://someru.kovtp.ee>
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
support 2013
Total support: 4537 euros

Lammas,
lahe loom,
võib vägagi olla
kohaliku kultuuri
osa

The sheep is a
cool animal and
can most certainly
be a part of
local culture

Sõmeru lambafestival

Sõmeru esimene lambafestival sai alguse Rägavere lambakasvatuse mõisa omaniku Morgan Hammerbecki jutust, et tema kodukohas Ameerikas korraldatakse iga-aastaseid lambaparaade, kus lambakarjad viiakse läbi linnakese mägedesse. Tegemist olevat väga atraktiivse ning turistide ligimeelitava ettevõtmisega.

Sündis mõte teha midagi samalaadset, ning esimene festival toimus 2013. aastal. LEADERi projektiga toetati festivali korraldamist. Sõmerul liideti 500-pealise lammasteparaadile teisi atraktiivseid tegevusi, nagu lammaste pügamine, lambatoodete töötoad, laad ning kultuuriprogramm. Tõmbenumbriks olid Uus-Meremaalt pärit maailma kiireimad pügajapoisid.

Külastajatele oli päev tasuta ning üritusest võttis osa umbes 3000 inimest. Loodi uus traditsioon, mis 2016. aastal nimetati Maaelu-festivaliks.

Üritus on oluliselt mõjutanud piirkonna arengut. Järjest rohkem osaleb festivalil kohalikke tootjaid ning tullakse nii üle riigi kui ka väljastpoolt, kas oma tooteid pakkuma või niisama uudistama.

Sõmeru Sheep Festival

Sõmeru first Sheep Festival was initiated as a result of the story told by Morgan Hammerbeck - the owner of Rägavere sheep production manor. According to the story in his home place in America sheep processions are organised annually where flocks of sheep are taken through the village into the mountains. It is a very popular event and attracts a lot of tourists.

Thus, the idea of organising something similar was born and the first festival took place in 2013. LEADER support was used for the organisation of the festival. At Sõmeru, in addition to the procession of 500 sheep, other attractive activities were carried out such as sheep shearing, workshops of sheep products, a fair and a cultural programme. The main attraction was from New Zealand - the demonstration of the fastest sheep shearers in the world.

The event was for free for visitors and 3000 people attended the festival. A new tradition was initiated and in 2016 it was renamed Rural Life Festival.

The event has had a significant impact on the region. The number of local producers participating in the festival increases annually, visitors arrive from all over the country and abroad either to sell products or just visit the festival.

Toetuse saaja: MTÜ Johanna
Projekti asukoht: Lepiku küla, Vinni vald, Lääne-Virumaa
Kontaktisik: Ülle Allika
www.mtujohanna.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2009-2013
Toetused kokku: 115 183 eurot

Beneficiary: NGO Johanna
Project location: Lepiku village, Vinni rural municipality, Lääne-Viru county
Contact person: Ülle Allika
www.mtujohanna.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2009-2013
Total support: 115 183 euros

Erivajadustega
inimesed
Haridus
Kohalik areng

People with
special needs
Education
Local development

Erivajadustega inimeste keskus Johanna

Mittetulundusühing Johanna on hea seisnud, et erivajadustega ja eakate inimesteni jõuaksid mitte ainult vajalikud teenused, vaid palju enam.

LEADERi toetuse kaasabil rekonstrueeriti erivajadustega inimeste päevakeskuse ruumid. Samuti on läbi viidud erinevaid koolitusi ja laagreid toimetuleku parandamiseks ning paremaks ühiskonda sulandumiseks. Päevakeskus on avatud igal tööpäeval, mis võimaldab puuetega inimeste lähedastel käia tööl, tundmata muret, kuidas hooldatav üksi hakkama saab. Kaugemalt käijaid toob ja viib invabuss. Päevad on sisustatud erinevate tegevuste ning õpitubadega. Valmistatakse käsitööesemeid ja keraamikat nii tellimuste täitmiseks kui ka kohapeal müümiseks.

Toetuse abiga on loodud väga head võimalused õppimiseks ja arendamiseks. Tegevuste juures on kõige olulisem erivajadustega inimeste siiras rõõm hakkamasaamise ning tunde üle, et nad on vajalikud, neist hoolitakse, neid tunnustatakse, neil on kooskäimise koht ning suhtlemisvõimalus - neil on koht ühiskonnas.

Johannas on
loodud väga head
võimalused
õppimiseks ja
arendamiseks

Johanna Centre
provides very good
possibilities
for learning and
development

Johanna Centre for People with Special Needs

NGO Johanna sees to it that people with special needs not only get the necessary services but a lot more.

LEADER support was used for the reconstruction of the rooms of the day centre of people with special needs. Also, different trainings and camps for improving their coping skills and assisting with the integration into the society have been carried out. The day centre is open all weekdays which enables the next to kin of the people with special needs go to work and not worry about the coping of the person who needs care. The bus for people with disabilities is providing services for those who live farther away. All days are filled with different activities and workshops. People make handi-craft objects and ceramics both on order and for selling on site.

LEADER support has contributed to the provision of very good possibilities for learning and development. The most important thing concerning the activities is that people with special needs are sincerely happy for their ability to cope and they feel needed, cared for and acknowledged, they have a place to meet others and a possibility to communicate - they have a place in the society.

Põllumajandus
Uuendusliiklus

Agriculture
Innovation

Kodukant Läänemaa

LAG Kodukant Läänemaa

www.kklm.ee

Toetuse saaja: FIE Kirsioja talu
Projekti asukoht: Jõesse küla, Martna vald, Läänemaa
Kontaktisik: Arvo Kirs
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2011
Toetused kokku: 11 400 eurot

Beneficiary: Self-employed Entrepreneur Kirsioja talu
Project location: Jõesse village, Martna rural municipality, Lääne county
Contact person: Arvo Kirs
Estonian Rural Development Plan 2007 - 2013 LEADER measure support 2011
Total support: 11 400 euros

Mülkameister
saab hakkama
nii soos
kui rabas

Mülkameister
can cope both
in swamp
and bog

Roomikmasin Mülkameister

Martna mehed Avo ja Veiko Kirs leiutasid ning ehitasid LEADERi toetuste abil valmis unikaalse ekstreemsetes tingimustes loodusõbralikult töötav paljufunktsionaalne roomikmasina, mis sõidab soo peal ja vees ning sobib hästi liigniisketel aladel töötamiseks.

Ekstreemsetes tingimustes loodusõbralikult töötav paljufunktsionaalne roomikmasin Mülkameister on sobilik näiteks pilliroo kogumiseks, rannaniitude hooldamiseks ja kopratamiste eemaldamiseks soostunud aladelt. Erinevalt müügil olevatest roolõikuritest on sellel masinal neli roomikut, mis ei karda juhustlikke naelteta laudajuppe ega maastikul kinnijäämist. Roomikul on õhkrehvide ees palju eeliseid. Samas teeb masin sujuvalt pöördeid maapinda lõhkumata, erinevates sellega paljudest teistest roomikmasinatest. Lisaks eelnevale - seadme mootor on eraldatud veekindla ruumiga, tänu millele on võimalik töötada kuni 1,2-meetrises vees ning loodus on kaitstud võimalike õlileketega eest. Masin on ideaalne Lääne-Eesti madalate maade peal töötamiseks.

Mülkameister sai 2014. aastal Läänemaa ettevõtlusteo tiitli.

Multifunctional Crawler Mülkameister

Martna men Aavo and Veiko Kirs have evented and constructed a unique crawler machine which is able to work in extreme conditions, move in swamp and water and is very suitable for working in wet-land.

The multifunctional crawler Mülkameister working in a nature-friendly way in extreme conditions is well suited for collecting reed, maintaining coastal meadows and removing beaver dams in marsh. Different from reed cutters the machine has four crawlers that are neither afraid of board pieces with nails in it nor getting stuck in the soil. Crawlers have more advantages than tyres. The machine turns around very smoothly without damaging the surface unlike other crawler machines. In addition to the previously mentioned advantages the engine of the machine is separated with a waterproof room which enables to work in 1.2-metre-deep water and also, the nature is protected from accidental oil leaks. The machine is ideal for working on West-Estonian lowlands.

Kirsioja farm received the Entrepreneur Award 2014 for Mülkameister in Lääne county.

Toetuse saaja: OÜ Argonfeld
Projekti asukoht: Koluvere küla, Kullamaa vald, Läänemaa
Kontaktisik: Aivar Reivik
www.koluvereloss.com
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2010
Toetused kokku: 43 167 eurot

Beneficiary: LLC Argonfeld
Project location: Koluvere village, Kullamaa rural municipality, Lääne county
Contact person: Aivar Reivik
www.koluvereloss.com
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2010
Total support: 43 167 euros

Ajalugu
Kultuur
Turism

History
Culture
Tourism

Koluvere küla välisvalgustus

Läänemaal Kullamaa vallas asuva Koluvere küla keskne vaatamisväärsus on suur, 13. sajandist pärinev piiskopilinnus. Nõukogude ajal tegutses seal hooldekodu. 2005. aastal linnus erastati ning sellest ajast on hoonet mitmel korral renoveeritud. Täna tegelevad seal restoran ja hotell ning pakutakse võimalust ürituste korraldamiseks.

Suurt ja iidset hoonekompleksi on arendatud ning renoveeritud ka LEADERi toetuste abil - remonditi lossi vana, lagunenu vesiveski. Vanade jooniste järgi taastati torn, vahetati ukсед ja aknad ning remonditi siseruumid. Vesikihoonesse paigutati vana taastatud turbiin ja sajandivanune generaator, mille võimsus on 5 KW. Tänavale paigaldati kuumeetriste valgustusmastide otsa kaheksa LED-valgustit. Väike hüdroelektrijaam toodab elektrit, mis valgustab küla keskust ja mõisaparki, muutes küla ja piiskopilinnuse turvaliseks ning atraktiivseks vaatamisväärsuseks ka pimedal ajal.

Koluvere
piiskopilinnus
on tagasi saanud
oma väärikuse

Koluvere
Bishop's Castle
has regained
its' dignity

Koluvere Village Outdoor Lighting

The huge Bishop's Castle from the 13th century is the central sight at Koluvere village Kullamaa rural municipality Lääne county. In the soviet time it functioned as a care home. In 2005 the castle was privatised and it has been significantly renovated ever since. Today there is a functioning restaurant and a hotel providing possibilities for organising events.

The huge ancient building complex has been developed and renovated by LEADER support - the old collapsed watermill of the castle was repaired. The tower was restored, the doors were replaced and the interior room was repaired according to the old drawings. An old reconstructed turbine and a century-old 5 kW generator were installed in the old watermill. In the streets eight LED-lights were installed on the top of 6-metre lighting poles. The small hydro-electric power station produces electricity which illuminates the village centre and has turned the village and the Bishop's Castle into a safe and attractive sight also in the dark.

Turism
Uuenduslikkus

Tourism
Innovation

Kirderanniku Koostöökogu

LAG Partnership of
North-East Coast
www.kirderannik.ee

Toetuse saaja: Liisbet Invest OÜ
Projekti asukoht: Mototreki tee, Toila, Ida-Virumaa
Kontaktisik: Meelis Tint
www.liisbet.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2010
Toetused kokku: 30 334 eurot

Beneficiary: Liisbet Invest LLC
Project location: Mototreki tee, Toila, Ida-Viru county
Contact person: Meelis Tint
www.liisbet.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
support 2010
Total support: 30 334 euros

Targa Maja
automaatika
aitab säästa
nii külalisel
kui ka omanikul

The automated
smart building
helps both
the client and
the owner
to save money

Smart House'i lahenduste rakendamine Pühajõe Motovillas

Pühajõe küla motoraja kasutajatel ei olnud enne Motovilla avamist raja lähistel ööbimiskohta.

Liisbet Invest ehitas majutushoone Motovilla oma vahenditega, LEADERi toetusega paigaldati 2011. aastal Targa Maja ehk *Smart House*'i automaatikasüsteemid. Piirkonda tekkis uus kaasaegne majutuskoht, mis tegutseb aktiivselt läbi aasta. Automaatika abil on võimalik küllastajaid vastu võtta ilma püsivat personali kaasamata ja hoonet eksploatatsioonis hoida energiasäästlikult ning optimaalsete kulutustega. Hinnanguliselt on igal aastal kulutusi küttele ja elektrienergiale kokku säästetud 50%.

Süsteem aitab arvuti abil avada klientidele uksi, lülitada sisse turvasüsteeme, kütet, ventilatsiooni ja valgustust. Motovilla automaatika on ennast igati õigustanud ja ettevõtte konkurentsivõime Toila piirkonna turismisektoris on kasvanud. Uuenduslik lähenemine hoone haldamisse on pälvinud kohalike ja küllastajate tähelepanu ning heakskiidu.

Smart House solutions in Pühajõe Motovilla

The users of Pühajõe motocross track did not have any accommodation possibilities near the track until the opening of Motovilla.

Liisbet Invest constructed the villa with its own financial means; however, LEADER support was used to install the Smart House automated systems. The area got a new contemporary accommodation establishment which is actively operating all year round. The automated systems allow to accommodate visitors at all times without involving a permanent staff, maintain the building in energy-efficient way with optimum costs. According to the estimates the annual savings for heating and electricity account for 50%.

The automated system enables to open the doors to the clients, switch in security systems, heating, ventilation and lighting. The automated system of Motovilla has justified itself and the competitiveness of the accommodation provider has increased in the tourism sector of Toila region. The innovative approach to the maintenance of the building has caught the attention and approval of the locals and visitors.

Toetuse saaja: Jõhvi Vallavalitsus
Projekti asukoht: Jõhvi, Ida-Virumaa
Kontaktisik: Anne Kippar
<http://rk.johvi.ee>
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 1370 eurot

Beneficiary: Jõhvi local government
Project location: Jõhvi, Ida-Viru county
Contact person: Anne Kippar
<http://rk.johvi.ee>
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013
Total support: 1370 euros

Kultuur
Raamatukogu
Uuendusliikkus

Culture
Library
Innovation

E-lugerite ja tahvelarvutite soetamine Jõhvi Keskraamatukogus

E-lugerite laenutamine ja tahvelarvutite kohalkasutus on Jõhvi keskraamatukogus uus teenus.

LEADERi toetusega soetati viis e-lugeri ja kaks tahvelarvutit, mis on nii keskraamatukogu kui ka piirkonna maaraamatukogude lugejate kasutuses. Jõhvi on maakonnas esimene ja Eestis teine kasutajatele e-lugereid laenutav raamatukogu. E-lugeri on lugeja jaoks tasuta rohkem kui 150 eestikeelset e-raamatut, lisaks üle 40 000 ingliskeelse e-raamatu. Tasuta e-raamatute nimekirjast leiab eesti klassikute Anton Hansen Tammsaare, Eduard Vilde ja Juhan Liivi valitud teosed, ajakirjad Looming, Diplomaatia jpt. Soovi korral saab e-lugeri osta e-raamatuid raamatupoodidest.

E-lugeri on eriti populaarsed noorte seas ja leiavad kasutust eelkõige reisimisel. Kaasaegsed vahendid aitavad loodetavasti kaasa noorte lugemisharjumuse suurenemisele. Jõhvi keskraamatukogu koostöö maakonna raamatukogudega tugevnes ning suurenes ka kogukonna uute tehniliste vahendite kasutamise oskus.

Jõhvi
raamatukogus
saab lugeda
e-lugeri

In Jõhvi Library
it is possible
to read with
an eBook reader

Purchase of eBook Readers and Tablet Computers in Jõhvi Central Library

Lending of eBook readers and tablet computers is a new service in Jõhvi Central library.

LEADER support was used to purchase five eBook readers and two tablet computers which can be lent by the readers of Jõhvi Central Library and rural libraries of the area. Jõhvi is the first library in the county and the second in Estonia where eBook readers can be lent. The eBook reader includes over 150 eBooks in Estonian and over 40 000 eBooks in English and the reader can access the eBooks free of charge. Free eBooks include the selected works of Estonian classics Anton Hansen Tammsaare, Eduard Vilde and Juhan Liiv, magazines Looming, Diplomaatia etc. It is also possible to buy eBooks from bookshops and read them on an eBook reader.

eBook readers are particularly popular among the young and are most often used while travelling. Contemporary devices will hopefully contribute to increasing the reading habits of the young. The cooperation of Jõhvi Central Library with other libraries in the county increased the skills of the whole community in using technical devices.

Ettevõtlus
Kultuuripärand
Sepatöö

Entrepreneurship
Cultural inheritance
Blacksmithing

PAIK

LAG PAIK

www.pandivere.eu

Toetuse saaja: FIE Ermo Lood
Projekti asukoht: Loksaküla, Tamsalu vald, Lääne-Virumaa
Kontaktisik: Ermo Lood, ermo@sepised.eu
<https://sites.google.com/site/sepised>
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2009-2013
Toetused kokku: 40 966 eurot

Beneficiary: Self-employed Entrepreneur Ermo Lood
Project location: Loksaküla village, Tamsalu rural municipality, Lääne-Viru county
Contact person: Ermo Lood, ermo@sepised.eu
<https://sites.google.com/site/sepised>
Estonian Rural Development Plan 2007-2013
LEADER measure support 2009-2013
Total support: 40 966 euros

Sepatöö eesmärk on pakkuda unikaalseid lahendusi

The aim of blacksmithing is to offer unique solutions

Sepipaja ehitamine ja keraamikatoa sisustamine

Ermo Lood alustas sepistamisega hobi korras juba aastaid tagasi, esimesteks tellijateks sõbrad ja tuttavad, kes soovisid midagi erilist ja ainulaadset. Vajadus sepatöö järele on ajas palju muutunud - tööriistasepistajaid enam ei vajata. Sepp on metallikunstnik, kes loob unikaalseid esemeid.

Tänaseks suudab Ermo teostada nii väikeseid ja lihtsaid kui ka suuri ning keerukaid töid. Kvaliteetsele sepatööle tellijaid jätkub. Pea igale soovile ja ideele on võimalik leida lahendus. Tänaseks korraldab ja juhendab ta ka kursuseid, kus õpetab huvilistele põhilisi töövõtteid.

LEADERi toetustega rekonstrueeriti sepikoda ja soetati sepatöök vajalikud seadmed.

LEADERi teise projektiga soetati keraamikatoa sisseseade. Keraamikatoa ja -ring alustasid 2013. aasta maikuu. Siin on võimalik modelleerida erinevaid esemeid, aga ka proovida potikedra abil luua midagi ainulaadset.

Building a Smithy and Purchasing Equipment for the Ceramics Workshop

Ermo Lood started with blacksmithing as a hobby several years ago and the first customers were friends and acquaintances who wanted something special and unique. Over the time the necessity for blacksmithing has changed a lot - today blacksmiths are not needed for making tools any longer. The blacksmith is a metal art designer who creates unique items.

Today Ermo has enough experience for creating both small and simple pieces of art and large and complicated works. There is always demand for blacksmithing of good quality. He can find a solution for every customer's wish and vision. Today Ermo is also organising courses for those interested in blacksmithing and is teaching them the main skills of the work.

LEADER support was used for the reconstruction of the smithy and purchasing necessary equipment for blacksmithing.

The second LEADER project was used for purchasing the equipment for the ceramics workshop. The ceramics workshop and courses were launched in May 2013. It is possible to model different items and create something unique by using the potter's wheel.

Aktiivne puhkus
Golf
Turism

Active holiday
Golf
Tourism

Virumaa Koostöökogu

LAG Viru Region Cooperation
Council

www.viko.ee

Toetuse saaja: OÜ Ojassaar

Projekti asukoht: Viru-Kabala, Rägavere vald, Lääne-Virumaa

Kontaktisik: Jaan Lipsmäe, info@ojasaare.ee

www.ojasaare.ee

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2012-2013

Toetused kokku: 72 948 eurot

Beneficiary: LCC Ojassaar

Project location: Viru-Kabala village, Rägavere rural municipality,
Lääne-Viru county

Contact person: Jaan Lipsmäe, info@ojasaare.ee

www.ojasaare.ee

Estonian Rural Development Plan 2007-2013

LEADER measure support 2012-2013

Total support: 72 948 euros

Ojasaarel on viiele hektarile osavalt paigutatud üheksa rajaga golfiväljak

At Ojasaare a nine-hole golf course has skilfully been created on five hectares

Ojasaare spordiplats

Ojasaare spordiplats on ainus golfiväljak Ida- ja Lääne-Virumaal. Korralikult hooldatud spordiplats tõstab piirkonna atraktiivsust, seega on Ojasaare golfiväljaku areng väga vajalik kogu Virumaa elanikele ja külastajatele. Ojasaarelt leiab ka kaks rannavolle platsi, Eesti ainsa murukattega tenniseväljaku, piknikuplatsid ja taimeaia.

LEADERi projektiga soetati professionaalsed töövahendid golfimuru hooldamiseks, spordiplatsi murutraktorid John Deere, murukogumiseadmed ja järelkäru. Samuti rekonstrueeriti põllukivist teenindushoone, ehitati puurkaev ja parkla ning heakorrastati teenindushoone ümbrus. Uus hoone tagab spordiplatside külastajate vastuvõtu ja lahendab teenindusega seotud probleemid. Piirkonda lisandus seminariruum, mis asub aktiivse tegevuse võimalustega looduslikult kaunis kohas.

Ojasaare spordiplatsil on aastas enam kui 1200 kasutuskorda. Suurima osa külastajatest moodustavad Virumaa elanikud ja nende külalised, kuid külalisi on ka Soomest, Venemaalt ja teistest välisriikidest. Ojasaare spordiplats on Lääne-Virumaa rannavolle, tennis ja golfi meistrivõistluste korraldamise paigaks.

Ojasaare Sports Ground

Ojasaare sports ground is the only golf course in Ida-Viru and Lääne-Viru county. The carefully maintained sports ground increases the attractiveness of the area; therefore, the development of Ojasaare golf course is extremely important for both Lääne-Viru people and visitors. Ojasaare sports ground also includes two beach volleyball courts, the only grass tennis court in Estonia, picnic areas and a garden.

LEADER project was used for the purchase of professional equipment for maintaining the golf grass, a John Deere's lawn tractor for sports grounds, a grass collecting machine and a trailer. Also, the old quarrystone building was converted into a service centre, a driven well was constructed and the grounds around the service centre were landscaped. The new building can now welcome visitors and has solved the problems related to the provision of necessary services for the visitors. Also, a new seminar room has been set up the area providing possibilities for carrying out activities outdoors in a scenic landscape. Ojasaare sports ground is used more than 1200 times a year. Most of the visitors are people of Viru county and their guests; however, there are visitors from Finland, Russia and other foreign countries. Ojasaare sports ground is the location for organising Viru county championships in beach volleyball, tennis and golf.

Toetuse saaja: Purtse Jõe Arenduskeskus MTÜ
Projekti asukoht: Lügänuuse ja Sonda vald, Ida-Virumaa
Kontaktisik: Laila Meister
www.iise.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2011-2013
Toetused kokku: 33 608 eurot

Beneficiary: Purtse Jõe Arenduskeskus NGO
Project location: Lügänuuse and Sonda rural municipality, Ida-Viru county
Contact person: Laila Meister
www.iise.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2011-2013
Total support: 33 608 euros

Festival
Keskkond
Kultuur

Festival
Environment
Culture

Jõefestival PurFest

Keskkonna- ja kultuurifestivali PurFest fookuses on nii Purtse jõgi kui ka Soome laht. Festivali korraldava Purtse Jõe Arenduskeskuse eesmärgiks on Purtse jõe kui ajaloolise Lügänuuse kihelkonna elu-soone rolli taastamine ja arendamine. Samuti tuletada inimestele meelde, kui tore ja ilus see jõgi on. Festival on tõusnud Virumaal üheks olulisemaks sündmuseks, tõmmates positiivset tähelepanu tänu oma ainulaadsele ülesehitusele.

Suurürituse korraldamiseks on kaasatud ka noored, kes löövad aktiivselt kaasa ning saavad seeläbi uusi kogemusi. Festivali kava sisaldab nii arutelusid, töötubasid lastele, kui ka kultuurikava kontsertide, etenduste ja simmaniga. Programm pakub võimaluse liikuda ühest tegevuskohast teise paadiga mööda jõge. Festivali saavutuseks on Purtse jõe seisundi jõudmine üleriigilise tähelepanu alla.

LEADERi toetus anti jõefestivalide korraldamiseks 2011-2013, teatrilaagri läbiviimiseks ja lavastuse esietenduseks.

PurFest – vajadus
rääkida Purtse jõe
ja piirkonna
arengust ning
keskkonnast

PurFest –
Necessity to talk
about the
development
and environment
of Purtse River
and the area

Festival of Purtse River “PurFest”

The environmental and cultural festival PurFest focuses on both the Purtse River and Soome Bay. The aim of Purtse Jõe Arenduskeskus organising the festival is to restore the role of Purtse River as the centre of life of historic Lügänuuse parish and remind people of the beauty and splendour of the river. The festival has become one of the major events in Virumaa, attracting attention thanks to its unique organisation.

Young people have actively been involved in the organisation of the mega event which enables them to get new experiences. The festival programme consists of discussions, workshops for children and a cultural programme with concerts, performances and a village party. The programme provides a possibility to move from one venue of activity to another along the river by boat. The festival has managed to draw the nation-wide attention to the state of the river.

LEADER support has been granted for the organisation of river festivals for 2011-2013, carrying out the theatre camp and the opening night of the performance.

Kultuur
Kunst
Kohalik areng

Culture
Art
Local development

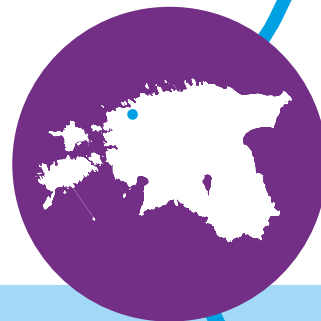
Ida-Harju Koostöökoda

LAG East-Harju Partnership

www.idaharju.ee

Toetuse saaja: Tammiku Töökoda MTÜ
Projekti asukoht: Tammiku mõis, Kose vald, Harjumaa
Kontaktisik: Alide Zvorovski
<https://takkkdisain.wordpress.com>
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2011-2012
Toetused kokku: 15 328 eurot

Beneficiary: Tammiku Töökoda NGO
Project location: Tammiku manor, Kose rural municipality, Harju county
Contact person: Alide Zvorovski
<https://takkkdisain.wordpress.com>
Estonian Rural Development Plan 2007-2013
LEADER measure support 2011-2012
Total support: 15 328 euros

Professionaalne kunst ja maapiirkond suurepärasel koosluses

A splendid association of professional art and rural area

Tammiku kaasaegse kunsti keskus

Tammiku kaasaegse kunsti keskus paikneb inspireerivas keskkonnas - üheskoos on vanad mõisa varemed ja kaasaegne arhitektuur. Keskkuses on tegevad elukutselised kunstnikud Alide Zvorovski ja Margit Terasmees, kelle eesmärk on korraldada töötubasid erinevatel aladel: klaas, graafika, keraamika, kujutav kunst. Keskus on olnud ka rahvusvaheliste kunstisündmuste ja loomelaagri toimumise paigaks ning seda tegevust on plaanis jätkata.

Kunstikeskuse olemasolu piirkonnas on tõstnud ka kohapealsete elanike huvi kunsti vastu. Läbi erinevate projektide on kohalikele antud võimalus erinevatest kunstitegevustest osa saada.

LEADERi toetuste abiga on läbi viidud kaks lastele mõeldud õpituba „Kõnelevad nukud“, mis toimus koostöös nukuteatri näitlejatega. Samuti fotograafia õpitoad „Loodus ja inimesed - visualiseeritud lood piirkonnast“, mis said kasutada allikana piirkonna loodust. Keraamika tegemiseks soetati keraamikaahi ja -treipink.

Kõigi nende tegevustega on Tammiku küla kunstimaailmas kaardile toodud.

Tammiku Contemporary Art Centre

Tammiku contemporary art centre is located amidst the ruins of an old manor and contemporary architecture creating an inspiring environment. Professional artists Alide Zvorovski and Margit Terasmees use the premises for organising workshops in different areas of art: glass, graphic arts, ceramics, visual arts. The centre has also been a location for carrying out international art events and creativity camps and implementation of these activities will be continued.

The art centre has increased the interest of local people in art. Local people have been provided with possibilities for participating in different art projects.

LEADER support has been used for carrying out two workshops for children “Talking Dolls” which was a cooperation project with the actors of the Estonian Puppet Theatre. Also, the support was used for the photography workshop “The Nature and the People - Visualized Stories about the Area” where the nature of the local area was used as a source of inspiration. A ceramic furnace and a pottery wheel were purchased for making ceramics.

All these activities have brought Tammiku village in the map of the arts world.

Toetuse saaja: Marson Grupp OÜ
Projekti asukoht: Kose vald, Harjumaa
Kontaktisik: Margo Sonn
www.marson.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2012
Toetused kokku: 31 955 eurot

Beneficiary: Marson Grupp LLC
Project location: Kose rural municipality, Harju county
Contact person: Margo Sonn
www.marson.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2012
Total support: 31 955 euros

Ettevõtlus
Mööblitootmine

Entrepreneurship
Furniture
production

Tootmishoone mööbliettevetele

Marson Grupp asutati 2011. aastal, põhitegevusala on köögi- ja garderoobimööbli tootmine. Põhilised kliendid on Eestist, kuid tuleb ette ka eksporti Skandinaavia riikidesse.

Ettevõttes pannakse suurt rõhku kvaliteedile. Eesmärk on teha tööd nii hästi, et garantiitööde tegemise vajadus puudub. Kvaliteetne töö räägib enda eest ning suurem osa kliente tuleb soovitusel peale.

LEADERi projekti tulemusena valmis 200 m² suurune kaasaegne tootmishoone, millega loodi ettevõttele kaasaegsed töötingimused. Lisaks taotleti Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse alustava ettevõtja kasvutoetuse programmist toetust uute seadmete ja tööriistade soetamiseks.

Investeeringud tõstsid oluliselt ettevõtte konkurentsivõimet ja elujõulisust. Ettevõtte esindaja Margo Sonni sõnul oleks tootmine käivitatud ka ilma toetusteta, aga ilmselt oleks sel juhul areng olnud palju aeglasem. Eduka mikroettevõtte tegutsemine on oluline ka piirkonna arengule. Ettevõttesse loodi kolm töökohta ja arengupotentsiaali kasvamiseks on veelgi.

Tööd tuleb teha
nii hästi, et
garantiitööde
tegemise vajadus
puudub

The work
should be done
of such good
quality that there is
no need for
performing the
duty of
care

New Premises for Furniture Business

Marson Grupp was established in 2011 and its main area of activity is to produce kitchen and wardrobe furniture. Most clients are from Estonia; however some of the furniture is exported to Scandinavian countries.

The company is focusing on the quality of the products. The aim is to do the work of such good quality that there would be no need for performing the duty of care. The work of good quality speaks for itself and most of the clients find the company according to somebody's recommendation.

LEADER project support was used for the construction of 200 m² production premises, as a result, the employees were provided with contemporary working conditions. In addition, a grant was applied for from the Enterprise Development Programme of Enterprise Estonia for purchasing new equipment and tools.

The investments have significantly increased the competitiveness and viability of the company. According to Margo Sonn the company had probably been able to launch the production without the support, but in that case the development would have been much slower. The activities of a successful microenterprise have been contributing to the development of the area. Three new workplaces have been created and there is potential for further development.

Kultuur
Noored
Teater

Culture
Young people
Theatre

Piiriveere Liider

LAG Borderlands Leader

www.piiiriveere.ee

Toetuse saaja: Taarka Pärimusteater MTÜ
Projekti asukoht: Meremäe vald, Võrumaa
Kontaktisik: Eve Ellermäe
<http://taarkateater.ee/mtu-2>
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2012
Toetused kokku: 4808 eurot

Beneficiary: Taarka Heritage Theatre NGO
Project location: Meremäe rural municipality, Võru county
Contact person: Eve Ellermäe
<http://taarkateater.ee/mtu-2>
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure
support 2012
Total support: 4808 euros

Etendus kui
tänapäevase
kultuuripildi
peegeldus,
tänapäevaste
noorte
mõtete
edasikandja

The performance
is like a reflection
of the cultural image
of today, the carrier
of the ideas of
today's youth

Lavastus „Kuidas müüa setot“

Lavastus „Kuidas müüa setot“ käsitleb Setomaa probleeme noorte silme läbi nähtuna: ühelt poolt peetakse julma jahti ideaalautent-susele, teisalt on „jälje üles võtnud“ turundajad, mõistnuna, et ei ole asja, mida seto temaatika abil müüa ei saaks. Lavastusega sooviti panna mõtlema selle üle, kui kaugele saab ja võib enda kultuurilise eripära müümisega minna ning kas kultuur võib ajas muutuda või peaks jääma igaveseks kunagise „kuldaja“ kammitsa-tesse.

Toimus kümme etendust kõigis Setomaa valdades ja üle Eesti. Hea tulemus on, et Taarka Pärimusteater mitmekesistab kultuurielu, pakkudes värsket nägemust seto temaatikale. Lavastusest kasvas välja kaks järgmist lavastust: „Leelo otsib setot“ 2013 ja „non-stop SETO“ 2015 ning teatrilaagrite traditsioon.

LEADERi toetusest maksti plakatite kujunduse ja trükkimise, eten-duspaikade rendi, trupi toitlustuse ning mikrofoni soetamise, tehnika rendi ja tehniku teenuse eest.

A performance „How to Sell a Seto“

The performance “How to Sell a Seto” is tackling problems through the eyes of the youth: on the one hand the ideal authenticity is ruthlessly hunted for, on the other hand the marketers have “detected the footprints” realising that it is possible to sell anything using the Seto theme. The performance is aiming at making people to think about the limits of selling one's own cultural uniqueness and encouraging thinking about culture - whether it could change over time or should stay in the captivity of the “golden times”.

Ten performances were held in all rural municipalities in Setomaa and all over Estonia. Taarka Heritage Theatre has diversified the cultural life providing a fresh vision of Seto thematic. Two more performances were created as a result of the first one: “Leelo is looking for a Seto” in 2013 and “A Non-stop Seto” in 2015. Also, the tradition of theatre camps was initiated.

LEADER support was used for designing and printing of posters, renting premises for carrying out the performance, catering of the group, purchasing of the microphone, renting the technician and the necessary technics.

Toetuse saaja: Värskas Vallavalitsus
Projekti asukoht: Värskas ja Misso vald, Põlvamaa
Kontaktisik: Raul Kudre
www.tulemaale.ee/kogukond/verska
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 7026 eurot

Beneficiary: Värskas local government
Project location: Värskas and Misso rural municipality, Põlva county
Contact person: Raul Kudre
www.tulemaale.ee/kogukond/verska
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013
Total support: 7026 euros

Kogukonna areng
Koostöö

Community
development
Cooperation

Better access
to information
encourages people
to move
to the
countryside

Portaal „Tule maale“

Maapiirkondades ja eriti piiriäärsetes valdades on suureks probleemiks rahvastiku vähenemine. Värskas ja Misso vallas tehti uute elanike piirkonda kutsumiseks koostööprojekt ja loodi portaal „Tule maale“. Portaal tagab potentsiaalsetele uuselanikele valla elust ja võimalustest informatsiooni ja parema ülevaate ning julgustab inimesi maale kolima.

LEADERi toetusega arendati portaali „Tule maale“ ja valmis kaks mainefilmi. Koostöö kahe valla vahel ühiste eesmärkide saavutamiseks on andnud võimaluse üksteise kogemusest õppida ja uusi ideid saada. Samuti on see vähendanud kulutusi: üheskoos töötati välja mainefilmi stsenaarium, mis sobib mõlemale vallale.

Värskas ja Misso vallad on tuntud kui head elamispiirkonnad. Erinevalt ajakirjandusest, kus võimenduvad negatiivsed lood, saab kodulehel kajastada tõest infot, samas maaelu tingimusi ilustamata. Nii elanikud kui ka kodukohta tagasi kolijad saavad kogu vajaliku informatsiooni ühest kohast. Elanike arvu vähenemine on Värskas ja Misso vallas tänaseks pidurdunud.

Info parem
kättesaadavus
julgustab inimesi
maale kolima

Portal “Back to the Countryside”

In rural areas and particularly in remote areas near the border decrease in the number of the population has become one of the biggest problems. One of the activities contributing to the improving of the situation is providing information to potential new inhabitants through the web portal “Back to the Countryside” - a cooperation project of Värskas and Misso rural municipalities to invite new people to live in their area. Better access to information encourages people to move to the countryside.

LEADER support was used for the development of the portal “Come to Live in the Countryside” and for the production of two destination branding films. Cooperation between two municipalities to achieve common objectives has given a possibility to learn from each other's experience and generate new ideas together. In addition, it has reduced costs: the scenario of the destination branding film was worked out together to suit both rural municipalities.

Värskas and Misso rural municipalities are known as good areas for living. Different from the media where negative stories are more powerful, the web page can give actual information about the life in the countryside demonstrating both the bright and dark sides of it. The local population and those moving back to the home village can get information from one source. For today the numbers of inhabitants decreased at Värskas and Misso has halted.

Kohaturundus
Koostöö
Turism

Place marketing
Cooperation
Tourism

Tartumaa Arendusselts

LAG Tartu Rural Development
Association

www.tas.ee

Toetuse saaja: Tartumaa Arendusselts

Projekti asukoht: Lõuna-Eesti

Kontaktisik: Triin Lääne, triin@tas.ee

www.tas.ee, visitsoutheastonia.com/meedia

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013

Toetused kokku: 21 812 eurot

Beneficiary: LAG Tartu Rural Development Association

Project location: South Estonia

Contact person: Triin Lääne, triin@tas.ee

www.tas.ee, visitsoutheastonia.com/meedia

Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013

Total support: 21 812 euros

Kollaste akende paigutamine Lõuna-Eestisse on suurendanud siseturismi 12%

Placing yellow windows in South Estonia has increased tourism in the region by 12%

„Elu kahe maailma piiril“

Kuut maakonda hõlmav kohaturundusprojekt „Elu kahe maailma piiril“ on sündinud kogukondade algatusena, koostöös ajakirja National Geographic Eesti ja kuue Lõuna-Eesti kohaliku tegevusgrupi vahel. Eesmärk oli paigutada Lõuna-Eesti kaunitesse, aga mitte veel nii tuntud kohtadesse ja maastikele National Geographic’u brändina tuntud kollased aknad.

2013. aasta talvel toimus ideevõr, et selgitada välja sobivaimad kohad akende paigaldamiseks. Kuuest maakonnast esitati kokku 125 võimalikku asukohta. Nende seast valis koostööprojekti partneritest koosnev komisjon välja 21 paika, mis esitavad kõige paremini Lõuna-Eesti lugu ja väärtusi.

LEADERi projekti toetuse abil paigaldati 2013. aasta suvel 21 suurt puidust kollast akent, loodi projekti koduleht, koostati marsruuditrükised, viidi läbi teekonna „Elu kahe maailma piiril“ avasündmus ning erinevaid reklaamikampaaniaid.

Projekt on saanud palju positiivset tagasisidet nii Eestist kui välismaalt ning jätkub uute tegevustega.

“Living on the Edge”

The place marketing project “Living on the Edge” including six counties was launched as an initiative of local communities in cooperation with the magazine National Geographic Estonia and six Local Action Groups. The aim was to place yellow frames known as the brand of National Geographic in beautiful places scenic landscapes of South Estonia not very well known yet.

In winter 2013 a competition of ideas was organized to find the most suitable locations for the frames. The six counties proposed 125 possible locations representing the story and values of South Estonia the best way.

LEADER project was used for placing the 21 big yellow timber frames, developing the project homepage, compiling the publications introducing the routes, carrying out the launching event of the route “Life on the Border of the Two Worlds” and other advertising campaigns.

The project has received a lot of positive feedback both in Estonia and abroad and new activities will be initiated to continue with the project.

Toetuse saaja: OÜ Andre Farm
Projekti asukoht: Kambja vald, Tartumaa
Kontaktisik: Erika Pääbus
www.andrefarm.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2013
Toetused kokku: 25 100 eurot

Beneficiary: LLC Andre Farm
Project location: Kambja rural municipality, Tartu county
Contact person: Erika Pääbus
www.andrefarm.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2013
Total support: 25 100 euros

Juustutootmine
Kohalik tooraine
Põllumajandus

Cheese-making
Local raw material
Agriculture

Andre talu meierei juustuvalmistamise seadmed

Andre Farmi peamine tegevusala on piimakarja pidamine ja toorpiima tootmine. 2013. aastal alustati oma juustukoja rajamisega ning 2015. aastal oma piimast juustude tootmisega.

LEADERi toetuse raames rajati juustukoda ja soetati juustu valmistamise seadmed: pastöör ja juustukatel.

Ettevõtte tegi algust oma farmis toodetud piima väärindamisega - valmistatakse kvaliteetseid käsitööjuustusid. Täna väärindatakse vaid osa piimast, kuid investering on teostatud nii, et juustukoda suudab ära kasutada oma lehmade kogu toodangu. Juustutoodangu mahuks võib kujuneda kuni 12 000 kg juustu kuus. Lisandunud on ka soov farmi külastamiseks nende poolt, kes soovivad vaadata loomi, näha juustu valmistamist, kuulata lugusid ning maitsta juustu.

Täna on projekti raames loodud neli uut töökohta ja neid plaanitakse juurdegi. Vähemalt poolte puhul on tegemist oskustöölise kohtadega.

Andre Farmis valminud juustud on pälvinud äramärkimist nii riigisiselt kui ka rahvusvaheliselt.

Andre talu
juustud
on pälvinud
rahvusvahelise
tunnustuse

The cheese of
Andre farm
has gained
international
recognition

Cheese-making Equipment of Andre Farm Dairy

The main area of activity of Andre Farm is dairy cattle and raw milk production. In 2013 the establishment of the cheese-making facility was initiated and in 2015 the first cheese was made from the milk of the farm.

LEADER support was used for setting up the cheese-making facility: the pasteuriser and the cheese kettle. The business started with adding value to the milk produced on the farm - the production of handmade cheese of high quality. Today extra value is added to only a certain amount of the milk production; however, the investment has been made with the aim of adding value to all the milk produced on the farm. The capacity of cheese production on the farm could rise up to 12 000 kilos per month. Also, interest in visiting the farm, watching cheese making, listening to the stories and tasting the cheese has been shown.

As of today four new workplaces have been created within the framework of the project and yet more will be created. At least half of these are the workplaces for skilled personnel.

The cheese of Andre Farm has gained both national and international recognition.

Toetuse saaja: MTÜ Spordiklubi AK Rahinge
Projekti asukoht: Rahinge, Tähtvere vald, Tartumaa
Kontaktisik: Rinaldo Bachmann, rinaldo@rahinge.ee
www.rahinge.ee
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 LEADER-meetme toetus 2010-2012
Toetused kokku: 20 549 eurot

Beneficiary: NGO Sports Club AK Rahinge
Project location: Rahinge, Tähtvere rural municipality, Tartu county
Contact person: Rinaldo Bachmann, rinaldo@rahinge.ee
www.rahinge.ee
Estonian Rural Development Plan 2007-2013 LEADER measure support 2010-2012
Total support: 20 549 euros

Aktiivne puhkus
Kogukonna areng
Sport

Active holidays
Community
development
Sport

Rahinge ekstreempark

Spordiklubi AK Rahinge tegevuseks on veelauaspordiga tegelejatele harjutamiskohtade ja -võimaluste loomine. Veelauasõidust on kujunenud arenev suvine spordiala. 2020. aasta olümpiamängudel on see lisatud uute spordialade nimekirja. Arendusteks on ära kasutatud tavaline paisjärv, milleaolisi Eestis on sadu, ja ehitatud üles populaarne veeatraktsioonidega ekstreempark.

LEADERi toetusega soetati pargi ala korrashoiuks vajalikud hooldusniidukid ja teisi seadmeid. Teise projektiga hangiti veelauaparki neli rahvusvaheliste nõuetele vastavat obstaaklit. Sellega parandati veelaudurite harjutamis- ja võistlustingimusi ning tõsteti ohutust ja soorituste taset.

Parki on külastanud mitmed omavalitsuste delegatsioonid nii Eestist kui naabermaadest, et omandada kogemusi, kuidas noortele midagi analoogset rajada. Rahingest on alguse saanud Balti riike kattev ekstreemsportlaste võrgustik ühiste koordineeritud ettevõtmistega. Mitmeid Rahinge ekstreempargis kasutusele võetud lahendusi on kasutatud nii meil kui ka naabermaades: mitmetasandiline veelauapark, ujuv-obstaaklid, hüppemäe lahendused, töökorraldus jpm.

Lähiriikides
ei ole ühtegi
tõsiseltvõetavat
ekstreemsportlast,
kes ei teaks, kus
või mis on
Rahinge

There are not
any seriously taken
extreme sports
players in the
neighbouring
countries who do not
know where or
what
Rahinge is.

Rahinge Extreme Park

The sports club AK Rahinge is specialised in providing those interested in board-sports with possibilities of practicing. Surfing has developed into a popular summer sports activity and has been included in the list of new sports for the 2020 Olympic Games. The developers of Rahinge Park have used an ordinary reservoir (there are hundreds of such reservoirs in Estonia) and constructed a popular extreme park with water attractions.

LEADER support was used for the purchase of lawn mowing tractors and other equipment. Four obstacles meeting the international requirements were purchased for the wakestation within the framework of the second LEADER project. As a result, the practising and competing conditions of surfers were improved and the level of safety and performance were raised.

A number of delegations from local governments both from Estonia and neighbouring countries have visited the park to get experience for the development of similar parks for the youth of their areas. Rahinge has initiated a network of extreme athletes across the Baltic countries and coordination of joint activities. Several solutions introduced at Rahinge Park have been implemented elsewhere in Estonia, as well as in neighbouring countries: the wake-station of different levels, floating obstacles, water ramp solutions, work organisation etc.

Foto: Jorma Suumann

Foto: Einar Klaas

Foto: Einar Klaas

Kohalike tegevusgruppide nimekiri perioodil 2007-2014

List of Estonian Local Action Groups in 2007-2014

Kohalik tegevusgrupp / Local Action Group	vallad ja linnad / municipalities
MTÜ Arenduskoda LAG Development Center	Ambla, Kadrina, Kuusalu, Tapa, Vihula, Loksa
MTÜ Hiidlaste Koostöökogu LAG Hiiumaa	Kõrgesaare, Pühalepa, Emmaste, Käina, Kärkla
MTÜ Ida-Harju Koostöökoda LAG East-Harju Partnership	Anija, Raasiku, Aegviidu, Kose
MTÜ Jõgevamaa Koostöökoda LAG Jõgevamaa Cooperation Chamber	Jõgeva, Kasepää, Pajusi, Pala, Palamuse, Puurmani, Põltsamaa, Saare, Tabivere, Torma, Mustvee
MTÜ Järva Arengu Partnerid LAG Järva Development Partners	Albu, Järva-Jaani, Kareda, Koeru, Koigi, Paide, Roosna-Alliku
MTÜ Kirderanniku Koostöökogu LAG Partnership of North- East Coast	Jõhvi, Kohtla, Toila, Vaivara, Narva-Jõesuu
MTÜ Kodukant Läänemaa LAG Kodukant Läänemaa	Hanila, Kullamaa, Lihula, Martna, Noarootsi, Nõva, Oru, Ridala, Risti, Taebla, Vormsi
MTÜ Lõuna-Järvamaa Koostöökogu LAG South-Järvamaa Partnership	Imavere, Türi ja Väätsa
MTÜ Lääne-Harju Koostöökogu LAG Western-Harju Partnership	Keila, Kernu, Padise, Nissi, Vasalemma
MTÜ Mulgimaa Arenduskoda LAG Mulgimaa Development Centre	Abja, Halliste, Karksi, Paistu, Mõisaküla
MTÜ Nelja Valla Kogu LAG Nelja Valla Kogu	Harku, Kiili, Saku, Saue
MTÜ PAIK LAG PAIK	Laekvere, Rakke, Tamsalu, Väike-Maarja
MTÜ Partnerid LAG The Partners	Haljala, Rakvere, Sõmeru, Vinni, Viru-Nigula, Kunda
MTÜ Peipsi-Alutaguse Koostöökoda LAG Peipsi-Alutaguse Chamber of Cooperation	Alajõe, Avinurme, Iisaku, Illuka, Lohusuu, Mäetaguse, Tudulinna

Kohalik tegevusgrupp / Local Action Group	vallad ja linnad / municipalities
MTÜ Piiriveere Liider LAG Borderlands Leader	Meremäe, Mikitamäe, Misso, Orava, Piirissaare, Röpina, Värskä
MTÜ Põhja-Harju Koostöökogu LAG North-Harju Partnership	Jõelähtme, Rae, Viimsi
MTÜ Põlvamaa Partnerluskogu LAG Põlva County Partnership Board	Ahja, Kanepi, Kõlleste, Laheda, Mooste, Põlva, Valgjärve, Vastse-Kuuste, Veriora
MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu LAG Pärnu Bay Partnership	Audru, Häädemeeste, Kihnu, Koonga, Saarde, Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa, Varbla
MTÜ Raplamaa Partnerluskogu LAG Raplamaa Partnership Registered Association	Juuru, Kaiu, Kehtna, Kohila, Käru, Märjamaa, Raikküla, Rapla, Vigala
MTÜ Rohelise Jõeamaa Koostöökogu LAG Green Riverland Partnership	Are, Halinga, Järvakandi, Kaisma, Kõpu, Paikuse, Pärsti, Surju, Suure-Jaani, Tootsi, Tori, Vändra
MTÜ Saarte Koostöökogu LAG West-Estonian Islands Partnership	Kaarma, Kihelkonna, Kärla, Laimjala, Leisi, Lümanda, Muhu, Mustjala, Orissaare, Pihtla, Põide, Ruhnu, Salme, Torgu, Valjala
MTÜ Valgamaa Partnerluskogu LAG Valga County Partnerships Board	Helme, Hummuli, Karula, Otepää, Palupera, Puka, Põdrala, Sangaste, Taheva, Tõlliste, Öru, Tõrva
MTÜ Virumaa Koostöökogu LAG Viru Region Cooperation Council	Aseri, Lüganuse, Maidla, Rägavere, Sonda, Püssi
MTÜ Võrtsjärve Ühendus LAG Võrtsjärve Association	Kolga-Jaani, Kõo, Rannu ja Rõngu, Saarepeedi, Tarvastu, Viiratsi, Võhma
MTÜ Võrumaa Partnerluskogu LAG Võrumaa Partnership Assembly	Antsla, Haanja, Lasva, Mõniste, Rõuge, Sõmerpalu, Urvaste, Varstu, Vastseliina, Võru
Tartumaa Arendusselts LAG Tartu Rural Development Association	Alatskivi, Haaslava, Kambja, Konguta, Laeva, Luunja, Meeksi, Mäksa, Nõo, Peipsiääre, Piirissaare, Puhja, Tartu, Tähtvere, Vara, Võnnu, Ülenurme, Kallaste

Märksõnad:

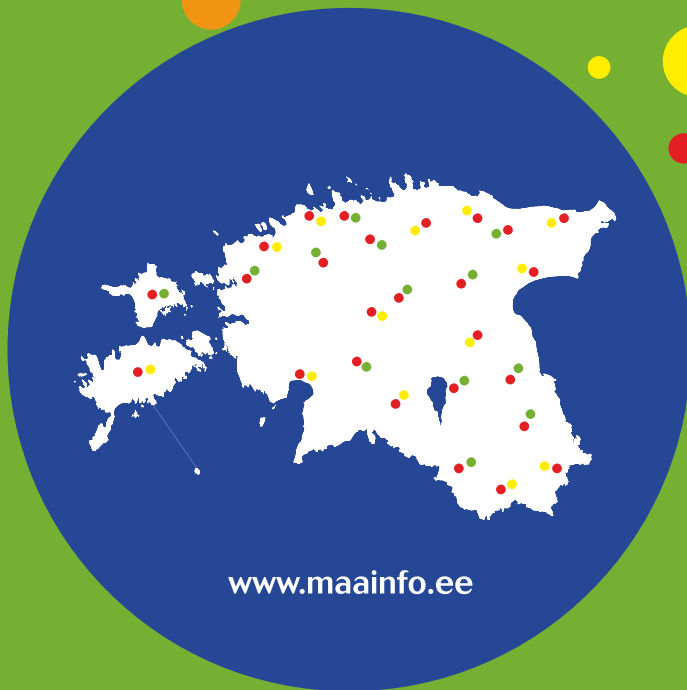
Ajalugu	40, 80, 94
Aktiivne puhkus	22, 38, 102, 118
Erivajadusega inimesed	90
Ettevõtlus	18, 26, 30, 32, 38, 60, 66, 68, 74, 86, 100, 108
Festival	54, 70, 88, 104
Film	80, 84
Golf	102
Haridus	52, 64, 90
Hobused	74
Juustutootmine	116
Kaugtöö	36
Keskkond	104
Kogukonna areng	36, 46, 48, 50, 58, 62, 70, 106, 112, 118
Kohalik areng	22, 24, 28, 44, 54, 78, 88, 90
Kohalik märgis	82
Kohalik tooraine	64, 116
Kohaturundus	16, 26, 46, 114
Kontsert	54
Koostöö	42, 50, 58, 84, 112, 114
Kultuur	94, 98, 104, 106, 110
Kultuuripärand	16, 18, 56, 100
Kunst	106
Käsitöö	28, 52, 56, 76, 82
Külamaja	36, 70
Lapsed	20, 62
Lemmikloomad	32

Lennundus	24
Loodustooted	76
Mahetooted	34
Merendus	56, 58
Mesindus	66
Muuseum	64, 72, 40, 80
Mööblitootmine	108
Naised	30, 32
Noored	20, 62, 110
Puhkealad	78
Põllumajandus	34, 42, 60, 68, 72, 92, 116
Raamatukogu	98
Rahvakultuur	40, 52
Sepatöö	100
Siseturism	42, 44, 50, 88
Sport	20, 24, 78, 118
Taksidermia	76
Teater	110
Turism	16, 18, 22, 28, 38, 46, 48, 72, 94, 96, 102, 114
Turundus	34, 82, 84
Uued töökohad	44, 66, 86
Uuenduslikkus	26, 30, 48, 68, 74, 86, 92, 96, 98
Veinitootmine	60

Keywords

Active holidays	22, 38, 102, 118
Agriculture	34, 42, 60, 68, 72, 92, 116
Apiary	66
Art	106
Aviation	24
Blacksmithing	100
Cheese-making	116
Children	20, 62
Community development	36, 46, 48, 50, 58, 62, 70, 106, 112, 118
Community house	36, 70
Concerts	54
Cooperation	42, 50, 58, 84, 112, 114
Cultural inheritance	16, 18, 56, 100
Culture	94, 98, 104, 106, 110
Distance working	36
Domestic tourism	42, 44, 50, 88
Education	52, 64, 90
Entrepreneurship	18, 26, 30, 32, 38, 60, 66, 68, 74, 86, 100, 108
Environment	104
Festivals	54, 70, 88, 104
Films	80, 84
Folk culture	40, 52
Furniture production	108
Golf	102
Handicraft	28, 52, 56, 76, 82

History	40, 80, 94
Horses	74
Innovation	26, 30, 48, 68, 74, 86, 92, 96, 98
Library	98
Local development	22, 24, 28, 44, 54, 78, 88, 90
Local label	82
Local raw material	64, 116
Maritime	56, 58
Marketing	34, 82, 84
Museum	64, 72, 40, 80
Natural products	76
Organic products	34
People with special needs	90
Pets	32
Place marketing	16, 26, 46, 114
Recreation areas	78
Sports	20, 24, 78, 118
Taxidermy	76
Theatre	110
Tourism	16, 18, 22, 28, 38, 46, 48, 72, 94, 96, 102, 114
Wine production	60
Women	30, 32
Workplaces	44, 66, 86
Young people	20, 62, 110

www.maainfo.ee

MAAMAJANDUSE
INFOKESKUS

MAELUMINISTEERIUM

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET